

Κείμενο 1

Έμφυλες ανισότητες και σεξισμός στη βιομηχανία των ΜΜΕ

Το παρακάτω κείμενο είναι άρθρο της Κατερίνας Μπρέγιαννη που έχει δημοσιευτεί στην εφημερίδα «Αυγή» στις 19 Σεπτεμβρίου 2021.

Καλλίγραμμα μοντέλα χαμογελούν από τις οθόνες διαφημίζοντας αυτοκίνητα, πλυντήρια, σκούπες, καλλυντικά, κινητά τηλέφωνα και όλο το εύρος των καταναλωτικών αγαθών που παρέχει στους πολίτες η κοινωνία των αγορών ως αντάλλαγμα μιας fake¹ μικροαστικής ευμάρειας². Στα περίπτερα γιγαντιαίες φωτογραφίες γυναικών σε ηδυπαθείς³ πόζες⁴ βροντοφωνάζουν στα περιοδικά, ενώ συχνά πηχουαίοι σεξιστικοί τίτλοι σοκάρουν την καθημερινότητα και αυξάνουν τις πωλήσεις μερίδας του Τύπου.

Στις ενημερωτικές εκπομπές γυναίκες - γλάστρες καμαρώνουν. Ένας πολιτικός λόγος μιας fake τηλε«μαγκιάς» διατρέχει συχνά τις τηλεοπτικές συζητήσεις και όλο και κάποια «άνανδρη συμπεριφορά», «αντρίκεια στάση», «γυναικούλες» θα ακουστεί από όσους «τιμούν ή φορούν τα παντελόνια» εκφράσεις που συχνά χρησιμοποιούν και τα δύο φύλα.

Τα ΜΜΕ είναι μεγάλες επιχειρήσεις και άτυπα κέντρα λήψης αποφάσεων σε σχέση με τα προτεινόμενα θέματα που αξιολογικά θα κριθούν ως «είδηση» και πώς αυτά θα «πλασαριστούν» στην κοινωνία ώστε να είναι θελκτικά. Ως κύρια πηγή πληροφόρησης για κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, έχουν καίριο ρόλο παρέμβασης, καθοδήγησης, αναπαραγωγής έμφυλων ανισοτήτων.

Με δεδομένο ότι η τηλεόραση καθημερινά παίζει σε όλα τα σπίτια, συχνά χωρίς να κλείνει ποτέ, και αν συνυπολογιστεί η συχνά παράλληλη και αδιάκοπη περιήγηση στο Διαδίκτυο, ρόλοι και στερεότυπα αναπαράγονται διαρκώς καθιστώντας τον σεξισμό ως τον ρατσισμό της καθημερινότητάς μας.

Τα έμφυλα στερεότυπα αποτελούν σχηματικές και καθολικές αναπαραστάσεις που αποδίδουν χαρακτηριστικά, υποτίθεται «φυσικά», στις γυναίκες και στους άνδρες. Ισχυρά ριζωμένες πεποιθήσεις για τους φυσικούς ρόλους των φύλων που βασίζονται σε γενικεύσεις, υπεραπλουστεύσεις υποκειμενικές, διαδεδομένες στην κοινωνία. [...]

1 Εικονικής

2 Ευτυχίας, πολυτέλειας

3 Αυτές που έχουν έντονη ροπή προς τις ηδονές

4 Επιτηδευμένες (φροντισμένες) στάσεις του σώματος

[...] Τη σημασία των στερεοτύπων στη διαιώνιση της έμφυλης ανισότητας μαρτυρά ένα πείραμα που έγινε με παιδιά δημοτικού από τη φιλανθρωπική οργάνωση Education and Employers, όπου φάνηκε ότι τα στερεότυπα ανάμεσα στα δυο φύλα ξεκινούν από πολύ μικρή ηλικία (μεταξύ 5 και 7 ετών). Οκτάχρονα παιδιά κλήθηκαν να ζωγραφίσουν τρεις επαγγελματικές κατηγορίες: πυροσβέστη, χειρουργό και πιλότο. 61 παιδιά ζωγράφισαν αντρικές φιγούρες, ενώ μόνο 5 από αυτά ζωγράφισαν γυναικείες. Το φιλμ έφερε στην επιφάνεια τη ρεαλιστική πλευρά των στερεοτύπων ανάμεσα στα δυο φύλα στις μικρές ηλικίες.

Κείμενο 2

Σημείο Αναγνωρίσεως

Άγαλμα γυναίκας με δεμένα χέρια

Το παρακάτω ποίημα είναι της Κικής Δημουλά. Είναι εμπνευσμένο από το μαρμάρινο γλυπτό του Κωνσταντίνου Σεφερλή «Η Βόρειος Ήπειρος» (1951) που βρίσκεται στο πάρκο δίπλα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών. Το άγαλμα εικονίζει την Βόρεια Ήπειρο ως γυναίκα που προσπαθεί να ανασηκωθεί με τα χέρια της δεμένα πισθάγκωνα. Το ποίημα ανήκει στη συλλογή «Το λίγο του κόσμου», 1971.

Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,
εγώ σε προσφωνώ γυναίκα κατευθείαν.

Στολίζεις κάποιο πάρκο.

Από μακριά εξαπατάς.

Θαρρεί κανείς πώς έχεις ελαφρά ανακαθήσει
να θυμηθείς ένα ωραίο όνειρο πού είδες,
πώς παίρνεις φόρα να το ζήσεις.

Από κοντά ξεκαθαρίζει το όνειρο:

δεμένα είναι πισθάγκωνα τα χέρια σου
μ' ένα σκοινί μαρμάρινο

κι η στάση σου είναι η θέλησή σου

κάτι να σε βοηθήσει να ξεφύγεις

την αγωνία του αιχμάλωτου.

Έτσι σε παραγγείλανε στο γλύπτη:

αιχμάλωτη.

Δεν μπορείς

14544

ούτε μια βροχή να ζυγίσεις στο χέρι σου,
ούτε μια ελαφριά μαργαρίτα.

Δεμένα είναι τα χέρια σου.

Και δεν είν' το μάρμαρο μόνο ο Άργος⁵.

Αν κάτι πήγαινε ν' αλλάξει

στην πορεία των μαρμάρων,

αν άρχιζαν τ' αγάλματα αγώνες

για ελευθερίες και ισότητες,

όπως οι δούλοι,

οι νεκροί

και το αίσθημά μας,

εσύ θα πορευόσουνα

μες στην κοσμογονία των μαρμάρων

με δεμένα πάλι τα χέρια, αιχμάλωτη.

Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα,

εγώ σε λέω γυναίκα αμέσως.

Όχι γιατί γυναίκα σε παρέδωσε

στο μάρμαρο ο γλύπτης

κι υπόσχονται οι γοφοί σου

ευγονία⁶ αγαλμάτων,

καλή σοδειά ακινησίας.

Για τα δεμένα χέρια σου, πού έχεις

όσους πολλούς αιώνες σε γνωρίζω,

σε λέω γυναίκα.

Σε λέω γυναίκα

γιατ' είσ' αιχμάλωτη.

ΘΕΜΑΤΑ

5 Ο πανόπτης Άργος, το μυθικό τέρας με τα εκατό μάτια, στον οποίο η Ήρα είχε αναθέσει να κρατάει αιχμάλωτη (δεμένη σε ένα δέντρο) τη μυθική Ιώ. Αξίζει να σημειωθεί πως η Ιώ είναι το μυθικό σύμβολο της κατατρεγμένης γυναίκας.

6 Η απόκτηση πολλών και υγιών απογόνων

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Σε 40-50 λέξεις να παραθέσεις τους τρόπους με τους οποίους, σύμφωνα με την αρθρογράφο στο Κείμενο 1, αναπαράγονται από την τηλεόραση κυρίως -και γενικότερα από τη βιομηχανία των ΜΜΕ- τα στερεότυπα που σχετίζονται με τα δύο φύλα.

Μονάδες 10**2° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στις δύο πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 η αρθρογράφος επιλέγει να οργανώσει το κείμενό της με παραδείγματα. Γράψε δύο λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη σου, επιχειρεί αυτόν τον τρόπο οργάνωσης του λόγου της.

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. **«Στα περίπτερα γιγαντιαίες ... βροτοφωνάζουν στα περιοδικά...» (1^η παράγραφος):**

Με την προσωποποίηση ως εκφραστικό σχήμα η αρθρογράφος επιχειρεί να:

- α. ειρωνευτεί το περιεχόμενο των αφισών
- β. καταγγείλει το γεγονός που περιγράφει
- γ. προβληματίσει τον δέκτη για το είδος και το περιεχόμενο των διαφημίσεων
- δ. δημιουργήσει αίσθημα ευφορίας στον δέκτη, για να εκτιμήσει το χιούμορ της.

2. **Τα εισαγωγικά στη φράση «τιμούν ή φορούν τα παντελόνια» (2^η παράγραφος) η αρθρογράφος τα χρησιμοποιεί, προκειμένου να:**

- α. εκφράσει τον προβληματισμό της για τις εκφράσεις αυτού του είδους
- β. προβληματίσει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο ανάλογων εκφράσεων που διατυπώνονται στην προφορική ομιλία.
- γ. ειρωνευτεί τους πολιτικούς και το επίπεδο της «τηλεοπτικής» αντιπαράθεσής τους
- δ. προβάλλει πιο άμεσα τη θέση της για την αναπαραγωγή στερεοτύπων στις τηλεοπτικές ενημερωτικές εκπομπές παραθέτοντας μια φράση που συχνά ακούγεται.

3. **Η λέξη «θελκτικά» (3^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:**

- α. εντυπωσιακά

14544

β. ελκυστικά

γ. ρεαλιστικά

δ. ερεθιστικά

4. Η λέξη «αδιάκοπη» (4^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης στην οποία ανήκει έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

α. περιστασιακή

β. συνεχόμενη

γ. κοπιαστική

δ. ανελέητη

5. Η πρόταση «υποτίθεται “φυσικά”» (5^η παράγραφος) λειτουργεί ως σχόλιο της αρθρογράφου που εκφράζει:

α. απορία

β. επιδοκιμασία

γ. αποδοκιμασία

δ. ειρωνεία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιος είναι ο τρόπος με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο προσεγγίζει το άγαλμα στο Κείμενο 2; (μονάδες 10) Ποια συναισθήματα ή σκέψεις σου προκάλεσε η ποιητική ανάγνωση και γιατί; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14544-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τρόποι με τους οποίους, σύμφωνα με την αρθρογράφο στο Κείμενο 1, αναπαράγονται από την τηλεόραση κυρίως - και γενικότερα από τη βιομηχανία των ΜΜΕ - τα στερεότυπα που σχετίζονται με τα δύο φύλα:

- Όμορφες γυναίκες προβάλλουν μέσα από τις διαφημίσεις διάφορα προϊόντα
- Εικόνες γυναικών σε επιτηδευμένες στάσεις παρουσιάζονται σε περιοδικά
- Εντυπωσιακοί τίτλοι με σεξιστικό περιεχόμενο στον Τύπο
- Γυναίκες που απλά πλαισιώνουν ενημερωτικές εκπομπές
- Ακόμη και ο πολιτικός λόγος είναι γεμάτος από σεξιστικές αναφορές σε διάφορες τηλεοπτικές συζητήσεις

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η επιλογή της αρθρογράφου να οργανώσει τον λόγο της στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου με παραδείγματα στοχεύει:

- Στην εισαγωγή στο θέμα.
- Στην προσοχή και το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
- Στην αναλυτική έκθεση της κατάστασης, προκειμένου να γίνει πιο σαφές το θέμα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. γ
2. δ
3. β
4. α

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο τρόπος με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο προσεγγίζει το άγαλμα είναι διαφορετικός από αυτόν των άλλων ανθρώπων, όπως αποτυπώνεται με την αντίθεση: «Όλοι σε λένε κατευθείαν άγαλμα, εγώ σε προσφωνώ γυναίκα κατευθείαν», αντίθεση που επαναλαμβάνεται, για να γίνει πιο emphaticή η διαφοροποίηση. Για το ποιητικό υποκείμενο το άγαλμα συμβολίζει τη γυναίκα, που είναι δέσμια των κοινωνικών συνθηκών διαχρονικά, θύμα εκμετάλλευσης και κοινωνικής καταπίεσης. Αυτό το νόημα αποδίδεται με ιδιαίτερα εκφραστικό τρόπο σε αρκετούς στίχους του ποιήματος, με φράσεις όπως: «δεμένα είναι πισθάγκωνα τα χέρια σου», «την αγωνία του αιχμάλωτου» (η επανάληψη της λέξης «αιχμάλωτος» και στη συνέχεια του ποιήματος αποδίδει emphaticά την κατάσταση ομηρείας της γυναίκας για το ποιητικό υποκείμενο), «Δεν μπορείς ούτε μια βροχή να ζυγίσεις στο χέρι σου, ούτε μια ελαφριά μαργαρίτα. Δεμένα είναι τα χέρια σου.», «κι υπόσχονται οι γοφοί σου ευγονία αγαλμάτων» κ.ά.

Η ποιητική αφήγηση δημιουργεί πολλές σκέψεις και συναισθήματα στον αναγνώστη που μπορούν να εκφραστούν ανάλογα, καθώς και η ποιητική φωνή εξωτερικεύει με έντονα συναισθηματικό τρόπο τις δικές της σκέψεις και συναισθήματα.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Η άλλη δημοσιογραφία

Άρθρο του Ηλία Βεργίτη, αρχισυντάκτη στο ειδησεογραφικό τμήμα της διαδικτυακής πύλης in.gr, το οποίο δημοσιεύτηκε στις 24.11.2008 στην ψηφιακή έκδοση της εφημερίδας Το Βήμα. Το κείμενο τροποποιήθηκε κατάλληλα για τις ανάγκες της αξιολόγησης.

Θα μπορούσε να ειπωθεί – με αρκετή δόση ιστορικής αυθαιρεσίας, είναι αλήθεια – ότι ο Θουκυδίδης υπήρξε ο πρώτος δημοσιογράφος της Ιστορίας, διότι κατέγραψε γεγονότα απογυμνωμένα από τα μυθολογικά τους στοιχεία, σε μια γλώσσα λαϊκή και κατανοητή από όλους. [...] Στους 26 αιώνες που μεσολάβησαν από τότε η είδηση πλέον μεταδίδεται σε κλάσματα του δευτερολέπτου και τα περιθώρια για ταυτόχρονη ανάλυσή της ολοένα στενεύουν. Τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης αναζητούν νέες διεξόδους μπροστά στις αυξημένες απαιτήσεις ενός νέου είδους κοινού, που απαιτεί γρήγορη, έγκυρη, σαφή και κυρίως «έξυπνη» ενημέρωση. Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα; Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;

Το πρώτο στοιχείο είναι το κοινό τους. Γνωρίζουμε, λίγο ως πολύ, το target group¹ των εφημερίδων, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου: το σύνολο του πληθυσμού στον χώρο εμβέλειάς τους, ο οποίος κατά κύριο λόγο περιορίζεται εντός εθνικών συνόρων. Στην περίπτωση των διαδικτυακών μέσων τα πράγματα είναι διαφορετικά: καταναλωτές του προϊόντος είναι αναγκαστικά όσοι διαθέτουν την τεχνική δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτό. Δεύτερο στοιχείο διαφοροποίησης είναι το προφίλ του μέσου «αναγνώστη». Το προφίλ του αναγνώστη εφημερίδας διαφοροποιείται σε πολλά σημεία από αυτό του ακροατή ραδιοφώνου και του τηλεθεατή, αλλά στη σκληρή ουσία του πράγματος υπάρχει ένα ενοποιητικό χαρακτηριστικό: η μαζικότητα. Και τα τρία παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης απευθύνονται σε όλους. Από τη νοικοκυρά, τον οδηγό ταξί, τον δημόσιο υπάλληλο ως τον πανεπιστημιακό λειτουργό, τον φοιτητή και τον συνταξιούχο. Όλοι είναι δυνάμει «πελάτες». Στο διαδίκτυο τα πράγματα είναι διαφορετικά. Τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης απευθύνονται – ακόμη – σε μια «ελίτ» πολιτών. Πρόκειται για ανθρώπους 20-40 ετών, μέσου ως ανώτερου βιοτικού επιπέδου, συνήθως μορφωμένους και πολύγλωσσους. Για τον λόγο αυτόν το κοινό των διαδικτυακών μέσων

¹ ομάδα-στόχος

είναι πιο απαιτητικό και πιο ενημερωμένο.

Οι διαφορές όμως γίνονται σαφέστερες σε ό,τι αφορά την αμεσότητα και τη διεισδυτικότητα της είδησης. Ο Τύπος – είναι σαφές – ενημερώνει για τα γεγονότα με μια καθυστέρηση τουλάχιστον έξι ωρών, δίνοντας όμως τη δυνατότητα στον αναγνώστη να εμβαθύνει στην είδηση, προσφέροντας την ανάλυσή της σε έναν πεπερασμένο χώρο χαρτιού. Το ραδιόφωνο είναι ευέλικτο και ενημερώνει άμεσα για γεγονότα που μόλις συνέβησαν, χωρίς όμως να έχει τη δυνατότητα να συνδέσει με τα προηγούμενα που οδήγησαν σε αυτά και χωρίς να δίνει στον ακροατή μια σφαιρική εικόνα της κατάστασης, όπως θα έκανε μια εφημερίδα. Η δε τηλεόραση είναι άμεση όσο και το ραδιόφωνο αλλά παραμένει δέσμια της εικόνας, δηλαδή του εντυπωσιασμού: γεγονότα με καλή εικόνα γίνονται βασικές και ουσιαστικές ειδήσεις. Ειδήσεις χωρίς εικόνα «θάβονται» σε μερικά δευτερόλεπτα στο τέλος των δελτίων. Το ίντερνετ είναι το μοναδικό μέσο που λειτουργεί με όλα τα πλεονεκτήματα των υπολοίπων και με τα επιπλέον που του δίνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά του. Ο αναγνώστης ενημερώνεται άμεσα – μέσα σε ελάχιστα λεπτά – για την είδηση που αυτός επιθυμεί, πληροφορείται για προηγούμενα γεγονότα, έχει στη διάθεσή του απεριόριστο οπτικοακουστικό υλικό, αναλύσεις από άπειρες πηγές, αρθρογραφία και, κυρίως, όλα αυτά παραμένουν στη διάθεσή του θεωρητικά για πάντα, αποθηκευμένα κάπου στο Διαδίκτυο.

Κείμενο 2

Παλιές φωτογραφίες

Ποίημα του Τίτου Πατρίκιου (1928-) από τη συλλογή, Συγκατοίκηση με το παρόν, Κέδρος, 2011.

Πάλι κοιτάζω παλιές φωτογραφίες
από διαδηλώσεις, πορείες, συγκεντρώσεις
σε δρόμους, σε γήπεδα, σε πλατείες
φωτογραφίες του '65, του '68, του '74, του '81.

Μέσα σε ομοιόμορφα πλήθη
προσπαθώ να μεγεθύνω τις φυσιογνωμίες
να ξεχωρίσω την έκφραση του κάθε ανθρώπου
τη θεληματική, την ανυποχώρητη, την εξεγερμένη
την αιματοβαμμένη, τη χαρούμενη
όμως τα πρόσωπα δείχνουν ξεθωριασμένα
όπως το χαρτί των παλιών εφημερίδων
όπως οι περσινές και οι προπέρσινες ειδήσεις.

14545

Άραγε απ' όλους ποιοι πέθαναν και ξεχαστήκαν
ποιοι από τότε κιόλας ήσαν αγνοημένοι
ποιοι βρίσκονται και σήμερα μαζί
ποιοι ονειρεύονται από κοινού το ίδιο όνειρο
ποιοι ακόμα μιλάνε μεταξύ τους
ποιοι μένουν χωμένοι χώρια στη γωνιά τους
ποιοι βρίσκουν καταφύγιο στην αβεβαιότητα
ποιοι στην ατράνταχτη σιγουριά;
Όσο κοιτάζω τις παλιές φωτογραφίες
τόσο πιο καθαρά το βλέπω
περισσότερο κι από το παρελθόν
το μέλλον είναι που δεσμεύει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις συνοπτικά σε 60 - 70 λέξεις τις διαφορές ανάμεσα στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο Ηλίας Βεργίτης κάνει χρήση του ερωτήματος «*Τι είναι τελικά αυτό που διαφοροποιεί σήμερα τα ιντερνετικά μέσα ενημέρωσης από τα παραδοσιακά;*»

Να αιτιολογήσεις τον ρόλο του ερωτήματος αυτού στην οργάνωση του κειμένου.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να αποδώσεις τον ρόλο των ακόλουθων σημείων στίξης στο νόημα του Κειμένου 1:

α. της διπλής παύλας και του ερωτηματικού στο χωρίο: «*Μπορεί άραγε το διαδίκτυο – αν και βρίσκεται ακόμη στην εφηβική ηλικία – να εκφράσει το εξελισσόμενο αυτό αίτημα;*» (1^η παράγραφος]

14545

β. της άνω και κάτω τελείας στο χωρίο: «Στην περίπτωση των διαδικτυακών μέσων τα πράγματα είναι διαφορετικά: καταναλωτές του προϊόντος είναι αναγκαστικά ...» (2^η παράγραφος]

γ. των εισαγωγικών στο χωρίο: «Ειδήσεις χωρίς εικόνα «θάβονται» σε μερικά δευτερόλεπτα στο τέλος των δελτίων» (3^η παράγραφος]

δ. των κομμάτων στο χωρίο: «Ο αναγνώστης ενημερώνεται άμεσα – μέσα σε ελάχιστα λεπτά – για την είδηση που αυτός επιθυμεί, πληροφορείται για προηγούμενα γεγονότα, έχει στη διάθεσή του απεριόριστο οπτικοακουστικό υλικό, αναλύσεις από άπειρες πηγές, αρθρογραφία...» (3^η παράγραφος]

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να σχολιάσεις τη στάση της ποιητικής φωνής απέναντι στο παρελθόν και το μέλλον, εστιάζοντας στο περιεχόμενο των τεσσάρων τελευταίων στίχων του ποιήματος (100-150 λέξεις).

Μονάδες 15

αλλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14545-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το διαδίκτυο, αντίθετα με τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, δεν απευθύνεται σε όλους αλλά σε ένα περιορισμένο, μορφωμένο, ευκατάστατο και νεανικό κυρίως κοινό. Συνδυάζει τα θετικά των παραδοσιακών μέσων, δηλαδή την άμεση ενημέρωση, τον συσχετισμό με προηγούμενα γεγονότα, την οπτικοποίηση και ανάλυση της πληροφορίας. Παράλληλα, αξιοποιεί τις νέες τεχνικές δυνατότητες και οι πληροφορίες που μεταφέρει είναι πάντοτε προσβάσιμες στον χρήστη τους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο ρόλος του ερωτήματος είναι δομικός. Ο συγγραφέας με βάση το ερώτημα που θέτει στην αρχή του κειμένου του και την απάντηση σε αυτό οργανώνει αποτελεσματικά το κείμενό του. Αναρωτιέται αρχικά σε τι διαφοροποιούνται τα διαδικτυακά από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης και στη συνέχεια επισημαίνει τις διαφορές αυτές. Με τη χρήση του ερωτήματος το κείμενο αποκτά συνοχή.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. διπλή παύλα = σχόλιο, δευτερεύουσα πληροφορία / ερωτηματικό = προβληματισμός, απορία,

β. άνω και κάτω τελεία = επεξήγηση,

γ. εισαγωγικά = μεταφορά,

δ. κόμματα = παράθεση πληροφοριών, ασύνδετο σχήμα,

14545-Λύση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο νοσταλγεί το παρελθόν κοιτάζοντας τις παλιές φωτογραφίες, οι οποίες δηλώνουν μια αγωνιστική διάθεση των ανθρώπων (διαδηλώσεις, πορείες) καθώς και μια κατάσταση πάνδημης συμμετοχής σε πολιτικά γεγονότα (συγκεντρώσεις σε δρόμους, σε γήπεδα, σε πλατείες). Από την άλλη φαίνεται να προβληματίζεται περισσότερο για το μέλλον, να δεσμεύεται από την ευθύνη που έχει απέναντι στις επόμενες γενιές, να τις ευαισθητοποιήσει και να ενισχύσει την αγωνιστική τους στάση. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι δηλώνει την απογοήτευσή του από την έλλειψη αγωνιστικότητας που χαρακτηρίζει τους ανθρώπους της σύγχρονης εποχής και ότι εκφράζει, πέρα από την απογοήτευση, και το δικό του χρέος να δράσει κοινωνικά και να μην μείνει σε μια νοσταλγική αναπόληση του παρελθόντος του.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Κρίση της Δημοσιογραφίας]

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί ελαφρώς διασκευασμένο απόσπασμα από συνέντευξη του Ουμπέρτο Έκο, που παραχώρησε στις 11 Ιουνίου 2015 και δημοσιεύτηκε στην *HumanitéDimanche*. Ο Ουμπέρτο Έκο (5 Ιανουαρίου 1932-19 Φεβρουαρίου 2016) ήταν Ιταλός σημειολόγος, δοκιμιογράφος, φιλόσοφος, κριτικός λογοτεχνίας και μυθιστοριογράφος.

Ακόμα και οι New York Times βάζουν σε εισαγωγικά οποιαδήποτε δήλωση κάνει κάποιος στον δρόμο, μεταμορφώνοντάς την έτσι σε «γεγονός», υπό το πρόσχημα ότι έτσι διαχωρίζουν το «γεγονός» από τον σχολιασμό. Όλες οι εφημερίδες αυτό κάνουν. Είναι κάτι για το οποίο έχω γράψει επανειλημμένα ασκώντας πολεμική. Απλούστατα, όταν γράφω ένα δοκίμιο, ο κόσμος αδιαφορεί. Μ' ένα μυθιστόρημα, όμως, ο κόσμος δίνει στα προβλήματα τη δέουσα προσοχή.

Γιατί όμως η δημοσιογραφία πέφτει ολοένα και συχνότερα σ' αυτή την παγίδα; Εξαιτίας της κρίσης που αντιμετωπίζει, η οποία χρονολογείται από την εμφάνιση της τηλεόρασης. Εκεί ακούς αποβραδís óσα η εφημερίδα γράφει το επόμενο πρωί. Η εφημερίδα έπρεπε να έχει εξαφανιστεί ολοσχερώς, αλλά αντ' αυτού μετατράπηκε σε «εβδομαδιαία». Την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε η τηλεόραση, οι εφημερίδες κυκλοφορούσαν με 8 ή 12 σελίδες. Τώρα, έχουν 60. Τη στιγμή που δεν είχαν πια τίποτα να πουν, αύξησαν την ύλη τους εντάσσοντας σ' αυτήν σχόλια, αναλύσεις ή, απλούστατα, κουτσομπολιά.

Η κρίση της δημοσιογραφίας ήταν παγκόσμια. Εξ ου και η κυκλοφορία παραρτημάτων με άρθρα εμβάθυνσης και έρευνες, τα οποία μπορούν να προετοιμαστούν επτά μέρες πριν την κυκλοφορία τους. Ήταν οι προσπάθειες των ημερήσιων εφημερίδων για να ξεφύγουν απ' αυτόν τον θανάσιμο εναγκαλισμό.

Η νέα γενιά δεν διαβάζει πια εφημερίδες, αναζητεί την πληροφόρηση στο διαδίκτυο. Αλλά στο διαδίκτυο δεν υπάρχει κανενός είδους προστατευτικό φίλτρο. Όταν διαβάζω την «Humanité», γνωρίζω την πολιτική τοποθέτηση της εφημερίδας. Ξέρω πως είναι κάπως διαφορετική από κείνη του «Figaro»... Στο διαδίκτυο, δεν ξέρω ποτέ ποιος μιλάει. Είμαι δυνητικό θύμα κάθε πιθανής ή απίθανης παραποίησης ή πλεκτάνης.

14548

Ένας νέος άνθρωπος δύσκολα διακρίνει ανάμεσα σ' έναν ιστότοπο αντισημιτικό¹ και σ' έναν κανονικό δημοκρατικό ιστότοπο. Καταλαβαίνουν ποιος μιλάει στο διαδίκτυο μόνον εκείνοι που έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν τον έναν ιστότοπο από τον άλλο, να προσεγγίζουν τα πράγματα με κριτική ματιά, το κατορθώνουν. Είναι αυτοί που έχουν λάβει καλύτερη μόρφωση.

Κείμενο 2

MASS MEDIA

Το τραγούδι που ακολουθεί είναι του τραγουδοποιού Διονύση Τσακνή. Είναι ένα από τα τραγούδια του άλμπουμ «Αλήτης Καιρός», που κυκλοφόρησε το 1991.

Καλημέρα λοιπόν ακροατή κι ακροάτρια

είμ' ο άλλος σταθμός μια φωνή με επάρκεια

δεν υπάρχω στην τύχη μα σου μοιάζω εγώ

σου χαιδεύω τ' αυτιά κι είμαι πάντα εδώ.

Καλημέρα λοιπόν αναγνώστη μυστήριε

έχω νέα σκληρά στις σελίδες μου κύριε

φωνικά και ληστείες και προφίλ συγγενών

είμαι θύτης και θύμα των δικών σου καημών.

Καλημέρα ξανά με κραυγές κι αποκόμματα

κι άμα είσαι καλός θα σου δείξω και πτώματα

¹αντισημιτικό: σιδηρήποτε δηλώνει την προκατάληψη ή το μίσος εναντίον των Εβραίων.

14548

να έχεις γνώμη για όλα θα ρωτάμε εμείς

ετοιμάζουμε γκάλοπ στον αέρα θα βγεις.

Καλησπέρα λοιπόν θεατή αθεράπευτε

μ' ένα ζάπινγκ τρελό σε βουρλίζω βρε άθλιε

δίνω χρώμα και λάμψη στη φτωχή σου ζωή

καληνύχτα κοιμήσου ραντεβού το πρωί.

Γεια χαρά σου λοιπόν Ελληνάκι μου αδιάφορο

μ' ένα φάλτσο ρεφρέν θα ξυπνήσεις και αύριο

μ' ένα έρωτα άδειο με πυξίδα στραβή

σε παγίδα στημένη στη γνωστή συνταγή.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις σε 50-60 λέξεις, τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, η δημοσιογραφία διέρχεται κρίση.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιολόγησης

14548

Η 2^η παράγραφος του Κειμένου 1 αρχίζει με ένα ερώτημα. Να περιγράψεις με συντομία πώς το ερώτημα συμβάλλει στη νοηματική σύνδεση των δύο πρώτων παραγράφων του κειμένου.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

- 1. Τα εισαγωγικά στη λέξη «γεγονός» (1η παράγραφος) ο αρθρογράφος τα χρησιμοποιεί, προκειμένου να:**
 - α. εκφράσει τον προβληματισμό του για τις εκφράσεις αυτού του είδους
 - β. δώσει έμφαση στη λέξη, ακολουθώντας το δημοσιογραφικό διαχωρισμό μεταξύ γεγονότος και σχολίου
 - γ. προβάλλει το επίπεδο των δημοσιογραφικών κειμένων
 - δ. παρουσιάσει την ποικιλία ανάλογων εκφράσεων που διατυπώνονται στον Τύπο
- 2. «η δημοσιογραφία πέφτει ολοένα και συχνότερα σ' αυτή την παγίδα » (2η παράγραφος): Με την προσωποποίηση ως εκφραστικό σχήμα ο αρθρογράφος επιχειρεί, ως προς το νόημα, να:**
 - α. δώσει ποικιλία στο λόγο
 - β. καταγγείλει το γεγονός που περιγράφει
 - γ. προβληματίσει τον δέκτη για το είδος της δημοσιογραφίας που ασκείται
 - δ. δημιουργήσει αίσθημα ευφορίας στο δέκτη, για να εκτιμήσει το χιούμορ του.
- 3. Η περίοδος λόγου «Η εφημερίδα έπρεπε να έχει εξαφανιστεί ολοσχερώς, αλλά αντ' αυτού μετατράπηκε σε «εβδομαδιαία» (2η παράγραφος) λειτουργεί ως σχόλιο του αρθρογράφου που εκφράζει:**
 - α. απορία
 - β. έμφαση
 - γ. επιδοκμασία
 - δ. ειρωνεία
- 4. Η πρόταση «Αλλά στο διαδίκτυο δεν υπάρχει κανενός είδους προστατευτικό φίλτρο» (4η παράγραφος) συνδέεται με την προηγούμενη:**
 - α. με ασύνδετο σχήμα

14548

- β. υποτακτικά
- γ. παρατακτικά
- δ. με σχήμα άρσης-θέσης

5. Η λέξη «δυνητικό» (4η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. ισχυρό
- β. ασήμαντο
- γ. ενδεχόμενο
- δ. βέβαιο

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 σατιρίζεται μια κατάσταση. Βασισμένος/η σε σχετικά νοήματα να την παρουσιάσεις εκφράζοντας παράλληλα τη συμφωνία ή διαφωνία σου. (100-150 λέξεις).

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14548-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το συντάκτη του Κειμένου 1, η δημοσιογραφία διέρχεται κρίση λόγω του ανταγωνισμού με την τηλεόραση. Προσπαθώντας ο Τύπος να μην αφανισθεί, λόγω της έγκαιρης τηλεοπτικής ενημέρωσης, έδωσε βαρύτητα σε επουσιώδεις πληροφορίες ή ακόμη και έρευνες που χρειάζονται σύντομη προετοιμασία. Η δημοσιογραφική κρίση βαθαίνει εξαιτίας της προτίμησης των νέων προς το Διαδίκτυο, παρά το γεγονός ότι είναι ευκολότερη η παραπλάνηση του κοινού κατά τη διαδικτυακή πληροφόρηση.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 2^η παράγραφος του Κειμένου 1 αρχίζει με ένα ερώτημα. Αυτό το ερώτημα θεωρείται άμεσο, καθώς στη συνέχεια δίνεται η απάντησή του από το συντάκτη. Βοηθάει στη συνοχή των δύο πρώτων παραγράφων, διότι ο ρόλος του είναι μεταβατικός. Στην πρώτη παράγραφο ο συντάκτης αφορμάται από πραγματικό γεγονός για τον τρόπο που αντιμετωπίζει την πληροφορία έντυπο ευρείας κυκλοφορίας της Αμερικής και μέσω αυτού διαπιστώνει την κρίση που διέρχεται η δημοσιογραφία. Στη συνέχεια, με τη χρήση του ερωτήματος για τις αιτίες αυτής της κρίσης προβαίνει στην ανάλυση των αιτιών και γενικότερα του θέματος της δημοσιογραφικής κρίσης που τον απασχολεί.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. β
2. γ

14548-Λύση

3. δ
4. γ
5. γ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 σατιρίζεται η κατάσταση των σύγχρονων Μέσων Ενημέρωσης. Το ποιητικό υποκείμενο καυτηριάζει τις ενέργειες του πομπού των ειδήσεων και πληροφοριών (σου χαιδεύω τ' αυτιά κι είμαι πάντα εδώ, κι άμα είσαι καλός θα σου δείξω και πτώματα, σε παγίδα στημένη στη γνωστή συνταγή). Όπως φαίνεται, η κατάσταση είναι παρόμοια σε όλα τα Μέσα Ενημέρωσης, είτε πρόκειται για το ραδιόφωνο, την εφημερίδα ή την τηλεόραση (Καλημέρα λοιπόν ακροατή κι ακροάτρια, Καλημέρα λοιπόν αναγνώστη μυστήριε, Καλησπέρα λοιπόν θεατή αθεράπευτε). Ωστόσο, η ειρωνεία του ποιητικού υποκειμένου στρέφεται και προς τους δέκτες των πληροφοριών όλων των Μέσων Ενημέρωσης (είμαι θύτης και θύμα των δικών σου καημών). Χαρακτηρίζει το δέκτη άθλιο και αδιάφορο. Επίσης, είναι έτοιμος (ο δέκτης), σε κάθε ευκαιρία, να δώσει την άποψή του, προκειμένου να εμφανισθεί σε κάποιο κανάλι (να έχεις γνώμη για όλα θα ρωτάμε εμείς ετοιμάζουμε γκάλοπ στον αέρα θα βγεις).

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να συμφωνήσει ή διαφωνήσει με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στο τραγούδι, αρκεί να αιτιολογήσει την απάντησή του/της.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Διπλό πρόβλημα

Το κείμενο υπογράφει ο Πάσχος Μανδραβέλης και έχει δημοσιευτεί στην Καθημερινή στις 23.8.2020.

Με τα ψηφιακά fake news υπάρχουν δύο προβλήματα. Το πρώτο είναι ότι δεν ξέρουμε από πού κρατά η σκούφια τους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καταπολεμηθούν στην πηγή. Το δεύτερο συνίσταται στο γεγονός πως είναι τόσο πολλοί οι πομποί-αναμεταδότες τους, που είναι σχεδόν αδύνατον να ανασχεθούν. Στην εποχή της τυπογραφίας ήταν δακτυλοδεικτούμενες οι εφημερίδες-παραγωγοί ψευδών ειδήσεων και υπήρχε ο ανταγωνισμός των εκδοτών που ξεσκέπαζε ο ένας τα ανομήματα των άλλων. Στην περίπτωση του «θαυματουργού νερού του Καματερού», για παράδειγμα, υπήρχαν κάποιες εφημερίδες που διαλαλούσαν το θαύμα και πολλές άλλες που το κατακεραύνωναν ως απάτη. Ομοφωνία στην παραγωγή και διάδοση fake news στο σκληρό ανταγωνιστικό τοπίο των ΜΜΕ εμφανίζεται μόνο σε ό,τι αφορά τα αποκαλούμενα «εθνικά θέματα»· όχι μόνο στην Ελλάδα, όπως έδειξε και η περίπτωση του αμερικανοϊσπανικού πολέμου το 1898.

Υπάρχουν όμως και διαφορές. Οι παλιότερες μυθολογίες βασίζονταν σε ατελή γνώση. Οι άνθρωποι δεν ήξεραν το ηλεκτρικό φαινόμενο και για αυτό έφτιαξαν τον Δία, ώστε να εξηγήσουν τους κεραυνούς. Οι σημερινές μυθολογίες πηγάζουν από το γεγονός ότι οι άνθρωποι πνίγονται σε πληροφορίες, που δεν συναρθρώνονται σε κάποια θεωρία. Ισχύει αυτό που είχε πει ο Αμερικανός συγγραφέας Ισαάκ Ασίμοφ: «το πιο θλιβερό στοιχείο στη ζωή μας σήμερα είναι ότι η επιστήμη συλλέγει γνώση ταχύτερα από ό,τι η κοινωνία αποκτά σοφία».

Στο κενό μεταξύ πληροφορίας (που σήμερα η διάχυσή της είναι εκρηκτική) και συνάρθρωσής της σε λογικές θεωρητικές κατασκευές ανθούν οι θεωρίες συνωμοσίας. Αυτόν το καιρό κυκλοφορεί στα κοινωνικά δίκτυα ένα εκπληκτικό σκίτσο που απεικονίζει αυτό που έγραφε το 1934 ο T.S. Eliot «Πού είναι η σοφία που χάσαμε στη γνώση; Πού είναι η γνώση που χάσαμε στην πληροφορία;». Είναι η αποκαλούμενη «πυραμίδα DIKW» που ιεραρχεί τα δεδομένα, πληροφορία, γνώση, σοφία (data, information, knowledge, wisdom) προσθέτοντας τις θεωρίες συνωμοσίας. Από τα ίδια δεδομένα μπορεί να καταλήξει κάποιος στη σοφία, αλλά και σε θεωρία συνωμοσίας.

14551

Όπως οι μυθολογίες ήταν αβάσιμες και ατελείς θεωρίες εξήγησης του κόσμου, ίσως το ίδιο να συμβαίνει τώρα με την εξάπλωση των θεωριών συνωμοσίας. Ο κόσμος γίνεται εξαιρετικά πολύπλοκος για τον μέσο άνθρωπο και οι σύγχρονες μυθολογίες περί ισχυρών κέντρων που ελέγχουν τα πάντα δίνουν την παρηγοριά μιας κάποιας εξήγησης.

Κείμενο 2

Broken voice¹

Το ποίημα της Κούλας Αδαλόγλου έχει δημοσιευτεί στην ποιητική συλλογή με τίτλο «Διπλή άρθρωση» το 2009

Με ραγισμένη φωνή παίρνω τηλέφωνο σε αριθμούς
που δεν-αντι-στοι-χού-νε-σε-συ-νδρο-μη-τές, λένε.
Πληκτρολογώ μηνύματα που ένας σέρβερ out of order² ακυρώνει.
Με ραγισμένη φωνή θρυμματίζω την κάμερα μιας πιθανής τηλεσυνομιλίας.
Ραγισμένη η φωνή μου
εισβάλλει σε αεροδρόμια και μετρό
μπερδεύει προορισμούς ανακατεύει διαδρομές
η ραγισμένη φωνή μου, μόνη,
μακριά από μένα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 περίπου λέξεις να παραθέσεις τους λόγους για τους οποίους, κατά τον συγγραφέα του Κειμένου 1, επικρατούν στην εποχή μας διάφορες θεωρίες συνωμοσίας.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Υπάρχει, κατά τη γνώμη σου, ολοκληρωμένη δομή (θεματική πρόταση, σχόλια/λεπτομέρειες και περίοδος κατακλείδα) στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου (μονάδες 6) και να εντοπίσεις τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται η παράγραφος (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

1 Ραγισμένη (σπασμένη) φωνή
2 Εκτός λειτουργίας

14551

Στο Κείμενο 1 ο αρθρογράφος επιλέγει σε αρκετά σημεία ένα πιο απλό λεξιλόγιο, το οποίο ταιριάζει περισσότερο σε προφορικό παρά σε γραπτό λόγο. Να εντοπίσεις τέσσερις λέξεις ή φράσεις με τα παραπάνω χαρακτηριστικά (μονάδες 8) και να αιτιολογήσεις την επιλογή του με κριτήριο το θέμα στο οποίο αναφέρεται (μονάδες 4) και το κοινό στο οποίο απευθύνεται (μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Με βάση σχετικές κειμενικές ενδείξεις σε ποια συναισθηματική κατάσταση φαίνεται ότι βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο και γιατί; Ποιες σκέψεις σου δημιουργούνται για τον τρόπο που πραγματοποιείται, αλλά και για την ουσία της επικοινωνίας σήμερα διαβάζοντας το Κείμενο 2; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 - 150 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14551-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι λόγοι για τους οποίους, κατά τον συγγραφέα του Κειμένου 1, επικρατούν στην εποχή μας διάφορες θεωρίες συνωμοσίας είναι:

- Ο καταγισμός πληροφοριών στην εποχή μας λόγω της πληθώρας των μέσων.
- Οι πληροφορίες είναι άσχετες και ασυνάρτητες μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να μη συγκροτούν μια θεωρία.
- Το κενό πληροφορίας και ένωσής τους σε μια θεωρητική βάση καλύπτουν οι διάφορες θεωρίες συνωμοσίας.
- Ο κόσμος έχει γίνει πολυσύνθετος για τον μέσο άνθρωπο, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να βρει εύκολα εξηγήσεις.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 δεν παρατηρείται ολοκληρωμένη δομή, καθώς υπάρχει η θεματική πρόταση («Υπάρχουν όμως και διαφορές») και στο υπόλοιπο τμήμα της οι λεπτομέρειες/σχόλια. Απουσιάζει η περίοδος – κατακλείδα. Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται δομικά η παράγραφος είναι η σύγκριση – αντίθεση ανάμεσα στις παλαιότερες μυθολογίες και στις σύγχρονες θεωρίες συνωμοσίας.

3^ο Υποερώτημα (μονάδες 15)

Λέξεις ή φράσεις που ταιριάζουν σε προφορικό παρά σε γραπτό λόγο:

- «δεν ξέρουμε από πού κρατά η σκούφια τους»
- «ήταν δακτυλοδεικτούμενες»
- «που ξεσκέπαζε»
- «έφτιαξαν τον Δία»
- «πνίγονται σε πληροφορίες»

14551-Λύση

- «κυκλοφορεί στα κοινωνικά δίκτυα»
- «δίνουν την παρηγοριά»

Η επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιήσει ένα πιο απλό λεξιλόγιο αποδίδεται στο ότι το θέμα που πραγματεύεται συνδέεται με την επιστήμη, είναι ένα θέμα σύνθετο, σχετίζεται με το χάσμα των ανθρώπων με την επιστημονική γνώση σήμερα, ειδικά επειδή η εποχή είναι πολύπλοκη και οι πληροφορίες πολλές και συγκεχυμένες. Γι' αυτό θέλει να καταστήσει πιο σαφές το θέμα και εύκολη την πρόσληψή του. Άλλωστε, το κείμενο είναι δημοσίευμα σε έντυπο πλατιάς κυκλοφορίας (εφημερίδα «Καθημερινή») και απευθύνεται στον μέσο αναγνώστη.

ΘΕΜΑ 4

Το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο 2 φαίνεται ότι βρίσκεται σε ταραγμένη και γεμάτη σύγχυση συναισθηματική κατάσταση. Αυτή αποτυπώνεται στις φράσεις: «ραγισμένη φωνή» (επανάληψη), «που δεν-αντι-στοι-χού-νε-σε-συ-νδρο-μη-τές, λένε» (ο συλλαβισμός παραπέμπει σε ηχητικά μηνύματα της κινητής τηλεφωνίας, αλλά αποτυπώνει και τη σύγχυση στην οποία βρίσκεται η ποιητική φωνή), «ακυρώνει», «θρυμματίζω», «μπερδεύει», «ανακατεύει». Οι δύο τελευταίοι στίχοι, ειδικά το επίθετο «μόνη», είναι ενδεικτικοί του λόγου για τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο νιώθει αυτή τη σύγχυση, απογοήτευση και αγανάκτηση. Οι σκέψεις και τα συναισθήματα που δημιουργούνται από την ανάγνωση του Κειμένου 2 για τη μορφή και την ουσία της επικοινωνίας σήμερα έχουν αρνητικό πρόσημο, αφού φαίνεται ότι οι νέες τεχνολογίες δυσχεραίνουν την προδιάθεσή μας να συνδεόμαστε με άλλους ανθρώπους, με αποτέλεσμα να απομακρυνόμαστε από ένα πλέγμα αλληλεπιδράσεων με τους άλλους.

Κείμενο 1

Καμία πατρίδα για την τρίτη ηλικία

Το κείμενο αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από το άρθρο της Δήμητρας Αθανασοπούλου, που δημοσιεύτηκε στις 18.04.2020 στην «Εφημερίδα των Συντακτών».

Στην «Μπαλάντα του Ναραγιάμα», μια 70χρονη ανεβαίνει στην κορυφή ενός βουνού για να ξεψυχήσει, με απώτερο στόχο ο θάνατός της να επιτρέψει την επιβίωση ενός νεότερου και πιο παραγωγικού μέλους της κοινότητας. Η ταινία του Σοχέι Ιμαμούρα αναφέρεται σε μια παλαιά ιαπωνική πρακτική που έχει τις ρίζες της σε περιόδους ξηρασίας και λιμού και επέβαλε μια «εθελούσια διακοπή τού εγώ» των γηραιών και εξασθενημένων ατόμων προς όφελος των νέων.

Ο όρος Ubasute –«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»– αποδίδει σήμερα τη σύγχρονη όψη της εθιμοτυπικής αυτής πρακτικής, η οποία επανέρχεται στο προσκήνιο με κάθε νέα φυσική καταστροφή ή έκτακτη κρίση. Η αφήγηση, ωστόσο, που νομιμοποιεί την απομάκρυνση και την εξόντωση του «περιττού Άλλου» δεν αφορά μονάχα τη μακρινή Ανατολή, αλλά και τις γειτονιές της Ευρώπης. Κι όμως, οι ηλικιωμένοι στη σύγχρονη εποχή θα έπρεπε να βιώνουν την «κορύφωση της ύπαρξής τους». Τα γηρατειά θα έπρεπε να εκλαμβάνονται ως επίγευση μιας ζωής γεμάτης και όχι ως ασθένεια. Έτσι, τα σημάδια του γήρατος δεν θα αντιμετωπίζονταν ως μειονεξίες που καθιστούν τους ανθρώπους αδύναμους και εξαρτώμενους. Ως γνωστόν, η παγίωση των διακρίσεων σε βάρος μιας ομάδας επιτυγχάνεται σε ένα πρώτο επίπεδο χάρη στον ρόλο της γλώσσας. Ο χώρος που καταλαμβάνουν τα «πολυκαιρισμένα σώματα-καταναλωτές συντάξεων» στο λεκτικό πεδίο είναι ένας χώρος επιφορτισμένος με ενοχή, κόπωση και σιωπή.

Πόσο είναι εφικτό να μην εγκλωβιζόμαστε στον κυρίαρχο λόγο που επενεργεί στην ταυτότητα των ηλικιωμένων ατόμων νομιμοποιώντας τον εξοστρακισμό τους; Ποιοι θα είναι οι «αυριανοί γέροντες», τα νέα σώματα που θα εξοστρακιστούν; Μπορούμε, άραγε, να κοιτάξουμε πέρα από τη βιολογική όψη και να δούμε τα πρόσωπα των ηλικιωμένων πίσω από τα στερεότυπα; Πώς μπορεί η ζωή ενός πληθυσμού να εκπέσει από την κατηγορία του ανθρώπινου και να μην είναι πια (η ζωή του) άξια οδύνης; Το ερώτημα είχε θέσει η Judith Butler στο κείμενο «Βία, Πένθος, Πολιτική» σε σχέση με το πώς κάποιες αφηγήσεις νομιμοποιούν τον διαχωρισμό εκείνων που πρέπει να ζήσουν από εκείνους που μπορούμε να αφήσουμε να πεθάνουν.

14567

Είναι περισσότερο από αναγκαία, λοιπόν, μια πολιτιστική μετατόπιση στον τρόπο που βλέπουμε την τρίτη ηλικία. Τα πρόσωπα των ανθρώπων θα πρέπει να ξεχωρίζουν πέρα από τη βιολογική όψη, πέρα από τις κοινωνικές κατασκευές. Για να επιτευχθεί μια νέα συγκρότηση ταυτότητας των ηλικιωμένων, που δεν θα ταυτίζεται με την «αποσύνθεση» ή το «κοινωνικό βάρος». Για να υπάρξουν πολλές πατρίδες για την τρίτη ηλικία. Με δεδομένο, πάντα, πως το «ανθρώπινο είναι» εξακολουθεί να εμποτίζεται μέσα στον χρόνο, καταδικασμένο ή ευλογημένο να βιώνει την επίδραση των «καιρών» πάνω του.

Κείμενο 2

[Ζητώ συγγνώμη]

Το ποίημα έγραψε ο Πορτογάλος ποιητής και συγγραφέας Φερνάντο Πεσόα το 1930. Εντάσσεται στη συλλογή «Ποιήματα» (1935) (εκδ. Printa, 2007).

«Ζητώ συγγνώμη που δεν απαντώ
Αλλά λάθος δικό μου δεν είναι
Που δεν αντιστοιχώ
Σ' αυτόν που σε 'μένα αγαπάτε.

Ο καθένας μας είναι πολλοί
Εγώ είμαι αυτός που νομίζω πως είμαι.

Άλλοι με βλέπουν αλλιώς
Και πάλι λάθος κάνουν.

Μη με παίρνετε γι' άλλον
Κι αφήστε με ήσυχο.
Αν εγώ δεν θέλω.

Να βρω τον εαυτό μου

Γιατί οι άλλοι για μένα να ψάχνουν;»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

14567

Ποια στερεότυπα διέπουν την αντιμετώπιση των ηλικιωμένων στην Ευρώπη σήμερα, σύμφωνα με την αρθρογράφο του Κειμένου 1; (50-60 λέξεις).

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στόχοι του προλόγου σε ένα κείμενο είναι να μάς εισαγάγει στο θέμα και να προκαλέσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Τεκμηρίωσε με συντομία αν ο πρόλογος στο Κείμενο 1 υπηρετεί τους παραπάνω στόχους.

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Να προσδιορίσεις τι δηλώνουν τα σημεία στίξης στις ακόλουθες φράσεις του Κειμένου 1:

- α. τα εισαγωγικά: «Μπαλάντα του Ναραγιάμα» (1^η παράγραφος),
- β. η διπλή παύλα: –«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»– (2^η παράγραφος)
- γ. η παρένθεση: (η ζωή του) (3^η παράγραφος).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τον τελευταίο στίχο με βάση το νόημα του Κειμένου 2 και να εκφράσεις την προσωπική σου τοποθέτηση στη στάση ζωής που επιλέγει το ποιητικό υποκείμενο. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 - 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14567-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αντιμετώπιση των ηλικιωμένων στην Ευρώπη σήμερα, σύμφωνα με την αρθρογράφο του Κειμένου 1, διέπεται από τα ακόλουθα στερεότυπα:

- σε έκτακτες κρίσεις προκρίνεται η θυσία τους ως μη παραγωγικών και αδύναμων.
- τα γηρατεία θεωρούνται ασθένεια και μειονεξία.
- σε λεκτικό επίπεδο χαρακτηρίζονται με φράσεις υποτιμητικές (περιττοί, ένα οικονομικό «βάρος»).
- βιολογικός μαρασμός: κριτήριο περιθωριοποίησης, εγκατάλειψης, εξοστρακισμού.
- δεν αντιμετωπίζονται ανθρώπινα.
- ταύτιση της τρίτης ηλικίας με την αποσύνθεση: κοινωνική «κατασκευή» - δείκτης πολιτιστικού επιπέδου.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο πρόλογος στο Κείμενο 1 υπηρετεί και τους δύο στόχους:

- εισάγει στο κεντρικό θέμα: η αντιμετώπιση των ηλικιωμένων ως εξασθενημένων, άρα αναλώσιμων, προς όφελος των νεότερων μελών αποτελεί δείκτη πολιτισμού της εκάστοτε κοινωνίας
- προκαλεί το ενδιαφέρον: παρουσιάζει μια συγκλονιστικά απάνθρωπη παλιά ιαπωνική πρακτική θυσίας των γηραιότερων, που αποτελεί το έναυσμα για μια πρόσφατη κινηματογραφική ταινία, για να δείξει στη συνέχεια ότι δεν απέχει πολύ από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές πρακτικές αντιμετώπισης της τρίτης ηλικίας

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

14567-Λύση

α. τα εισαγωγικά: «Μπαλάντα του Ναραγιάμα» (1^η παράγραφος): περιλαμβάνουν τον τίτλο ταινίας.

β. η διπλή παύλα: –«εγκατάλειψη ενός ηλικιωμένου»– (2^η παράγραφος): διακόπτει τη ροή του λόγου, ώστε να επεξηγήσει τον όρο Ubasute, ο οποίος προηγείται.

γ. η παρένθεση: (η ζωή του) (3^η παράγραφος): περικλείει το υποκείμενο «η ζωή του» του ρήματος «να μην είναι». Αποτελεί συμπλήρωση που θα μπορούσε να παραλειφθεί, καθώς εννοείται από την προηγούμενη πρόταση. Η αρθρογράφος το επαναλαμβάνει, γιατί το θεωρεί σημαντικό ως έννοια και επιδιώκει να το τονίσει, προσδίδοντας μάλιστα έναν δραματικό τόνο στο ερώτημα που θέτει.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο στον τελευταίο στίχο απευθύνει ένα ερώτημα προς τον κοινωνικό του περίγυρο ή/και προς τον εαυτό του, για να προστατευτεί. Αναρωτιέται γιατί οι άλλοι ψάχνουν να βρουν σ' αυτόν ό,τι θεωρούν πως είναι, δηλαδή τον πραγματικό του εαυτό, ενώ ούτε ο ίδιος δεν είναι σίγουρος αν θέλει να τον βρει. Αποδέχεται πως «Ο καθένας μας είναι πολλοί», έχει δηλαδή κι αυτός, όπως όλοι, πολλές διαφορετικές όψεις, γι' αυτό και δεν μπορεί να ικανοποιήσει όσα προβάλλουν στο πρόσωπό του («Άλλοι με βλέπουν αλλιώς»), εξ ου και στην πρώτη στροφή ζητά «συγγνώμη» που δεν «απαντά», δεν ανταποκρίνεται σε όσα προσδοκούν απ' αυτόν («δεν αντιστοιχώ Σ' αυτόν που σε μένα αγαπάτε»), γιατί απλούστατα δεν είναι αυτό (μόνο) που εκείνοι νομίζουν, αλλά πολλά περισσότερα. Ταυτόχρονα, εξηγεί πως δεν ευθύνεται ο ίδιος για την απογοήτευσή τους («λάθος δικό μου δεν είναι») που τον βλέπουν «αλλιώς Και πάλι λάθος κάνουν» και υπεραμύνεται του δικαιώματός του να αλλάζει ως άνθρωπος, να αναδιαμορφώνει τον εαυτό του, χωρίς να επηρεάζεται από τους χαρακτηρισμούς που του αποδίδονται («Μη με παίρνετε γι' άλλον Κι αφήστε με ήσυχο»). Πρόκειται για μια ερώτηση που αποσκοπεί να προβληματίσει για την αξία των εσωτερικών διαδικασιών που επιφέρουν αλλαγές και διαμορφώνουν την ανθρώπινη προσωπικότητα στην πορεία της ζωής. Παράλληλα, αποτελεί μια προτροπή για σεβασμό προς τον συνάνθρωπο (ως πρόσωπο) που βρίσκεται στη γόνιμη φάση της αλλαγής, γιατί η συγκεκριμένη διαδικασία συνιστά ατομική επιλογή που οδηγεί προς την αυτογνωσία και δεν τον διευκολύνουν οι περισπασμοί και τα σχόλια των άλλων.

Η ποιητική αφήγηση δημιουργεί πολλές σκέψεις και συναισθήματα στον αναγνώστη που μπορούν να εκφραστούν ανάλογα. Η ποιητική φωνή εξωτερικεύει με έντονα συγκινησιακό τρόπο τις σκέψεις και συναισθήματά της.

Κείμενο 1**Η ενημέρωση, το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης**

Το παρακάτω διασκευασμένο άρθρο δημοσιεύθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2017 στον ιστότοπο της εφημερίδας «Καθημερινή» και υπογράφεται από τους Αντώνη Καλογερόπουλο, Νίκο Παναγιώτου και Δήμητρα Δημητρακοπούλου. Παρουσιάζει τα ευρήματα έρευνας από 26 χώρες για την ενημέρωση των πολιτών.

Ο τρόπος με τον οποίο διαβάζουμε ειδήσεις αλλάζει διαρκώς, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του 5ου ετήσιου Digital News Report του Ινστιτούτου Reuters για τη Μελέτη της Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, που διενεργήθηκε σε 26 χώρες και σε δείγμα 50.000 ατόμων. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα, η απήχηση των τηλεοπτικών ειδήσεων αρχίζει να μειώνεται, ιδιαίτερα στις νεαρές ηλικιακές ομάδες, ενώ σε κρίση φαίνεται να βρίσκονται τόσο ο έντυπος Τύπος όσο και τα υπόλοιπα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σε αρκετές από τις χώρες που μελετώνται. Αντιθέτως, όλο και περισσότεροι ενημερώνονται από το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Οι δυναμικές αυτές είναι ακόμη πιο έντονες στην ελληνική κοινωνία, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οποίας αλληλεπιδρούν με τις τεχνολογικές εξελίξεις, δημιουργώντας ένα αβέβαιο περιβάλλον για τα ελληνικά μέσα. Ειδικότερα, παρατηρούμε πολύ μεγάλη έλλειψη εμπιστοσύνης στις ειδήσεις και στους δημοσιογράφους, τους οποίους οι Έλληνες εμπιστεύονται σε μικρότερο βαθμό από ό,τι οι κάτοικοι όλων των άλλων χωρών του δείγματος. Παράλληλα, στη συντριπτική τους πλειονότητα θεωρούν πως τα μέσα ενημέρωσης δεν είναι ανεξάρτητα από αθέμιτες πολιτικές και επιχειρηματικές επιρροές. Η απαξίωση των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης συνοδεύεται με υψηλή χρήση του Διαδικτύου για ενημέρωση στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες χώρες. Όμως ο τρόπος με τον οποίο οι Έλληνες χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για ενημέρωση, **όπως αποτυπώνεται στην έρευνα**, δημιουργεί προκλήσεις για τη βιωσιμότητα και των διαδικτυακών μέσων ενημέρωσης.

Οι Έλληνες ενημερώνονται από τα κοινωνικά δίκτυα σε μεγαλύτερο βαθμό από τους κατοίκους άλλων χωρών, με πρώτη επιλογή το Facebook. Είναι ενδεικτικό πως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι το κύριο σημείο πρόσβασης των Ελλήνων στις ειδήσεις στο Διαδίκτυο και όχι οι ενημερωτικοί ιστότοποι όπως σε αρκετές άλλες χώρες. Παράλληλα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιθυμούν να αυξήσουν τον χρόνο παραμονής των χρηστών στις πλατφόρμες τους, όπως για παράδειγμα το Facebook, το οποίο προωθεί την ανάγνωση άρθρων (instant articles) και την παρακολούθηση βίντεο μέσα στην πλατφόρμα του. Οι εξελίξεις αυτές ασκούν αυξανόμενες πιέσεις στην επισκεψιμότητα των ενημερωτικών ιστοτόπων.[...]

14568

Παράλληλα, παρατηρούμε πως στο Διαδίκτυο το ενδιαφέρον διαχέεται σε μια πληθώρα νέων μέσων, γεγονός που συνδέεται και με την έλλειψη εμπιστοσύνης στα παραδοσιακά μέσα. Ενώ στις περισσότερες χώρες του δείγματος οι πρώτες σε χρήση ενημερωτικές ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο είναι οι ιστοτόποι μέσων του παραδοσιακού τοπίου ενημέρωσης (**εφημερίδες και τηλεοπτικοί σταθμοί**), στην Ελλάδα παρατηρείται κατακερματισμός σε πολλά είδη δικτυακών τόπων. Εκτός από τους ιστοτόπους παραδοσιακών μέσων, στη λίστα με τους πρώτους σε χρήση ιστοτόπους περιλαμβάνονται μέσα που έχουν δημιουργηθεί από δημοσιογράφους που αναδείχθηκαν από τα κυρίαρχα παραδοσιακά μέσα, αλλά και ανώνυμα ιστολόγια που συχνά φιλοξενούν θεωρίες συνωμοσίας και **ανυπόστατες ειδήσεις**.

Τα ευρήματα αυτά είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά για τη βιωσιμότητα αλλά και την ποιότητα της ενημέρωσης στην Ελλάδα. Η έλλειψη εμπιστοσύνης στις ειδήσεις, η πεποίθηση πως **οι διαδικτυακές διαφημίσεις είναι ενοχλητικές**, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση που έχει πλήξει και τους πολίτες αλλά και τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης, έχουν συμβάλει στην καθιέρωση της κουλτούρας της δωρεάν διαδικτυακής ενημέρωσης. **Οι τάσεις αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη αναθεώρησης πολλών από τις υπάρχουσες πρακτικές, προκειμένου τα ΜΜΕ να ανταποκριθούν σε ένα ολοένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.**[...]

Κείμενο 2

Η τηλεόραση

Το παρακάτω ποίημα είναι από τη συλλογή «Ο Καθρέφτης του Πρωτέα» (1986) του Γιάννη Υφαντή. Σε αυτό ο ποιητής ειρωνεύεται τη σχέση του Νεοέλληνα με την τηλεόραση.

Το να 'χαμε τάρανδους μες στα σπίτια μας δεν πήγαινε. Θα μούγκριζαν
μέσα στον ύπνο μας, θα κόπριζαν
πάνω στα έπιπλα μας και προπάντων
μ' εκείνα τα πελώρια κέρατά τους θα ξεσχίζαν τις κουρτίνες μας, θα γκρέμιζαν
τ' αγάλματά μας, τα βιβλία μας, τα πιάτα μας. Δεν πήγαινε.
Όμως, η τηλεόραση, τι ζώο!
Έχει τα σιδερένια κέρατά της στην ταρατάσα ενώ ήσυχη
κάθεται στο σαλόνι μας και μόνο
αν βάλουμε στην πρίζα τον ομφάλιο λώρο της ξυπνά.
Ήσυχο ζώο. Και τι όμορφο.
Μοιάζει με έντομο πελώριο, αστρικό.

Μοιάζει με τον πλανητικό προπάππο μας, τον Βεελζεβούλ¹
που 'λεγε ιστορίες κι αποκοιμιόμασταν.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 60-70 λέξεις να παρουσιάσεις το θέμα στο οποίο αναφέρεται το Κείμενο 1 και τα συμπεράσματα που εξάγονται από τη σχετική έρευνα, για την οποία γίνεται λόγος.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τέταρτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι συντάκτες του άρθρου επιλέγουν να οργανώσουν την παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας με την τεχνική της αντίθεσης. Ποια είναι τα δύο σκέλη της αντίθεσης (μονάδες 6) και ποια θέση αναδεικνύεται με αυτήν; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Στην πρόταση «όπως αποτυπώνεται στην έρευνα» (παράγραφος 2), με βάση τα συμφραζόμενα του κειμένου, η επιλογή της παθητικής σύνταξης στοχεύει στο να προσδώσει:

α. αντικειμενικότητα

β. αμεσότητα

γ. ειρωνεία

δ. παραστατικότητα στον λόγο

2. Στην παράγραφο 4 η παρένθεση (εφημερίδες και τηλεοπτικοί σταθμοί) δηλώνει :

α. παραπομπή σε κείμενο

β. σχόλιο

γ. επεξήγηση

δ. παράθεση πρόσθετων πληροφοριών

¹ σατανάς, διάβολος

14568

3. Στη φράση «ανυπόστατες ειδήσεις»(παράγραφος 4) η λέξη «ανυπόστατες» στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. ανακρίβειες
- β. ανυπόληπτες
- γ. αβάσιμες
- δ. ανεπιτήδευτες

4. Στη φράση «οι διαδικτυακές διαφημίσεις είναι ενοχλητικές» (παράγραφος 5) υπάρχει :

- α. μεταφορά
- β. υπερβολή
- γ. ειρωνεία
- δ. παρομοίωση

5. «Οι τάσεις αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη αναθεώρησης πολλών από τις υπάρχουσες πρακτικές, προκειμένου τα ΜΜΕ να ανταποκριθούν σε ένα ολοένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον» (παράγραφος 5): στην παραπάνω περίοδο λόγου εκφράζεται:

- α. υπόδειξη
- β. πιθανότητα
- γ. αναγκαιότητα
- δ. υπόθεση

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με σχετικές ενδείξεις στο Κείμενο 2 τη στάση που εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο απέναντι στην τηλεόραση. Ποια είναι η προσωπική σου τοποθέτηση στο θέμα; Να αναπτύξεις σε 100 – 150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

14568-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν τον τρόπο με τον οποίο ενημερώνεται μεγάλο μέρος των πολιτών. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποτυπώνουν τη μείωση της απήχησης των τηλεοπτικών ειδήσεων και την κρίση των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης. Ειδικότερα, οι Έλληνες δεν εμπιστεύονται τις ειδήσεις και τους δημοσιογράφους, πιστεύουν ότι ελέγχονται από πολιτικούς και επιχειρηματίες και επιλέγουν κυρίως το διαδίκτυο για την ενημέρωσή τους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα δύο σκέλη της αντίθεσης στην τέταρτη παράγραφο του Κειμένου 1 είναι από τη μια ότι οι περισσότερες χώρες ενημερώνονται από ιστότοπους μέσων του παραδοσιακού τοπίου (εφημερίδες, τηλεοπτικοί σταθμοί) και από την άλλη ότι η Ελλάδα ενημερώνεται από πολλά είδη δικτυακών τόπων.

Από την αντίθεση προκύπτει ότι εκτός από ιστότοπους παραδοσιακών μέσων υπάρχουν μέσα που δημιουργήθηκαν από δημοσιογράφους και ανώνυμα ιστολόγια (με θεωρίες συνωμοσίας και ανυπόστατες ειδήσεις).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. α
2. γ
3. γ
4. α
5. γ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο αρχικά παρομοιάζοντας την τηλεόραση με ζώο εκθειάζει την ήρεμη («Ήσυχον ζώο»), όμορφη («όμορφο») και ελεγχόμενη όψη της . Οι επόμενοι στίχοι όμως έρχονται σε αντίθεση

14568-Λύση

και παρουσιάζουν την απειλητική της όψη που έχει τερατώδη χαρακτηριστικά και στενή σχέση με την τεχνολογία («αστρικό», «πλανητικό»). Θεωρεί ότι απειλεί την ελευθερία των ανθρώπων και με τη σατανική της δύναμη («Βεελζεβούλ») παραπλανά, αποχαυνώνει («αποκοιμιόμασταν») και αποπρασανατολίζει.

Ο/Η μαθητής/τρια δύναται να τοποθετηθεί για τον κίνδυνο που ελλοχεύει λόγω της παραπληροφόρησης και της προπαγάνδας από την τηλεόραση εστιάζοντας στην επιρροή που ασκεί στον άνθρωπο και επισημαίνοντας την ευθύνη του.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Πρώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας**

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από ενημερωτικό-επιμορφωτικό υλικό με τίτλο «Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη» που εκπονήθηκε από Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε από τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής, τον Ιούλιο του 2019.

Η απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της διαδικασίας ένταξης, καθώς η εξεύρεση εργασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας μπορεί να βελτιώσει την οικονομία της, καθώς θα έχει θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα του συστήματος πρόνοιας, του συστήματος ασφάλισης καθώς και του εργατικού δυναμικού.

Ιδιαίτερα κρίσιμο στοιχείο είναι η ενίσχυση της διασύνδεσης των αναγκών της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες με τις αντίστοιχες γνώσεις και δεξιότητες είτε των εργαζομένων που μετακινούνται νόμιμα στη χώρα με σκοπό την εργασία είτε των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι δυνατό να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας, χωρίς «κραδασμούς» στα θέματα κοινωνικής συνοχής, λόγω ορθής αντιστοίχισης των δεξιοτήτων των μεταναστευτικών/προσφυγικών πληθυσμών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4251/2014, μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας των ατόμων που εισέρχονται νόμιμα στη χώρα είναι η απασχόλησή τους σε θέσεις εργασίας που δεν καλύπτονται από το εγχώριο εργατικό δυναμικό, βάσει του άρθρου 11 του ίδιου νόμου. Επίσης, σε πολίτες τρίτων χωρών που εισέρχονται στην χώρα μας μέσω των διαδικασιών που σχετίζονται με το καθεστώς της διεθνούς προστασίας – ασύλου, παρέχεται πρόσβαση στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 68, 69 και 71 του Ν.4375/2016. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με άρθρο 70 του ίδιου νόμου, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους καθώς και τα μέλη

της οικογένειάς τους, έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους ημεδαπούς/-ές, εφόσον κατέχουν, την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις, άδεια διαμονής σε ισχύ.

Εξίσου κρίσιμο στοιχείο στην προώθηση της συνεισφοράς των πολιτών τρίτων χωρών στην οικονομία της χώρας, που διαμένουν, αποτελεί και η στήριξη της επιχειρηματικότητας, μέσω πρόσβασης σε προγράμματα παροχής μικροπιστώσεων, καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής σε επιχειρήσεις και προγράμματα στο πλαίσιο της κοινωνικά αλληλέγγυας οικονομίας. [...]

Κείμενο 2

Εικοστός αιώνας

Το απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα της Μέλπως Αξιώτη (1905-1973) «Εικοστός αιώνας», το οποίο εκδόθηκε το 1946.

[...] Η ζωή περνούσε, όπως περνούν κουκουβάγιες την άνοιξη, και σχεδόν δεν τους δίνει προσοχή κανείς.

Τότε είναι που ήρθε το περιστατικό. Ήρθε και δεν είχε όψη μήτε όμορφη, μήτε κακή. Ήταν σαν το νεογέννητο, που θα δείξει πιο ύστερα τι λογής καρδιά θα 'χει.

Πριν μαθευτεί ακόμα τίποτα, ήρθαν κάτι άγνωστοι άνθρωποι και κλείστηκαν με τον πατέρα της Πολυξένης μέσα στην κάμαρα με το κλειδί. Δεν άκουσες να πηδήσει ούτε φύλλος.

Το βράδυ εκάθισαν όπως πάντα να φάνε. Τότε βλέπουν στρωμένα πάνω στο τραπέζι καινούρια, κοκάλινα μαχαιροπίρουνα. Κάποιος είπε: «Με γεια μας, είναι πολύ ωραίο το νέο σερβίτσιο μας». Δεν το 'χε ξαναδεί κανείς. Κανείς δεν απάντησε. Όλοι τρώγανε βουβοί. Όταν η Μαριγώ μπαινοβγήκε για τελευταία φορά κι εμάζεψε, κι ήταν το τραπέζι άδειο, τότε είπε ο πατέρας πολύ σιγά και μαλακά, σαν να διάβαζε Ευαγγέλιο.

«Σήμερα το πρωί καταστραφήκαμε. Όστε από σήμερα είμαστε πτωχοί. Έγινε κραχ¹ μεγάλο στην Αμερική. Κατρακύλησαν Τράπεζες. Οι συνέταιροι στα βαπόρια μάς έκλεψαν. Τα χρήματά μας θα τα πάρουν άλλοι. Γιατί τα χρήματα δεν εξατμίζονται, μόνο που αλλάζουν χέρια. Το σερβίτσιο που είδατε κοστίζει όση ήταν η περιουσία μας. Μας το

¹ Κραχ: ξαφνική και καταστροφική πτώση της τιμής ενός ή περισσότερων οικονομικών στοιχείων. Το κραχ για το οποίο γίνεται λόγος στο κείμενο συνέβη το 1929.

15179

‘στειλαν για ενθύμιο οι περισσότεροι γενναϊόδωροι από τους λωποδύτες. Δε νομίζω ότι πρέπει να κλειστούν τα παραθυρόφυλλά μας ή να μη βγαίνετε έξω, επειδή θα ντρεπόσατε. Η ντροπή δεν εμπήκε ακόμα στο σπίτι αυτό, κι ελπίζω ποτέ να μην μπει. Καθένας μέσα εδώ πρέπει να είναι έτοιμος για μεγάλες θυσίες. Δεν έχει τίποτε άλλο, νομίζω. Ετελείωσα».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παραθέσεις τους τρόπους με τους οποίους, σύμφωνα με το Κείμενο 1, θα είναι δυνατόν να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 συναντάμε ως τρόπο οργάνωσης την αιτιολόγηση. Εξήγησε για ποιο λόγο, κατά τη γνώμη σου, επιλέγεται το συγκεκριμένο κειμενικό σχήμα.

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Πώς χαρακτηρίζεις το ύφος λόγου που επιλέγουν οι συντάκτες του Κειμένου 1, σοβαρό ή απλό (μονάδες 6); Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορά σε τρεις γλωσσικές επιλογές (μονάδες 9).

Μονάδες 15

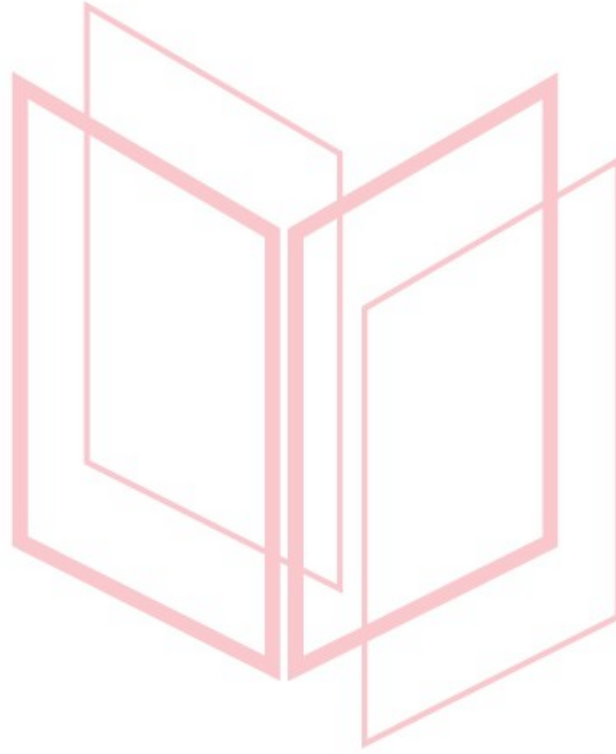
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο πατέρας, σύμφωνα με τα νοήματα του Κειμένου 2 (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου γεννά ο

15179

τρόπος με τον οποίο ανακοινώνει την είδηση σε όλη η οικογένεια (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15179-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ομαλή μετάβαση και ένταξη στην αγορά εργασίας:

- Ενίσχυση της διασύνδεσης των αναγκών της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες με τις αντίστοιχες γνώσεις και δεξιότητες είτε των εργαζομένων που μετακινούνται νόμιμα στη χώρα με σκοπό την εργασία είτε των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.
- Η απασχόλησή τους σε θέσεις εργασίας που δεν καλύπτονται από το εγχώριο εργατικό δυναμικό.
- Συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα ενηλίκων που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους ημεδαπούς/-ές.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με την αιτιολόγηση ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιδιώκει να εξηγήσει την αναγκαιότητα απασχόλησης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας ως σημαντικού μέσου ένταξής τους στην κοινωνία υποδοχής τους. Υποστηρίζει ότι η εργασία παίζει βασικό ρόλο στη διαδικασία ένταξης, διότι έτσι συμμετέχουν στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η αιτιολόγηση ενισχύει την πειστικότητα του κειμένου, καθώς πρόκειται για κείμενο που έχει ενημερωτικό και επιμορφωτικό ρόλο, ενώ παράλληλα έχει συνταχθεί για λογαριασμό του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15179-Λύση

Το ύφος χαρακτηρίζεται ως σοβαρό. Ενδεικτικά, γλωσσικές επιλογές, με τις οποίες διαμορφώνεται:

- Σοβαρό, δόκιμο λεξιλόγιο (θεμελιώδους σημασίας, θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα, ενίσχυση της διασύνδεσης, των αιτούντων και δικαιούχων, κοινωνικά αλληλέγγυας οικονομίας κ.ά.),
- Γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο,
- Παθητική σύνταξη (Σημειώνεται ότι..., παρέχεται πρόσβαση, έχει χορηγηθεί κ.ά.),
- Αναφορική/κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο πατέρας είναι στενοχωρημένος, διότι έχασε την περιουσία του εξαιτίας της οικονομικής κατάρρευσης «Σήμερα το πρωί καταστραφήκαμε. Ώστε από σήμερα είμαστε πτωχοί. Έγινε κραχ μεγάλο στην Αμερική. Κατρακύλησαν Τράπεζες.», ωστόσο περισσότερο τον ενοχλεί η νέα κατάσταση, διότι νιώθει πως εξαπατήθηκε από ανθρώπους στους οποίους είχε εμπιστοσύνη «Οι συνέταιροι στα βαπόρια μάς έκλεψαν». Η απογοήτευσή του είναι έντονη, διότι αυτοί οι άνθρωποι, αντί να σεβαστούν την δύσκολη οικονομική του κατάσταση, τον περιπαίζουν και τον εξευτελίζουν «Το σερβίτσιο που είδατε κοστίζει όση ήταν η περιουσία μας. Μας το 'στειλαν για ενθύμιο οι περισσότεροι γενναιόδωροι από τους λωποδύτες.»

Ανακοινώνει την είδηση με μεγάλη αξιοπρέπεια και ηρεμία, για να μην μεταφέρει στην οικογένεια την άσχημη διάθεσή του «είπε ο πατέρας πολύ σιγά και μαλακά, σαν να διάβαζε Ευαγγέλιο», «Τα χρήματά μας θα τα πάρουν άλλοι. Γιατί τα χρήματα δεν εξατμίζονται, μόνο που αλλάζουν χέρια.» Ενθαρρύνει την οικογένεια να αποδεχτεί χωρίς να νιώθει ντροπή τη νέα δύσκολη κατάσταση «Δε νομίζω ότι πρέπει να κλειστούν τα παραθυρόφυλλά μας ή να μη βγαίνετε έξω, επειδή θα ντρεπόσατε. Η ντροπή δεν εμπήκε ακόμα στο σπίτι αυτό, κι ελπίζω ποτέ να μην μπει.»

Κείμενο 1

Αρχή της ισότητας

Το κείμενο προέρχεται από τον οδηγό που εξέδωσε το Ινστιτούτο Εργασίας το 2019 με στόχο την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου που αφορά θέματα διακρίσεων στους χώρους εργασίας λόγω φύλου.

Η μικρή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η ανισότητα ευκαιριών, οι μειωμένες δυνατότητες για επαγγελματική εξέλιξη, η πολλαπλότητα του ρόλου τους, η αδυναμία συμφιλίωσης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, η ανεπαρκής συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σε δράσεις αναβάθμισης των προσόντων τους αποτελούν ορισμένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σήμερα και τα οποία οδηγούν στην εμφάνιση φαινομένων διάκρισης, ειδικότερα στον εργασιακό τομέα.

Η εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στις πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ καταδεικνύει ως ένα βαθμό την θεσμική πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην σημερινή κοινωνία σε ζητήματα ισότητας μεταξύ των δυο φύλων. **Ωστόσο**, παρά τα βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια –τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ανάπτυξης «ειδικευμένων πολιτικών και δράσεων» καταπολέμησης των διακρίσεων μεταξύ των φύλων–, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (ιδιαίτερα στην αγορά εργασίας) φαίνεται ότι δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ουσιαστικά, καθώς οι ανισότητες λόγω φύλου παραμένουν.

Οι γυναίκες και οι άνδρες εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται, παρά τη θεσμοθέτηση νομοθετικών διατάξεων, διαφορετικά στην αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα οι πρώτες να εξακολουθούν να βρίσκονται κατά μέσο όρο σε χειρότερη θέση συγκριτικά με τους άνδρες. Οι διακρίσεις αυτές εντοπίζονται στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εξέλιξη, στο συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, στους όρους αμοιβής. Ειδικότερα, για τις εργασιακές σχέσεις, κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία, ενώ προβλέπεται ότι «δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για της προώθηση της ισότητας

μεταξύ ανδρών και γυναικών και ότι το κράτος οφείλει να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

Η προστασία έναντι των διακρίσεων λόγω εθνοτικών, φυλετικών, ηλικιακών και άλλων κριτηρίων αποτέλεσε αντικείμενο νομοθετικών ρυθμίσεων κατά κύριο λόγο στην κοινοτική έννομη τάξη, οι οποίες σταδιακά ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο, συνθέτοντας έτσι το δίκαιο της απαγόρευσης των διακρίσεων. Στο δίκαιο αυτό η προστασία από τις διακρίσεις λόγω φύλου κατέχει σημαίνουσα θέση. Ειδικά στο χώρο της εργασίας, η προστασία από διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στοχεύει στη δημιουργία μιας αγοράς εργασίας όπου η πρόσβαση στην απασχόληση, η επαγγελματική εξέλιξη, η επαγγελματική κατάρτιση, οι συνθήκες και οι όροι εργασίας, καθώς και τα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης θα λειτουργούν παρέχοντας ίσες ευκαιρίες για τους άνδρες και τις γυναίκες.

Κείμενο 2

Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια

Το μυθιστόρημα του Στρατή Μυριβήλη (1890-1969) « Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια» κυκλοφόρησε σε βιβλίο το 1933. Θέμα του είναι η περίοδος 1917–1922 και οι συνέπειες του πολέμου (Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και Μικρασιατικού Πολέμου).

[...] Ο Λεωνής έμαθε από τον «νουνό», την πρώτη μέρα κιόλας, σαν ήρθε στο σταθμό να τους καλωσορίσει και να τους δώσει ένα χέρι για τα πράγματα, πως η χήρα του Βρανά διορίστηκε δασκάλα στο δημοτικό σχολείο του χωριού, από τότες που μαθεύτηκε ο θάνατος τ' αντρός της. Ο πατέρας; Του Βρανά πέθανε και κείνος από τον καημό του λίγο αργότερα. Ο κ. Σπανός τούπε ακόμα πως ο Διευθυντής του σχολείου κι όλοι οι συνάδελφοι της νέας δασκάλας έχουν να κάνουν για την εργατικότητα και για τη θεληματικότητά της. Τούκαμε ευχαρίστηση που τάκουσε. Ένωσε να εχτιμά¹ αυτή την άγνωστή του γυναίκα, που ρίχτηκε να μπαλέψει² τόσο θαρρετά τη ζωή, μόλις έχασε το μοναδικό της τ' αποκούμπι. Μια άλλη στη θέση της θ' απόμενε με τα χέρια κρεμασμένα, κεραυνωμένη από το χτύπημα. Θάκανε επάγγελμα τον ρόλο του «θύματος πολέμου» και θα περίμενε από τη φτωχοσύνη και από τα επιδόματα των φιλανθρωπικών οργανώσεων να δει το σπίτι της και το παιδί του σκοτωμένου.

Πολλές φορές το μελέτησε να πάει να της κάνει τη θλιβερή επίσκεψη, να πάρει τέλος η ιερή αποστολή. Όλο δίσταζε κι όλο το ανάβαλλε, και δυο φορές έκοψε απ' άλλον

¹ Να εκτιμά.

² Να παλέψει.

15180

δρόμο μόλις αντίκρισε το σπίτι της. Είταν ένα κεραμιδί σπίτι πούβλεπε από ψηλά στη θάλασσα, με μια ξώπορτα σχεδόν τετράγωνη, βαμμένη με πράσινη λαδομπογιά. Τα περικοκλάδια ξεχειλούσαν από τον τοίχο του αυλόγυρου. Έπαιρνε το μαύρο πορτοφόλι στην τσέπη κι έλεγε: «Δεν έχει άλλο, τούτη τη φορά θα χτυπήσω». Κι ύστερα, σαν αντίκρυζε τους σιδερένιους χαλκάδες που κρέμονταν για χτυπητήρια στην πράσινη πόρτα, ένας κόμπος δενόταν μέσα του και προσπερνούσε. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παρουσιάσεις την πρόοδο που έχει γίνει στο θέμα της αντιμετώπισης των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων στην αγορά εργασίας.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην δεύτερη παράγραφο συναντάμε τη συνδετική λέξη **Ωστόσο**. Μπορείς να εξηγήσεις τη λειτουργία της ως προς τη δομή της παραγράφου;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται το ασύνδετο σχήμα λόγου. Να δικαιολογήσεις αυτή την επιλογή (μονάδες 10) και να χωρίσεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, την παράγραφο σε δύο περιόδους λόγου χωρίς να διαφοροποιείται το νόημα (μονάδες 5).

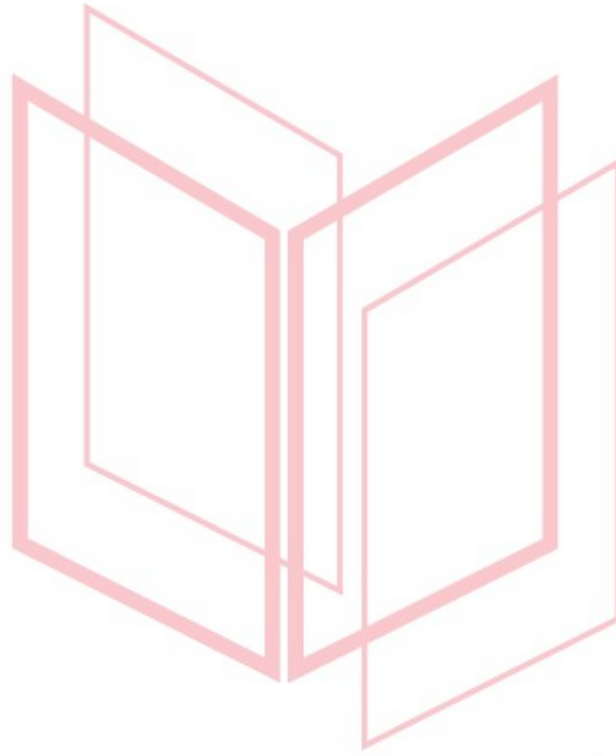
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση που υιοθετεί ο Λεωνής απέναντι στη δασκάλα. Να οργανώσεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

15180

αλημπνίση

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15180-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Η εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων στις πολιτικές των κρατών μελών της ΕΕ.
- Ειδικότερα, για τις εργασιακές σχέσεις, κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίσης αξίας παρεχόμενη εργασία.
- Προβλέπεται ότι δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Προβλέπεται ότι το κράτος οφείλει να μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών.
- Νομοθετικές ρυθμίσεις στο χώρο της εργασίας για την προστασία από διακρίσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών με στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το **Ωστόσο** δηλώνει την αντίθεση ανάμεσα στις δύο πραγματικότητες που παρουσιάζονται στην παράγραφο στο θέμα της ισότητας των δύο φύλων. Ενώ, δηλαδή, διαπιστώνεται ότι έχει επιτευχθεί θεσμική πρόοδος στην σημερινή κοινωνία σε ζητήματα ισότητας μεταξύ των δύο φύλων, από την άλλη μεριά, η ισότητα δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ουσιαστικά. Έτσι στην παράγραφο παρουσιάζεται το θέμα της ισότητας των δύο φύλων με τις δύο αντίθετες όψεις του.

15180-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Δικαιολόγηση της επιλογής του ασύνδετου σχήματος: απαρίθμηση ορισμένων από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σήμερα και τα οποία οδηγούν στην εμφάνιση φαινομένων διάκρισης, ειδικότερα στον εργασιακό τομέα. Δίνεται έτσι έμφαση στο πλήθος αυτών των προβλημάτων. Δημιουργείται συναισθηματική ένταση και προβληματισμός για το κύριο θέμα του κειμένου και προωθείται ο κύριος στόχος της πληροφόρησης λόγω του ενημερωτικού του χαρακτήρα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο Λεωνής θαυμάζει τη δασκάλα, διότι στο πρόσωπό της βλέπει:

- Εργατικότητα στο σχολείο όπου υπηρετεί
- Αγωνιστικότητα στη ζωή, ενώ έχασε τον σύζυγό της
- Αξιοπρέπεια, γιατί αναζήτησε στην εργασία τα μέσα επιβίωσης
- Δυναμικότητα για υπέρβαση των προσωπικών προβλημάτων
- Ανατροπή των στερεοτύπων της αδύναμης και απροστάτευτης γυναίκας

Ο/Η μαθητής/-τρια πρέπει να δικαιολογήσει την απάντησή του με αναφορά σε τρεις τουλάχιστον κειμενικές ενδείξεις που επιβεβαιώνουν τη ζητούμενη στάση του Λεωνή.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Πολιτισμός κατά ρατσισμού.

Το κείμενο είναι απόσπασμα άρθρου της Φωτεινής Τσαλίκογλου, καθηγήτριας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, το οποίο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, στις 19-06-2001.

Κάθε φορά που μιλάμε για «άτομα με ειδικές ανάγκες» εκείνο που φανερώνεται είναι το ηθικό, αισθητικό, πολιτισμικό σύστημα αξιών που θεμελιώνει την κοινωνία μας. Η Κίνηση Πολιτών Κατά του Ρατσισμού επιχείρησε σε ένα εξαιρετικό τριήμερο που διοργάνωσε με θέμα «Ο πολιτισμός κατά του ρατσισμού» να μιλήσει με τον δικό της τρόπο για τα ζωτικά αυτά ζητήματα.

Παραδομένοι καθώς είμαστε στην ηγεμονία του κανονικού, όταν αναφερόμαστε στον ανάπηρο, είναι συνήθως μέσα από μια εικόνα ελλειμματικότητας. Όχι διαφορετικός αλλά κατώτερος. Άλλος. Εξώκοσμος. Η τηλεόραση αναπαράγει και εντείνει τα στερεότυπα. Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί που όταν δεν το αγνοούμε πρέπει να το προστατεύουμε ή να το δαιμονοποιήσουμε. Οίκτος, απαξίωση, απόρριψη, άρνηση.

Αρνούμενοι τον ανάπηρο είναι σαν να απομακρύνουμε από τον ορίζοντά μας την έλλειψη, το γήρας, τη φθορά. Ασυνείδητα είναι σαν να καθησυχάζουμε τον εαυτό μας «εμείς είμαστε πλήρεις, αψεγάδιαστοι».

Η εκδήλωση που οργανώθηκε τέλη Μαΐου στο Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών προσέφερε μια μοναδική ευκαιρία ανατροπής των βάνουρων αυτών στερεοτύπων. Τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες μάς ταξίδεψαν στο μακρινό ταξίδι των δυνατοτήτων τους. Στο βίντεο που παρουσίασε η πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών, Δάφνη Οικονόμου, παρακολουθήσαμε τις δημιουργικές τους δυνατότητες. Στο Καλλιτεχνικό και Βιωματικό Σεμινάριο του Προγράμματος Ανοιχτή Σκηνή, για πέντε μέρες Άγγλοι, Ιρλανδοί, Σκοτσέζοι, Έλληνες, καλλιτέχνες, εκπαιδευόμενοι, ασθενείς, ακροατές, ανάπηροι και αρτιμελείς συμμετέχουν στην πρόκληση της συνδημιουργίας στον Χορό, το Θέατρο, τη Μουσική, τη Σκηνογραφία, την Αφήγηση.

15181

Το στοίχημα κερδίζεται. Οι διαχωρισμοί και οι ταμπέλες καταργούνται. Μόνον μια ιδιότητα παραμένει και κατισχύει. Εκείνη του δημιουργού.

Κείμενο 2

[Σύγκρουση ... θρησκειών]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοδοκά «Αργώ», δεύτερος τόμος, εκδόσεις Εστία, Αθήνα. 1992.

Η Αντιγόνη τον μεταχειριζότανε λιγάκι σαν παιδί, μεταφέροντας στις συζυγικές τους σχέσεις όλην τη στοργή της για τον γιο, που της έλειπε. [...]

Μονάχα μια φορά κοντέψανε να τσακωθούνε στα γερά, όταν γεννήθηκε η Μόρφω, τον τέταρτο χρόνο του γάμου, κι ο Φραγκίσκος, που δεν είχε σκοτιστεί ποτέ του για καμιά θρησκεία, ανακάλυψε ξαφνικά πως είτανε καθολικός και πως το παιδί τους έπρεπε να βαφτιστεί στη δική του εκκλησία. Η Αντιγόνη επέμενε να γίνει το παιδί ορθόδοξο, γιατί αισθανότανε πως το αντίθετο θα έθλιβε κατάκαρδα και ανεπανόρθωτα τους γονείς της και όλο το πελοποννησιακό συγγενολόϊ. «Κάνε μια θυσία για μένα, έλεγε, για την αγάπη μας Φραγκίσκε!». Μα ο Φραγκίσκος Δελατόλλας αποκρινότανε με ύφος δραματικό πως είταν έτοιμος να θυσιάσει τα πάντα για την αγάπη της, εξόν από τους βωμούς των προγόνων του. «Ωστε αγαπάς περισσότερο τους προγόνους σου από μένα;», ρώτησε μια μέρα απειλητικά η Αντιγόνη. «Δε σβήνεται από τη μνήμη των ανθρώπων η Ιστορία!», αποκρίθηκε ο Φραγκίσκος. Η Αντιγόνη, όμως, που είχε πειραχτεί στο φλότιμο, ήθελε μια κατηγορηματική απάντηση. «Αγαπάς περισσότερο από μένα, συνέχισε, τους πεθαμένους Τηνιακούς κι' όλα αυτά τα βενετσιάνικα κοραφέξαλα – ναι ή όχι;». «Ναι», είπε ο Φραγκίσκος και πρόσθεσε μια φράση, που γι' αυτήν ζήτησε αργότερα πολλές φορές συγγνώμη: «Δε με καταλαβαίνεις, δε με κατάλαβες ποτέ, δε θα με καταλάβεις ποτέ! Είσαι Μωραΐτισσα!». Τότες έπαψαν να μιλούν για ένα διάστημα. Τη συζυγική αυτή κρίση τη γιάτρεψε ο πατέρας της Αντιγόνης που τους κάλεσε μια μέρα πολύ επίσημα στο γραφείο του και τους δήλωσε με το πιο κοφτό του ύφος πως, αν γίνει το μοναδικό του εγγόνι φραγκάκι, θα κάνει διαθήκη και θα αφήσει όλα τα χρήματά του στον εθνικό στόλο. «Και πηγαίνετε κατόπι, πρόσθεσε, να μαλλιοτραβιάσατε δέκα χρόνια με τους δικηγόρους του Δημοσίου για να χαλάσετε τη διαθήκη μου – τη διαθήκη του πατέρα σας! – μέχρι του Αρείου Πάγου και ακόμα παραπέρα». Ο Φραγκίσκος αποκρίθηκε αμέσως πως είχε πάρει «κατόπιν ωρίμου σκέψεως»

15181

την απόφαση να κάνει όλες τις υποχωρήσεις για την ευτυχία της οικογένειας κ' η Μόρφω βαφτίστηκε ορθόδοξη από τον ίδιο τον παππού της, που διάλεξε και το όνομά της.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 λέξεις να παρουσιάσεις την στερεοτυπική εικόνα που έχει η κοινωνία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εξηγήσεις τη λειτουργία της παρομοίωσης στη δομή της δεύτερης παραγράφου: «Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί που όταν δεν το αγνοούμε πρέπει να το προστατεύουμε ή να το δαιμονοποιήσουμε.» Για ποιο λόγο την επέλεξε η συντάκτρια του Κειμένου 1;

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 να εντοπίσεις τρεις ελλειπτικές προτάσεις (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τι εξυπηρετεί αυτή η γλωσσική επιλογή της αρθρογράφου (μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 να ερμηνεύσεις την αιτία που προκάλεσε κρίση στον γάμο της Αντιγόνης. Ποια είναι η προσωπική σου τοποθέτηση στο γεγονός για το οποίο γίνεται λόγος στο κείμενο; Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15181-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η στερεοτυπική εικόνα της κοινωνίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες:

- εικόνα ελλειμματικότητας
- κατωτερότητας
- θεωρούνται εξωπραγματικοί και απόμακροι
- αντιμετώπιση με οίκτο, απαξίωση, απόρριψη, άρνηση.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Λειτουργία παρομοίωσης: μια παραστατική αναλογία, το άτομο με ειδικές ανάγκες μοιάζει με παιδί που έχει ανάγκη της προστασίας των άλλων, άρα είναι αδύναμος και κατώτερος άνθρωπος. Με παραστατικό τρόπο δείχνει την εικόνα υποτίμησης που έχει διαμορφωθεί, ώστε να γίνει κατανοητή η αντίδραση της συντάκτριας του κειμένου απέναντι σε αυτή την απόρριψη που βιώνουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Με την παρομοίωση – αναλογία ενισχύεται η αρχική θέση που διατυπώνεται στην παράγραφο: «Παραδομένοι καθώς είμαστε στην ηγεμονία του κανονικού, όταν αναφερόμαστε στον ανάπηρο, είναι συνήθως μέσα από μια εικόνα ελλειμματικότητας.» Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η δομική οργάνωση, η ενότητα θέματος της παραγράφου και η αλληλουχία των νοημάτων σε αυτήν.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15181-Λύση

Όχι διαφορετικός αλλά κατώτερος. Άλλος. Εξώκοσμος.

Στις ελλειπτικές προτάσεις η έμφαση δίνεται στις λέξεις που απαρτίζουν τις προτάσεις, οι οποίες με εύγλωττο τρόπο τονίζουν τη θέση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις σύγχρονες κοινωνίες. Με τον τρόπο αυτό επιτονίζεται η εικόνα που επικρατεί στην κοινωνία για τα άτομα αυτά, η κυρίαρχη κοινωνική αντίληψη. Πρόθεση της πομπού είναι να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη και την αναγνώστρια.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Αιτία που προκάλεσε κρίση στον γάμο της Αντιγόνης:

Η στερεοτυπική και απόλυτη υπεράσπιση της υπεροχής που νιώθει ο καθένας από τους δύο συζύγους για την καταγωγή και τη θρησκεία του και συνακόλουθα η υποτίμηση της καταγωγής του άλλου.

Προσωπική τοποθέτηση (ενδεικτικά):

- Εκείνη την εποχή όπου τοποθετείται το κείμενο οι άνθρωποι επέτρεπαν αυτές τις αντιλήψεις να κατευθύνουν τη ζωή τους.
- Δεν είναι σωστή η υποτίμηση του άλλου και η υπερβολική προσήλωση στα στερεότυπα και τα πατροπαράδοτα ήθη.
- Η καταγωγή και η θρησκεία δεν πρέπει να αποτελούν παράγοντες που χωρίζουν τους ανθρώπους.
- Κίνδυνος συγκρουσιακών καταστάσεων εξαιτίας του πείσματος που δημιουργούν στερεότυπες αντιλήψεις..
- Αναγκαίες οι αμοιβαίες υποχωρήσεις.

Κείμενο 1

Με τη μαμά... και στα ώριμα χρόνια

Το κείμενο είναι απόσπασμα άρθρου της Τασούλας Καραϊσκάκη, δημοσιευμένου στις 28.11.2014.

Για πρώτη φορά οι Βρετανοί νέοι έως 25 ετών έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες, σε σύγκριση με τους συνταξιούχους, να βρεθούν κάτω από το όριο της φτώχειας, εκτιμά το Joseph Rowntree Foundation. Οι νέοι 16 έως 24 ετών που ζουν με ελάχιστα, έχουν αυξηθεί κατά 6% την τελευταία δεκαετία, κυρίως λόγω των ολιγόμηνων συμβάσεων και της ημιαπασχόλησης, και τα πράγματα θα γίνουν χειρότερα, αποφαίνεται το ίδρυμα. Η πτώση εισοδημάτων και η αύξηση του κόστους διαβίωσης, λέει το ίδρυμα, θα εγκλωβίσουν τους 20άρηδες σε εξαιρετικά χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας –και στην αδυναμία να συντηρήσουν μόνοι τους ένα νοικοκυριό–, για αρκετά χρόνια ακόμη. Την τελευταία δεκαετία, μόνο το 20% των νέων κατάφερε να φύγει από το πατρικό του.

Ίδιες οι τάσεις και στην Ελλάδα, και για εκείνο το μικρό τμήμα της νεολαίας που καταφέρνει να εργάζεται (ανεργία νέων 16-24 ετών: 56,7%), να απασχολείται ευκαιριακά ή σε θέσεις χαμηλότερες των δεξιοτήτων τους.

Δυσοίωνα σενάριο, ανησυχαστικό, εξόχως προβληματικό για τον προσοδευμένο κόσμο μας. Διότι νέος και απουσία μέλλοντος είναι δύο έννοιες ασυμβίβαστες στους πολιτισμούς της εξέλιξης. Στην εποχή των multimedia, με τον τζίρο των ηλεκτρονικών αγαθών και υπηρεσιών να ξεπερνά τα 2,1 τρισ. δολάρια, στις κοινωνίες των γυαλιών-υπερυπολογιστών που βλέπουν ολογραφικά, των 3D εκτυπωτών σπιτιών, μηχανημάτων, τροφίμων και ανθρώπινων οργάνων, του μανδύα αορατότητας από νανοϋλικά, οι νέοι είναι βουτηγμένοι στη μιζέρια, εξαρτημένοι από την αγία οικογένεια και τα ρουσφέτια¹ των πολιτικών φίλων για μια δουλίτσα. Προς τι τα τηλεκατευθυνόμενα αεροσκάφη, τα ρομπότ στους κομήτες και η έρευνα που «τρέχει» προς τη διόρθωση ελαττωματικών γονιδίων, τις καθολικές ασύρματες επικοινωνίες και την κβαντική τηλεμεταφορά δεδομένων;

Η «πρώτη ύλη» των νέων κοινωνιών μαραζώνει, παγιδεύεται, ασφυκτιά, συντρίβεται από την αποκάλυψη της ουτιδανής² παρουσίας της. Οι μεγαλόθυμες³ φιλοδοξίες της εποχής της ανάπτυξης εξέπεσαν. Οι αγορές διευρύνθηκαν, οι κερδοσκόποι

¹ πελατειακές σχέσεις ανάμεσα στους πολιτικούς και τους πολίτες.

² ανάξιας λόγου, αυτής που δε διαθέτει σπουδαιότητα ή κύρος.

³ μεγαλόψυχες, εντυπωσιακές.

15182

πλήθυναν, η ζωή συρρικνώθηκε στο παρόν, ένα παρόν χωρίς βαρύτητα, που κινείται αλλά δεν προχωρεί. Έναν κόσμο χωρίς ιδεώδες, μια αγωνία χωρίς διδασκαλία... Μήπως οι μεγάλοι της Ευρώπης να ξανασκεφθούν ότι αυτή η ήπειρος της κοινής μας μοίρας, όπου οι νέοι υφίστανται τις ίδιες διαδικασίες αποσύνθεσης, θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν; Αν εξετάσουν το κόστος του αποκλεισμού τους από την αξιοπρεπή εργασία, όχι μόνο το οικονομικό (αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ), αλλά και το κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις;

Κείμενο 2

Μού αφήνεις πενήντα δραχμές για τσιγάρα;

Το διήγημα «Μού αφήνεις πενήντα δραχμές για τσιγάρα;» είναι δημοσιευμένο στο βιβλίο του Θανάση Βαλτινού (1932-) «Εθισμός στη νικοτίνη», εκδόσεις «Βιβλιοπωλείον της Εστίας», Αθήνα, 2008.

Εκείνα τα χρόνια δούλευα στο αγώγι. Τρίπολη-Αθήνα εξακόσιες δραχμές. Είχα μια κράισλερ, πετούσε. Δεκατρείς Μαΐου, με το παλαιό. Έκανε μια ζέστη, χρόνια είχα να τη θυμηθώ. Μετράω με το παλαιό εγώ. Ήρθε ένας, είχε το παιδί του διφθερίτη. Το είχε κουβαλήσει πρώτα στον Παπαδημητρίου. Σπουδασμένος στη Γαλλία ο Παπαδημητρίου. Του λέει, πάρε το αεροπλάνο να το πας στην Αθήνα το παιδί. Δεν είχαν τα μέσα εδώ.

Έρχεται αυτός με τη γυναίκα του, μπαίνουν στην κούρσα χωρίς συμφωνία.

- Από πού είσαι; τον ρωτάω.

- Από το Βαλτεσινικό, μου λέει.

Το πατάω εγώ το αυτοκίνητο, τα φώτα αναμμένα, έντεκα το πρωί, άντε δώδεκα. Κάνω δύομισι ώρες μέχρι το Παίδων. Τότε, με κείνους τους δρόμους. Σταματάω μπροστά στην πύλη, βγαίνει τώρα ο άντρας με το αγοράκι αγκαλιά. Θα ήταν ως τριών ετών. Το πηγαίνει μέσα. Εγώ περίμενα.

Έρχεται καμιά φορά, του λέω: Τι έγινε;

Μου λέει θα το γλιτώσω, το έμπασαν στο θάλαμο. Μου λέει τι σου χρωστάω; Τι να του γυρέψω, όσα ήθελα μπορούσα, δε με είχε συμφωνήσει. Αλλά με μισό παπούτσι ήτανε.

Του λέω είσαι ευχαριστημένος να μου δώσεις πεντακόσιες δραχμές;

Βγάζει ένα πεντακοσάρικο, εκείνο είχε όλο κι όλο.

Τον είδα που δίσταζε.

- Τι είναι;

15182

Μου αφήνεις, λέει, πενήντα δραχμές να πάρω τσιγάρα;

Ντρεπότανε.

- Και για ναύλα, να πάω εδώ στο Αιγάλεω, σ' ένα συγγενή μου;

Του λέω δώσ' μου τέσσερα κατοστάρια.

Τι να του πω που ήταν με μισό παπούτσι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παρουσιάσεις το αδιέξοδο των νέων στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στις τρεις πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 υπάρχει η νοηματική σχέση της αντίθεσης. Να περιγράψεις αυτή τη σχέση (μονάδες 5) και να γράψεις έναν τίτλο που με συντομία να την αποτυπώνει (μονάδες 5).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«πρώτη ύλη»,

μια αγωνία χωρίς διδασκαλία...,

θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν;

(αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ),

το κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις;

Να αιτιολογήσεις τη χρήση των εξής σημείων στίξης στις παραπάνω φράσεις –προτάσεις της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1: των εισαγωγικών στην πρώτη, των

αλλημπινίσιας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15182

αποσιωπητικών στη δεύτερη, του ερωτηματικού στην τρίτη, της παρένθεσης στην τέταρτη και της παύλας στην πέμπτη περίπτωση.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο πατέρας στο Κείμενο 2 (μονάδες 10). Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου γεννά ο τρόπος με τον οποίο του συμπεριφέρεται ο αφηγητής (μονάδες 5); Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15182-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αδιέξοδο των νέων στην αγορά εργασίας:

- ολιγόμηνες συμβάσεις, ημιαπασχόληση
- χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας
- ευκαιριακή απασχόληση
- θέσεις εργασίας χαμηλότερες των δεξιοτήτων τους
- Διεύρυνση αγορών, αύξηση κερδοσκόπων

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αντίθεση: από τη μια οι νέοι δεν έχουν σταθερή και προσοδοφόρα απασχόληση, από την άλλη προσφέρονται προς κατανάλωση ποικίλα ακριβά και ελκυστικά προϊόντα της τεχνολογίας και γενικά έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στον κόσμο μας.

Ενδεικτικός τίτλος: Το αντιφατικό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον των νέων. («Πρόοδος» στην παραμονή ... στο σπίτι!)

Σημείωση: Οι μαθητές/-τριες μπορούν να γράψουν κάθε άλλο τίτλο που αποτυπώνει την αντίθεση, κυριολεκτικό ή μεταφορικό.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15182-Λύση

«πρώτη ύλη»: μεταφορικός λόγος, εννοεί τους νέους.

μια αγωνία χωρίς διδασκαλία...: αδιέξοδο χωρίς υποστήριξη για εξεύρεση λύσης, τονίζεται η απογοήτευση των νέων, η απόγνωση που δημιουργεί η όλη κατάσταση που περιγράφεται.

θα σωθεί μόνο αν τους συνυπολογίσουν; Ρητορικό ερώτημα, προτείνει την αυτονόητη λύση, δημιουργεί στον αναγνώστη προβληματισμό για την ανάγκη να γίνονται αντικείμενο προσοχής οι αγωνίες και τα προβλήματα των νέων.

(αποτιμάται σε 160 δισ. ευρώ): πρόσθετη πληροφορία που αποτυπώνει με οικονομικά μεγέθη το πρόβλημα.

κοινωνικό – τον φόβο, την έλλειψη ελπίδας και εμπιστοσύνης σε θεσμούς και κυβερνήσεις; εξηγούνται και επιτονίζονται οι πολύ σοβαρές συνέπειες του αποκλεισμού των νέων από την αγορά εργασίας που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Ο τόνος γίνεται πιο δραματικός και δημιουργείται στοχαστικό ύφος λόγου.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η ψυχολογική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο πατέρας:

- αγωνία για την υγεία του παιδιού του
- θλίψη, που δεν έχει τα οικονομικά μέσα να το βοηθήσει
- απογοήτευση, που δεν μπορεί να εξασφαλίσει τα στοιχειώδη στην οικογένειά του και τον εαυτό του

Σκέψεις και συναισθήματα που γεννά ο τρόπος με τον οποίο του συμπεριφέρεται ο αφηγητής:

- Σκέψεις: ο αφηγητής συμπονά τον πατέρα, γι' αυτό δεν ζητάει το ποσό που κοστίζει η διαδρομή, του συμπεριφέρεται με ανθρωπιά, χωρίς να δείχνει οίκτο ή περιφρόνηση, για να μην τον κάνει να νιώσει μειονεκτικά.
- Συναισθήματα: χαρά, ανακούφιση, διότι υπάρχουν άνθρωποι που δείχνουν τη συμπαράστασή τους στον συνάνθρωπό τους, τη στιγμή που και οι ίδιοι δύσκολα τα βγάζουν πέρα.

Κείμενο 1**Μορφωμένοι οι περισσότεροι, αλλά άνεργοι**

Το κείμενο του Απόστολου Λακασά είναι δημοσιευμένο στον ιστότοπο της εφημερίδας Καθημερινή στις 11.6.2017, <https://www.kathimerini.gr/society/913414/neoi-apepismenoi-kai-apokleistemenoi/> (απόσπασμα).

Την τελευταία δεκαπενταετία αυξήθηκαν τα εκπαιδευτικά εφόδια των νέων. Το 2000 το 43% είχε πτυχίο (από τεχνική σχολή έως και διδακτορικό), ενώ το 2014 το ποσοστό ήταν 51%. Μάλιστα, η πλειονότητα των νέων θεωρούν ότι οι επαγγελματικές δεξιότητές τους για την εργασία που επιθυμούν είναι απλώς «αρκετά κατάλληλες», με τους νεότερους να είναι περισσότερο σίγουροι. Το 49,4% των ατόμων 25-29 ετών δήλωσε ότι οι δεξιότητές τους είναι πολύ ή απολύτως κατάλληλες, έναντι 38,8% των νέων 30-34 που έχουν την ίδια πεποίθηση.

Ωστόσο, τα δομικά προβλήματα στην ελληνική οικονομία επιδεινώθηκαν, ενώ σαρώθηκαν οι σταθερές. Έτσι, οι νέοι αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην ανάπτυξη νέας οικονομικής δραστηριότητας, επιχείρησης ή ελεύθερου επαγγέλματος. Σε αυτό συμβάλλουν η γραφειοκρατία, αλλά και η μεγάλη δυσπιστία και η απογοήτευση προς το πολιτικό πελατειακό σύστημα.

Συγκεκριμένα, οι νέοι που ανήκουν σε χαμηλές εισοδηματικές ομάδες, παρά τις μεγάλες προσπάθειές τους να βελτιώσουν το εκπαιδευτικό τους επίπεδο, βλέπουν να εκμηδενίζονται οι δυνατότητές τους να πετύχουν οτιδήποτε ως εργαζόμενοι ή ως επαγγελματίες. Στα εσπερινά σχολεία και επαγγελματικά λύκεια, όπου φοιτούν παιδιά οικογενειών χαμηλού οικονομικού επιπέδου, αλλά και σε νέους που σπουδάζουν, κυριαρχούσε η αίσθηση του αποκλεισμού από την οικονομία και την πρωτεύουσα αγορά εργασίας.

Από την άλλη, στην έρευνα περιγράφεται μια νέα μορφή σκληρής κοινωνικής ανισότητας που συνδέεται με τη δομή της κατακερματισμένης αγοράς εργασίας. Έτσι, σε ένα μέρος της αγοράς εργασίας κυριαρχεί η ανασφάλεια, ή άτυπη και χαμηλόμισθη ή και απλήρωτη εργασία, και εκεί απωθούνται ολοένα και περισσότερο οι νέοι, ακόμα και αυτοί που προέρχονται από τη μεσαία τάξη.

Παράλληλα, αυξήθηκε δραματικά η μερική απασχόληση στους νέους. Ενδεικτικά, στις ηλικίες 25-34 το ποσοστό ήταν 9,7% το 2000, 13,5% το 2010 και 24,4% το 2014. Έτσι, η

αύξηση της προσωρινής και μερικής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της ακούσιας μερικής απασχόλησης συχνά μαζί με τη στασιμότητα των μισθών, έχει αυξήσει τον αριθμό των ατόμων με χαμηλές ετήσιες απολαβές, ιδίως μεταξύ των γυναικών και των νέων. [...]

Κείμενο 2

[Μια απελπισμένη προσπάθεια...]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Μαρίας Ιορδανίδου (1897-1989) «Σαν Τα Τρελά Πουλιά». Εκδόσεις Εστία: Αθήνα. 1980.

«Καινούργιο γραφείο!» συλλογίστηκε και όρμησε μέσα.

Ξέχασε τον πόνο των ποδιών, πήρε δύο –δύο τα σκαλοπάτια και βρέθηκε στο διάδρομο του πρώτου πατώματος. Κατάντικρα ήταν μια κλειστή πόρτα που έγραφε απέξω εγγλέζικα «Γραφείο Προέδρου, απαγορεύεται η είσοδος», και μπροστά στην πόρτα κλητήρας. Δεν κάνει, της λέει ο κλητήρας, όταν η Άννα πλησίασε, δεν κάνει. Μπρε καλέ μου, μπρε καλέ μου, τίποτα. Δίνει μια κλωτσιά η Άννα στον κλητήρα, ανοίγει την πόρτα, μπαίνει μέσα. Βλέπει καταντικρά της, στο βάθος της κάμαρας, ένα πελώριο γραφείο, και στο γραφείο κάθεται ένας εξηντάρης Αμερικάνος ροδοκόκκινος, χαμογελαστός.

- Hallo¹! της λέει.
- Hallo! λέει η Άννα και στέκεται τρομαγμένη.
- Τι θέλεις; της λέει.
- Δουλειά, λέει η Άννα και στέκεται.
- Well, I' llbedammed², λέει ο Αμερικάνος – που είναι μια κακιά κουβέντα στα εγγλέζικα – και σηκώνεται απάνω.

Ακούει η Άννα πίσω από τη ράχη της την πόρτα ν' ανοίγει, γυρίζει και βλέπει τον κλητήρα να χώνει στη χαραμάδα τη μούρη του. Αμάν!

Σηκώνει ο Αμερικάνος το χέρι του και γνέφει στον κλητήρα να φύγει.

- Πώς μπήκες μέσα; τη ρωτά.
- Κλώτσησα τον κλητήρα, λέει η Άννα.
- Τι; φωνάζει με όλη του τη δύναμη ο Αμερικάνος.

Τρομάζει η Άννα, την παίρνουνε τα δάκρυα.

- Καλά, σώπα τώρα, λέει ο Αμερικάνος.

Όμως η Άννα δεν μπορεί πια να κρατηθεί. Την πήρε το παράπονο. Πονούν τα πόδια της, πεινά, κρυώνει, γιατί είναι μούσκεμα. Δεν έχει μαντίλι. Βγάζει ο Αμερικάνος το

¹Hallo: γεια.

²Damned: καταραμένος.

15183

μαντίλι του, προσπαθεί να σκουπίσει τα μάγουλά της, τρέχουν οι μύξες της. Θέλει να πεθάνει. Τίποτε άλλο δεν επιθυμεί.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παρουσιάσεις το αδιέξοδο των νέων στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να επιλέξεις δύο λέξεις ή φράσεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή του λόγου στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 4) και να εξηγήσεις γιατί επέλεξε ο συντάκτης του την καθεμιά (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

«Έτσι, η αύξηση της προσωρινής και μερικής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της ακούσιας μερικής απασχόλησης συχνά μαζί με τη στασιμότητα των μισθών, έχει αυξήσει τον αριθμό των ατόμων με χαμηλές ετήσιες απολαβές, ιδίως μεταξύ των γυναικών και των νέων.»

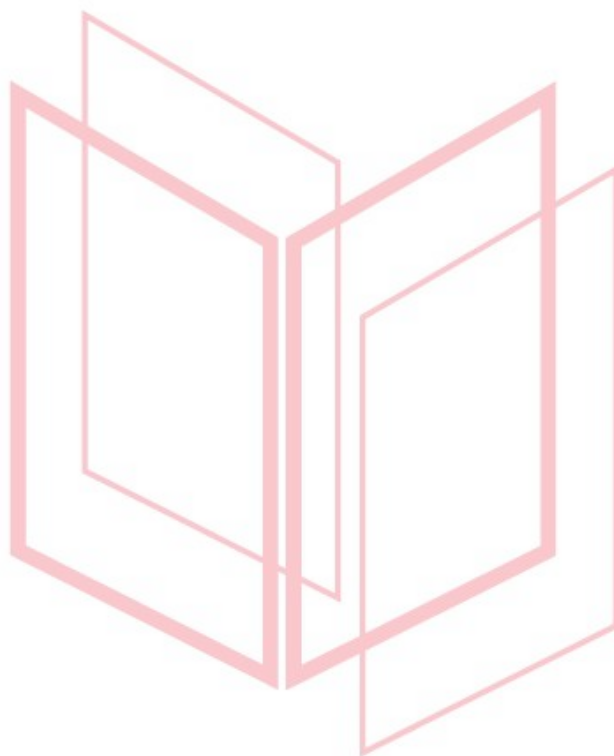
Το άρθρο έχει σοβαρό ύφος λόγου. Να υποθέσεις ότι απευθύνεσαι σε κάποιους συμμαθητές σου και διατυπώνεις την παραπάνω φράση της τελευταίας παραγράφου σε ύφος πιο απλό και οικείο. Να μετασηματίσεις για αυτό τον σκοπό το χωρίο κάνοντας τις αλλαγές που κρίνεις απαραίτητες.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15183

Να χαρακτηρίσεις με στοιχεία του Κειμένου 2 τα δύο πρόσωπα που πρωταγωνιστούν στη σκηνική ενότητα, την Άννα και τον Αμερικάνο εργοδότη (μονάδες 10), και να εκφράσεις τη συναισθηματική αντίδραση που σου προκάλεσε η ανάγνωση (μονάδες 5). Να οργανώσεις την ερμηνεία σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15183-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το αδιέξοδο των νέων στην αγορά εργασίας:

- δυσκολίες στην ανάπτυξη νέας οικονομικής δραστηριότητας, επιχείρησης ή ελεύθερου επαγγέλματος
- ανασφάλεια, άτυπη και χαμηλόμισθη ή και απλήρωτη εργασία
- μερική απασχόληση
- στασιμότητα των μισθών
- χαμηλές ετήσιες απολαβές

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ωστόσο: αντίθεση προς τις πληροφορίες της πρώτης παραγράφου, ότι δηλαδή, ενώ οι νέοι είναι περισσότερο καταρτισμένοι σήμερα, περιορίζεται το πεδίο δραστηριότητάς τους, εφόσον διογκώνονται τα οικονομικά προβλήματα.

Έτσι: αποδίδει τη συνέπεια της παραπάνω αντίθεσης, της δυσκολίας δηλαδή των νέων να αναπτύξουν οικονομικές δραστηριότητες.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15183-Λύση

«Έτσι, η αύξηση της προσωρινής και μερικής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της ακούσιας μερικής απασχόλησης συχνά μαζί με τη στασιμότητα των μισθών, έχει αυξήσει τον αριθμό των ατόμων με χαμηλές ετήσιες απολαβές, ιδίως μεταξύ των γυναικών και των νέων.»

Μετασχηματισμός του χωρίου σε πιο απλό και οικείο ύφος:

«Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι αυξάνεται η προσωρινή και η μερική απασχόληση. Σε αυτήν πρέπει να υπολογίσουμε ότι η μερική απασχόληση επιβάλλεται συχνά στον εργαζόμενο παρά τη θέλησή του και τη συνοδεύει η στασιμότητα των μισθών. Η τελευταία έχει αυξήσει τον αριθμό των ανθρώπων που κάθε χρόνο έχουν χαμηλότερους μισθούς. Το πρόβλημα αφορά κυρίως τις γυναίκες και τους νέους.»

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Χαρακτηρισμός Άννας: δυναμική, αποφασιστική, διεκδικεί το δικαίωμά της στην εργασία με κάθε κόστος.

Αμερικάνος: ευαίσθητος, κατανοεί την έντονη επιθυμία της Άννας να βρει δουλειά και της συμπαραστέκεται παρόλο που αυτή μπήκε με βίαιο τρόπο στο γραφείο του.

Συναισθηματική αντίδραση: Αναμένεται ο/η μαθητής/-τρια να εκφράσει τη συμπάθεια για την προσπάθεια της Άννας να βρει εργασία, αγωνία για την Άννα που ψάχνει απελπισμένα για δουλειά και θαυμασμό για την δυναμική διεκδίκηση του δικαιώματός της στην εργασία.

Σημείωση: Οι μαθητές/-τριες πρέπει να στηρίξουν την απάντησή τους σε τρεις τουλάχιστον κειμενικές ενδείξεις, για να χαρακτηριστεί πλήρης.

Κείμενο 1

«BigBrother»- Η διαστροφή της κλειδαρότρυπας

Το κείμενο είναι του Ζήση Παπαδημητρίου, δημοσιευμένο στις 25.7.2001.

Μετά τα κοινωνικά «ριάλιτι σόου», τα αποκαλούμενα και «εξομολογητικά», όπου οι συμμετέχοντες μετατρέπουν την ιδιωτική τους ζωή σε θέαμα, αναζητώντας με τον τρόπο αυτό λύση στα προβλήματά τους (επιδίδονται δηλαδή σε ένα είδος ψυχολογικού στριπτίζ), σειρά στα τηλεοπτικά κανάλια έχει το «BigBrother». Ως γνωστόν ξεκίνησε από την Ολλανδία να κατακτήσει, με διαφορετικό όνομα από χώρα σε χώρα, την παγκόσμια τηλεοπτική σκηνή, επιτυγχάνοντας ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά τηλεθέασης. Θα μπορούσε βέβαια, τηρουμένων πάντα των αναλογιών, να συγκριθεί με το θέαμα των μονομαχιών στη ρωμαϊκή εποχή. Σε αντίθεση με τις μονομαχίες, όπου οι θεατές ήταν αμέτοχοι, στο νέο τηλεοπτικό παιχνίδι συμμετέχουν, αν και έμμεσα, ενεργά, καθώς η ετυμηγορία τους είναι αυτή που αναδεικνύει τελικά τον νικητή.

Στη χώρα μας η επιτυχία του «BigBrother» είναι δεδομένη. Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες παρακολουθούν το «παιχνίδι» και συμμετέχουν τηλεφωνικά, καθότι τελικός κριτής είναι το κοινό, το οποίο και αποφασίζει ποιος τελικά θα είναι ο νικητής. Λέγεται μάλιστα πως τα τηλεφωνήματα των τηλεθεατών αποφέρουν κάθε φορά πολύ μεγάλα κέρδη! Αποδεικνύεται για ακόμη μια φορά ότι η ελληνική κοινωνία στερείται αντανάκλαστικών, καθότι, όχι μόνον δεν αντιδρά στο νέο αυτό φαινόμενο απαξίωσης της κοινωνικής ζωής, αλλά, αντίθετα, απολαμβάνει το θέαμα.

Καθώς το κοινό έχει λίγο ή πολύ εξοικειωθεί με τα γνωστά «ριάλιτι σόου» διασκεδάζοντας κυριολεκτικά με τη δυστυχία των άλλων, αδυνατεί να αντισταθεί στη νέας μορφής οφθαλμολαγνεία¹. Στο όνομα της δημοσιότητας, της επωνυμίας και του χρήματος (τρία από τα βασικά γνωρίσματα της εποχής μας), δεν είναι λίγοι εκείνοι που σπάζουν καθημερινά το φράγμα του αυτοσεβασμού, για να μετατραπούν σε κλόουν, ικανοποιώντας έτσι τις ηδονοβλεπτικές επιθυμίες του κοινού. [...]

[...] Το σύνδρομο της κλειδαρότρυπας που χαρακτηρίζει την εκπομπή ο «Μεγάλος Αδελφός» υπονομεύει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Οδηγεί στην έκπτωση της κοινωνικής ζωής τόσο των ανθρώπων που συμμετέχουν ενεργά όσο και εκείνων που παρακολουθούν

¹ αρρωστημένη αγάπη για το θέαμα

15184

την εκπομπή, σε μια εποχή όπου, έτσι και αλλιώς, οι ανθρώπινες αξίες βάζονται πανταχόθεν, στο όνομα ενός άκρατου και αδιέξοδου ατομικισμού.

Εκπομπές όπως αυτή του «Μεγάλου Αδελφού» απειλούν πάνω από όλα τους νέους και ειδικότερα τα παιδιά, καθώς προβάλλουν άκρως αρνητικά στερεότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς. Αν και η ιδιωτική ζωή των ανθρώπων δεν παραβιάζεται από νομική τουλάχιστον άποψη από τέτοιου είδους εκπομπές, καθότι ο καθένας μας είναι ελεύθερος να τις παρακολουθήσει ή όχι, το πρόβλημα ωστόσο παραμένει, στο βαθμό που υπονομεύεται συστηματικά και αθόρυβα κάθε έννοια ιδιωτικότητας με την ευρύτερη σημασία του όρου.

Κείμενο 2

Φάροι

Το ποίημα είναι του Ιάπωνα Νάκα Τάρο, μετάφραση: Λ. Σκαρτσή, Πηγή: Παγκόσμια ποιητική ανθολογία «Ταξίδι στην ποίηση», Ναυτίλος.

Οι φάροι μοιάζουν με τους ποιητές
που κοιτάνε μόνο επικίνδυνα πράγματα
-μια παλίρροια που πλησιάζει

Οι ποιητές μοιάζουν με τους φάρους
ζώντας την αγωνία
χτίζουν τη μοναξιά τους
Επειδή το φως τους
το κλέβει πάντα η απόσταση
το εσωτερικό τους
είναι πιο βαθύ από κάθε σκοτάδι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

15184

Σε 40-50 περίπου λέξεις να παρουσιάσεις τα στοιχεία των ριάλιτι σόου που καταγγέλλει ο αρθρογράφος στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας επιχειρεί μια σύγκριση. Ποια είναι αυτή (μονάδες 5) και ποιους σκοπούς εξυπηρετεί (μονάδες 5);

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

«ριάλιτι σόου», «εξομολογητικά», «παιχνίδι»

Να σχολιάσεις τη χρήση των εισαγωγικών στις παραπάνω λέξεις ή φράσεις του Κειμένου 1.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να εκφράσεις σε 100-150 λέξεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου για τη σχέση των ποιητών με τους φάρους, όπως αυτή αποτυπώνεται στο Κείμενο 2.

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15184-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στοιχεία που καταγγέλλει ο αρθρογράφος:

- Οι συμμετέχοντες μετατρέπουν την ιδιωτική τους ζωή σε θέαμα.
- Αναζητούν με τον τρόπο αυτό λύση στα προβλήματά τους.
- Η ελληνική κοινωνία όχι μόνον δεν αντιδρά στο νέο αυτό φαινόμενο απαξίωσης της κοινωνικής ζωής, αλλά, αντίθετα, απολαμβάνει το θέαμα.
- Οι συμμετέχοντες σπάζουν το φράγμα του αυτοσεβασμού, για να μετατραπούν σε κλόουν, ικανοποιώντας έτσι τις ηδονοβλεπτικές επιθυμίες του κοινού.
- Απειλούν πάνω από όλα τους νέους και ειδικότερα τα παιδιά, καθώς προβάλλουν άκρως αρνητικά στερεότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς.
- Υπονομεύεται συστηματικά και αθόρυβα κάθε έννοια ιδιωτικότητας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύγκριση: Το «Big Brother» μπορεί να συγκριθεί με το θέαμα των μονομαχιών στη ρωμαϊκή εποχή. Σε αντίθεση με τις μονομαχίες, όπου οι θεατές ήταν αμέτοχοι, στο νέο τηλεοπτικό παιχνίδι συμμετέχουν, αν και έμμεσα, ενεργά, καθώς η ετυμηγορία τους είναι αυτή που αναδεικνύει τελικά τον νικητή.

Συγκρίνει το παιχνίδι «Big Brother» με το θέαμα των μονομαχιών στη ρωμαϊκή αρένα, διότι θέλει να δείξει το μέγεθος της δημοφιλίας του παιχνιδιού αυτού στους θεατές. Επίσης, στη σύγκριση κάνει μια αντίθεση λέγοντας πως στη ρωμαϊκή αρένα οι θεατές ήταν αμέτοχοι, ενώ τώρα αποφασίζουν για τον νικητή. Σκοπός της σύγκρισης είναι να δείξει την καταλυτική επίδραση που ασκεί ένα τηλεπαιχνίδι αυτού του περιεχομένου και πόσο μπορεί να

15184-Λύση

εμπλέξει τον αδιάφορο, συνήθως, θεατή στη διαδικασία του, καθιστώντας το πρότυπο κοινωνικής επιρροής και όχι απλά ένα παιχνίδι για ψυχαγωγία.

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

«ριάλιτι σόου»: αγγλική έκφραση που αποδίδει το περιεχόμενο του ψυχαγωγικού προγράμματος, το οποίο εξελίσσεται σε πραγματικό χρόνο.

«εξομολογητικά»: έκφραση που χαρακτηρίζει αυτά τα ψυχαγωγικά παιχνίδια με ειρωνική διάθεση, καθώς δεν εξομολογείται κανείς μπρος σε χιλιάδες τηλεθεατές.

«παιχνίδι»: η λέξη χρησιμοποιείται ως παράφραση της πραγματικής έννοιας του παιχνιδιού, διότι οι συνθήκες και οι διαδικασίες του δεν παραπέμπουν σε κανένα είδος ψυχαγωγικού παιχνιδιού.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποίημα οργανώνεται στη βάση μιας αναλογίας, καθώς οι ποιητές παρομοιάζονται με τους φάρους που διευκολύνουν τη ναυτιλία βρισκόμενοι σε απόμερα και επικίνδυνα μέρη, για να φωτίζουν το βράδυ και να δείχνουν στα καράβια τον δρόμο. Όπως οι φάροι, έτσι και οι ποιητές «κοιτάνε μόνο επικίνδυνα πράγματα -μια παλίρροια που πλησιάζει», με την ευαισθησία τους προσπαθούν να ακτινογραφήσουν και να αναλύσουν την εποχή τους και τα προβλήματά της. Είναι στενή η σχέση τους, καθώς «ζώντας την αγωνία χτίζουν τη μοναξιά τους». Και οι δύο είναι μοναχικοί, ο φάρος στη μέση του πελάγους να φωτίζει και ο ποιητής στην μοναχική πορεία της δημιουργίας, σύνθεσης των ποιημάτων του. Για αυτό και κρίνεται πετυχημένος ο παραλληλισμός του ποιητή με τον φάρο. Και οι δύο ρίχνουν το φως τους στον κόσμο με τον δικό τους διαφορετικό τρόπο, πάντα από απόσταση, «το εσωτερικό τους είναι πιο βαθύ από κάθε σκοτάδι», είναι δύσκολο να διερευνηθεί η ψυχολογία του ποιητή, όπως και το εσωτερικό ενός φάρου, καθώς και τους δύο οι άνθρωποι τους γνωρίζουν από απόσταση.

Κείμενο 1

Διαδίκτυο και Δημοσιογραφία: Ένα νέο μοντέλο ευθύνης για τα ΜΜΕ

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα πτυχιακής εργασίας με θέμα: «Δημοσιογραφική δεοντολογία στο διαδίκτυο»(2018) των Στ. Χρονοπούλου και Αικ. Καλογεροπούλου από το τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας. Δίνεται συντομευμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Το Διαδίκτυο αποτελεί τη μεγάλη απειλή των παραδοσιακών εφημερίδων. Η εμφάνιση νέων μορφών παραγωγής και διάδοσης της πληροφορίας φαίνεται να τρομάζει τους μέχρι τώρα κατέχοντες το αποκλειστικό προνόμιο της ενημέρωσης, με αποτέλεσμα να επιχειρούν να υποβαθμίσουν τις δυνατότητες που παρέχει η κοινωνική τεχνολογία χωρίς καν να τις δοκιμάσουν .

Το μέλλον της δημοσιογραφίας είναι η λεγόμενη δημοσιογραφία των πολιτών, όπου η παραγωγή ειδήσεων γίνεται και πάλι λειτουργήμα, είναι ανεξάρτητη και ταγμένη στο δημόσιο συμφέρον και στην προώθηση της δημοκρατίας. Αρκετοί όμως είναι και **οι πολέμιοι αυτής της νέας τάσης**, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι έχουμε εισέλθει σε μια εποχή όπου ο καθένας γίνεται δημοσιογράφος αρκεί να έχει πρόσβαση σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή **θέτοντας σε κίνδυνο την αξιοπιστία και την τεκμηρίωση της πληροφορίας**. Οι πολίτες/δημοσιογράφοι αλλάζουν το τοπίο της ενημέρωσης. Οι πολίτες σε συνεργασία με επαγγελματίες δημοσιογράφους διαμορφώνουν έναν ιστό συλλογικής σοφίας που προσφέρει ένα πλούσιο περιεχόμενο πληροφοριών και ειδήσεων. Με τον τρόπο αυτόν γίνεται περισσότερο αποτελεσματική η έρευνα και η καταγραφή γεγονότων από τους δημοσιογράφους, μιας και **λαμβάνουν άμεση πληροφόρηση από έναν «στρατό» πολιτών** που βρίσκεται σ' όλο τον κόσμο και έχει τη δυνατότητα να τους προμηθεύει με πληροφορίες. Οι πολίτες/δημοσιογράφοι δεν έρχονται να αντικαταστήσουν τους παραδοσιακούς δημοσιογράφους, αφού πάντα θα έχουμε ανάγκη ένα σώμα εκπαιδευμένων δημοσιογράφων, οι οποίοι θα προσφέρουν εμπειριστατωμένες απόψεις και σε βάθος αναλύσεις.

Ο σύγχρονος δημοσιογράφος λειτουργεί αφενός ως επιμελητής περιεχομένου και αφετέρου ως ο επαγγελματίας που διασταυρώνει, επιβεβαιώνει και αναλύει την είδηση. Από τη στιγμή που αφενός ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να ελέγξει την πληροφορία που του προσφέρεται και αφετέρου, αρκετές φορές ίσως, να έχει περισσότερες γνώσεις από το δημοσιογράφο για το συγκεκριμένο θέμα, οι άνθρωποι που πλέον διαχειρίζονται την ενημέρωση οφείλουν να είναι πολύ

15196

πιο προσεκτικοί. Τα νέα Μέσα είναι η αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο φιλτράρονται οι ειδήσεις. Μέχρι τώρα ίσχυε το μοντέλο «φιλτράρω και στη συνέχεια δημοσιεύω». Πλέον, μετακινούμαστε στην εποχή του «δημοσιεύω και στη συνέχεια φιλτράρω».

Κείμενο 2

Άγγελος εξάγγελος

Το παρακάτω τραγούδι σε στίχους Διονύση Σαββόπουλου και μουσική Μπομπ Ντίλαν ανήκει στον δίσκο του πρώτου με τίτλο «Βρώμικο ψωμί», που κυκλοφόρησε το 1972.

Άγγελος εξάγγελος μάς ήρθε από μακριά
γερμένος πάνω σ' ένα δεκανίκι
Δεν ήξερε καθόλου, μα καθόλου να μιλά
και είχε γλώσσα μόνο για να γλείφει

Τα νέα που μάς έφερε ήταν όλα μια ψευτιά
κι ακούγονταν ευχάριστα στ' αυτί μας
Γιατί έμοιαζε μ' αλήθεια η κάθε του ψευτιά
κι ακούγοντάς τον ησύχαζε η ψυχή μας

Έστησε το κρεβάτι του πίσω απ' την αγορά
κι έλεγε καλαμπούρια στην ταβέρνα
Μπαινόβγαινε κεφάτος στα κουρεία και στα λουτρά
και χάζευε τα ψάρια μες στη στέρνα

Και πέρασε ο χειμώνας κι ήρθε η καλοκαιριά
κι ύστερα πάλι ξανάρθανε τα κρύα
Όσπου κάποιο βραδάκι, τι τού 'ρθε ξαφνικά
κι άρχισε να φωνάζει με μανία

Τα πόδια μου καήκανε σ' αυτή την ερημιά
Η νύχτα εναλλάσσεται με νύχτα
Τα νέα που σάς έφερα, σάς χάιδεψαν τ' αυτιά
μ' απέχουνε πολύ απ' την αλήθεια

αληθινότητας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αμέσως καταλάβαμε τι πήγαινε να πει
και τού 'παμε να φύγει μουδιασμένα
Αφού δεν είχε νέα ευχάριστα να πει
καλύτερα να μη μάς πει κανένα

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50 – 60 λέξεις να περιγράψεις με ποιον τρόπο η δημοσιογραφία των πολιτών διαμορφώνει το πεδίο της ενημέρωσης.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 δύο γλωσσικές επιλογές που χρησιμεύουν στη συνοχή του λόγου ανάμεσα στις περιόδους λόγου και στα νοήματά τους.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Στην πρόταση «**Το Διαδίκτυο αποτελεί τη μεγάλη απειλή των παραδοσιακών εφημερίδων**» η λειτουργία της γλώσσας είναι :

- α. αναφορική
- β. συνυποδηλωτική
- γ. δηλωτική
- δ. λογική

2. «**οι πολέμιοι αυτής της νέας τάσης**»: στη φράση η λέξη «πολέμιοι» έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

- α. κυρίαρχοι
- β. υποστηρικτές
- γ. αντίπαλοι
- δ. αντίθετοι

3. «**θέτοντας σε κίνδυνο την αξιοπιστία και την τεκμηρίωση της πληροφορίας**»: στη φράση η λέξη «αξιοπιστία» έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

15196

- α. αξιοπρέπεια
- β. προϋπόθεση
- γ. σοβαρότητα
- δ. φερεγγυότητα

4. Στη φράση «λαμβάνουν άμεση πληροφόρηση από έναν «στρατό» πολιτών» τα εισαγωγικά στη λέξη «στρατό» δηλώνουν :

- α. ειρωνεία
- β. μεταφορική χρήση της λέξης
- γ. ειδικό όρο
- δ. αμφισβήτηση

5. Στην πρόταση «Ο σύγχρονος δημοσιογράφος λειτουργεί αφενός ως επιμελητής περιεχομένου και αφετέρου ως ο επαγγελματίας που διασταυρώνει, επιβεβαιώνει και αναλύει την είδηση» ο συγγραφέας με την επιλογή του ασύνδετου σχήματος:

- α. προσδίδει ζωντάνια στον λόγο
- β. εξηγεί την επαγγελματική ιδιότητα του δημοσιογράφου
- γ. ανανεώνει το ενδιαφέρον του δέκτη
- δ. προσδίδει ποικιλία στο ύφος του λόγου

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση των ανθρώπων στον Άγγελο εξάγγελο και να σε απασχολήσει αν έχει διαφοροποιηθεί σήμερα. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15196-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η ενημέρωση διευρύνεται με τη συμβολή των πολιτών/δημοσιογράφων, γίνεται ανεξάρτητη και προωθεί τη δημοκρατία. Σε συνεργασία με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους οι πολίτες εμπλουτίζουν πληροφορίες και ειδήσεις και έτσι γίνεται αποτελεσματικότερη η έρευνα και η καταγραφή τους. Καθώς βρίσκονται σε όλο τον κόσμο, με τις πληροφορίες που διαχέουν, ενισχύουν το έργο των παραδοσιακών δημοσιογράφων και σε καμία περίπτωση δεν τους αντικαθιστούν.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτικά δύο γλωσσικές επιλογές που συμβάλλουν στη συνοχή της παραγράφου:

οι πολίτες/δημοσιογράφοι: επανάληψη φράσης. Συνδέει νοηματικά τις περιόδους λόγου, για να αναδειχθεί η διεύρυνση της δημοσιογραφίας από τους πολίτες.

με τον τρόπο αυτόν: αποτέλεσμα. Προηγήθηκε το αίτιο (πολίτες και επαγγελματίες δημοσιογράφοι αποτελούν το τοπίο της ενημέρωσης και εμπλουτίζουν τις πληροφορίες), με αποτέλεσμα να γίνεται πιο αποτελεσματική έρευνα και καταγραφή των γεγονότων.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. β
2. β
3. δ
4. β
5. β

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15196-Λύση

Στο τραγούδι προβάλλεται ο τρόπος που οι άνθρωποι αντιδρούν στο άκουσμα των ψεύτικων ειδήσεων. Αρέσκονται σε κολακείες («ακούγονταν ευχάριστα στ' αυτί μας»), ταυτίζουν την αλήθεια με το ψέμα («έμοιαζε μ' αλήθεια η κάθε του ψευτιά») πλάθοντας έναν ψεύτικο κόσμο που τους καθησυχάζει («ησύχαζε η ψυχή μας») και δεν θίγει άμεσα τη ζωή τους. Γίνεται μια «βολική» συνήθεια που τους κάνει παθητικούς, επαναπαύονται και περνά ο καιρός χωρίς έγνοια, αλλά και ανούσια («Και πέρασε ο χειμώνας κι ήρθε η καλοκαιριά κι ύστερα πάλι ξανάρθανε τα κρύα»). Η αποκάλυψη της αλήθειας δημιουργεί αμηχανία και για αυτό την απομακρύνουν («τού 'παμε να φύγει μουδιασμένα»). Η πραγματικότητα ενδέχεται να ταραξεί την επιφανειακή ηρεμία και δείχνουν ανέτοιμοι να τη δεχτούν («Αφού δεν είχε νέα ευχάριστα να πει καλύτερα να μη μάς πει κανένα»).

Ο/Η μαθητής/-τρια, ανάλογα με την πρόσληψη του νοήματος, μπορεί να ισχυριστεί ότι οι άνθρωποι στο άκουσμα ψεύτικων ειδήσεων έχουν ανάλογη συμπεριφορά ή να διαφοροποιηθεί επικαλούμενος/η τη δυνατότητα που παρέχει η τεχνολογία για διασταύρωση της εγκυρότητας των πληροφοριών.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Ο ρόλος του δημοσιογράφου στο διαδίκτυο

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα πτυχιακής εργασίας με θέμα: «Δημοσιογραφική δεοντολογία στο διαδίκτυο»(2018) των Στ. Χρονοπούλου και Αικ. Καλογεροπούλου από το τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας.

Σήμερα υπάρχει μία νέα σύγχυση που έχει σχέση με αυτούς που γενικότερα παράγουν περιεχόμενο για τα νέα Μέσα. Αυτοί δηλαδή που παράγουν πρωτότυπο περιεχόμενο και κάνουν τη δική τους έρευνα σε σχέση με αυτούς που δεν παράγουν πρωτότυπο περιεχόμενο, αλλά ψάχνουν δεξιά και αριστερά, για να κάνουν ένα κολλάζ πραγμάτων. Επιπρόσθετα, με τις νέες επικοινωνιακές τεχνολογίες όποιος διαθέτει ένα μόντεμ και έναν υπολογιστή μπορεί να ισχυριστεί ότι «κάνει δημοσιογραφία». Τώρα που η τεχνολογία έχει δημιουργήσει μια νέα οικονομική οργάνωση της δημοσιογραφίας οι κανόνες της επαναπροσδιορίζονται και μερικές φορές αγνοούνται. Μερικοί υποστηρίζουν πως ο ορισμός της δημοσιογραφίας έχει διευρυνθεί λόγω της τεχνολογίας, έτσι ώστε τώρα όλα να εμφανίζονται ως δημοσιογραφία. Η δημοσιογραφία είναι τόσο θεμελιώδες στοιχείο, ώστε οι κοινωνίες που θέλουν να καταστείλουν την ελευθερία πρέπει πρώτα να καθυποτάξουν τον Τύπο. **Η τεχνολογία διαμορφώνει μια νέα οικονομική οργάνωση των εταιριών πληροφόρησης, στην οποία ενσωματώνεται και η δημοσιογραφία.**

Ο δημοσιογράφος Ανδρέας Παναγόπουλος τονίζει πως «ο δημοσιογράφος πρέπει να καταλάβει το νέο τρόπο καταγραφής και μετάδοσης της είδησης και την αλλαγή που συντελείται στον κύκλο ζωής της είδησης». Ο ίδιος υποστήριξε ότι **το φαινόμενο της «μετανάστευσης» του κοινού στο Διαδίκτυο** δεν είναι περιστασιακό, αλλά μόνιμο και διαχώρισε την κρίση της δημοσιογραφίας, σε επίπεδο επιχειρήσεων, από την εξίσου σημαντική κρίση, σε επίπεδο περιεχομένου. Επιπρόσθετα, ο αρθρογράφος Πάσχος Μανδραβέλης πιστεύει ότι η κρίση είναι θεμελιακή, «καθώς η πληροφορία αποκόπτεται από το υλικό μέσο που χρειαζόταν, για να μεταδοθεί, δηλαδή το χαρτί» και οδηγεί στην ανάγκη να αντιστραφεί όλη η λογική **διακίνησης** της πληροφορίας. Πρέπει να αποφύγουμε τους όρους δαιμονοποίησης ή αγιοποίησης, **να αποφύγουμε ισοπεδώσεις**, που εξισώνουν ανώνυμα εκβιαστικά σχόλια ιστολογίων με γνήσιες δημοσιογραφικές δουλειές που παράγονται μακριά από πιεστήρια, μικρόφωνα και κάμερες.

Κείμενο 2

Το παρακάτω σατιρικό ποίημα (απόσπασμα) ανήκει στον Γεώργιο Σουρή (1853 – 1919) και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Μη χάνεσαι» (1880).

Ελύσσαξαν στ' αλήθεια οι δημοσιογράφοι,
Την πένα τους βουτούνε σε ξύδι και χολή,
Κτυπά ο ένας άλλον με δίκικοπο ξουράφι,
Και βρίζονται με τρόπο κι ευγένεια πολλή.
Πω! πω! τι νταβατούρι, αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη¹ δεν πήραν μερδικό.

Ένας τον άλλον λέγει τρελό, ξετσιπωμένο,
μπερμπάντη, βαγαπόντη, και πρώτο μασκαρά,
Κι ο άλλος κακοήθη, κονδύλι πουλημένο,
Σαποκοιλιά, τραμπούκο και δούλο του παρά.
Πω! πω! τι νταβατούρι, αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό.

Απ' το ταμείο έξω στρωμένοι στη λιακάδα
Φωνάζουνε και ήχος ακούεται βαρύς,
Και μες σ' αυτή τη νέα μελωδική καντάδα
Βογκά η μια κι η άλλη φτωχή εφημερίς.
Πω! πω! τι νταβατούρι, αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό.[...]

Αν θες και συ, Τρικούπη, να έβγεις τώρα πέρα,
Φασκέλωσε κι εκείνα, φασκέλωσε κι αυτά,
Και χάραξε απάνω στη νέα σου παντιέρα²
Με γράμματα μεγάλα «λεφτά, λεφτά, λεφτά».
Τότε θα πάψει τόση αντάρα και κακό,
Αφού σ' εμάς, Τρικούπη, θα δώσεις μερδικό.

¹ Έλληνας διπλωμάτης, πολιτικός και πρωθυπουργός που κυριάρχησε στην πολιτική σκηνή της χώρας από 1875-1894.

² σημαία

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 60 περίπου λέξεις να περιγράψεις τον τρόπο με τον οποίο η τεχνολογία έχει επηρεάσει τη δημοσιογραφία, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας παραθέτει δύο ξένα σχόλια. Ποια είναι αυτά (μονάδες 4), ποια κύρια θέση της προηγούμενης παραγράφου ενισχύουν (μονάδες 4) και πώς συμβάλλουν στην εγκυρότητα των ιδεών που διατυπώνονται στο κείμενο (μονάδες 2);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να γράψεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για την καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Η χρήση τρίτου προσώπου στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1:

- α. προσδίδει αντικειμενικότητα στις απόψεις που διατυπώνονται
- β. προσκαλεί για συμμετοχή και κοινή δράση στον τρόπο που μεταδίδεται η είδηση
- γ. διαφοροποιεί τη δημοσιογραφία από την τεχνολογία
- δ. αποτελεί προσωπική κατάθεση ιδεών

2. Το ύφος λόγου στο χωρίο «**Η τεχνολογία διαμορφώνει μια νέα οικονομική οργάνωση των εταιριών πληροφόρησης, στην οποία ενσωματώνεται και η δημοσιογραφία**» του Κειμένου 1 είναι:

- α. οικείο, φιλικό
- β. λόγιο
- γ. απόλυτο
- δ. απρόσωπο, αντικειμενικό

3. Τα εισαγωγικά στη φράση: **το φαινόμενο της «μετανάστευσης» του κοινού στο Διαδίκτυο** δηλώνουν :

- α. ειρωνεία

15197

β. μεταφορική χρήση της λέξης

γ. ειδικό όρο

δ. αμφισβήτηση

4. Η λέξη «**διακίνησης**» στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 1 έχει τη σημασία:

α. μεταφοράς

β. διάδοσης

γ. κυκλοφορίας

δ. διανομής

5. Στη φράση «**να αποφύγουμε ισοπεδώσεις**» με την επιλογή της υποτακτικής έγκλισης εκφράζεται:

α. απαγόρευση

β. συμβουλή

γ. επιβολή

δ. σκοπός

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τον ειρωνικό τόνο του Κειμένου 2. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15197-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το Κείμενο 1 όσοι διαθέτουν τεχνολογικά μέσα διατείνονται ότι «κάνουν δημοσιογραφία». Η τεχνολογία δημιούργησε ένα νέο οικονομικό περιβάλλον για τη δημοσιογραφία μέσα στο οποίο επαναπροσδιορίστηκαν οι κανόνες της ή αγνοήθηκαν. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι με αυτόν τον τρόπο διευρύνθηκε και παρουσιάζονται τα πάντα ως δημοσιογραφία. Αποτέλεσμα είναι η διαμόρφωση οικονομικής οργάνωσης εταιριών πληροφόρησης, μέρος της οποίας είναι η δημοσιογραφία.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το πρώτο σχόλιο είναι του δημοσιογράφου Ανδρέα Παναγόπουλου που επισημαίνει την αλλαγή στην καταγραφή της είδησης λόγω της τεχνολογίας και τον τρόπο που δημιουργήθηκε η κρίση στη δημοσιογραφία.

Το δεύτερο σχόλιο είναι του αρθρογράφου Πάσχου Μανδραβέλη που θεωρεί θεμελιακή την κρίση που επήλθε από την αλλαγή στον τρόπο μετάδοσης της πληροφορίας.

Τα παραπάνω σχόλια ενισχύουν τη θέση που διατυπώθηκε στην πρώτη παράγραφο για τον τρόπο που η τεχνολογία έχει επηρεάσει τη δημοσιογραφία. Ενισχύουν το περιεχόμενο της προηγούμενης παραγράφου, αφού οι απόψεις που παρατίθενται προέρχονται από έγκριτους δημοσιογράφους, ενισχύουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητά της και λειτουργούν τεκμηριωτικά.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. α
2. δ
3. β

15197-Λύση

4. β

5. β

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναφέρεται στη συμπεριφορά των δημοσιογράφων και τον ρόλο τους στην ενημέρωση των πολιτών που βρίσκεται στον αντίποδα της δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Το ποιητικό υποκείμενο ειρωνεύεται την εμπλοκή τους στην εξυπηρέτηση οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων, καθώς αυτή καθορίζει τον τρόπο που σχολιάζουν την επικαιρότητα. Καυτηριάζει την τακτική πολλών δημοσιογράφων να μαλώνουν μεταξύ τους («Κτυπά ο ένας άλλον με δίκικο ξουράφι»), να εξαπολύουν ύβρεις («βρίζονται με τρόπο κι ευγένεια πολλή») και να αλληλοεπικρίνονται («Ένας τον άλλον λέγει τρελό, ξετσιπωμένο, περμπάντη, ...Κι ο άλλος κακοήθη, κονδύλι πουλημένο...και δούλο του παρά») περιμένοντας οικονομική στήριξη από την εκάστοτε κυβέρνηση («λεφτά, λεφτά, λεφτά. Τότε θα πάψει τόση αντάρα και κακό»). Σατιρίζει την κακή ελληνική νοοτροπία για χρηματισμό και εξυπηρέτηση προσωπικών συμφερόντων. Η επανάληψη των στίχων «Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό» συνοψίζουν την αιτία της οργισμένης αντίδρασής τους («Ελύσσαξαν στ' αλήθεια οι δημοσιογράφοι»), την ένταση που νιώθουν («Πω! πω! τι νταβατούρι, αντάρα και κακό!») και στόχο έχει την ανάδειξη της παθογένειας των δημοσιογραφικών κύκλων της εποχής.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Εμφανείς και κρυφές προκαταλήψεις

Το κείμενο υπογράφεται από τον Βασίλη Α. Πανταζή, Αναπληρωτή Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και δημοσιεύθηκε (2015) από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών www.kalliros.gr με θέμα την Αντιρατσιστική Εκπαίδευση. Δίνεται συντομευμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

Οι προκαταλήψεις μπορούν να εκφραστούν ανοιχτά και άμεσα ή διακριτικά, έμμεσα και με κρυφό τρόπο. Ένα σημαντικό παράδειγμα αποτελεί η απόρριψη ή η άρνηση της συμπάθειας για μια συγκεκριμένη «ξένη» ομάδα, ή η υπερβολή των δήθεν πολιτισμικών διαφορών. Ωστόσο, δεν έχει σημασία κατά ποιων ομάδων στρέφονται οι προκαταλήψεις. Για παράδειγμα, οι «ξένες» ομάδες υπόκεινται κατ' επανάληψη σε παρόμοια αρνητικά χαρακτηριστικά, όπως τεμπελιά, αδράνεια, σωματική αδυναμία, εγκληματικότητα και πονηριά. Οι προκαταλήψεις κρίνονται με ένα διπλό πρότυπο, το οποίο είναι αυτό που προσάπτεται στην «ξένη» ομάδα, αγνοείται ή απορρίπτεται ως ασήμαντο για τη «δική μας» ομάδα. Ένα παράδειγμα που τεκμηριώνει την παραπάνω διαπίστωση είναι όταν μουσουλμάνοι κατηγορούνται από μέλη μιας κοινωνίας ότι φέρονται εναντίον της ισότητας των φύλων, ενώ δεν καταγγέλλεται η συνηγορία της παραδοσιακής κατανομής ρόλων στη δική τους ευρύτερη κοινωνία.[...]

Παραδοσιακές προκαταλήψεις μπορεί να θεωρούνται ως εμφανείς, εκφράζοντας συνήθως σαφώς αρνητική γενικευμένη στάση. Αυτές αποδίδουν σε μια «ξένη» ομάδα μοναδικά αρνητικά χαρακτηριστικά. Συχνά ο παραλήπτης θεωρείται ότι απειλεί τη «δική μου» ομάδα, διότι για παράδειγμα αφαιρεί τις θέσεις εργασίας. Αυτές οι προκαταλήψεις εκδηλώνονται επίσης με το γεγονός ότι οι ιδιωτικές επαφές απευθείας με τα μέλη μιας «ξένης» ομάδας απορρίπτονται. Επιπλέον, περιέχουν εμφανείς προκαταλήψεις, συχνά αντεγκλήσεις. Έτσι, πολλές ομάδες θεωρούνται ότι είναι υπεύθυνες για την προκατάληψη εξαιτίας της συμπεριφοράς τους ή ακόμα και για τη δίωξή τους. Οι «ξένες» ομάδες κατηγορούνται συχνά για τις πολιτικές, οικονομικές ή κοινωνικές δυστυχίες. Τις τελευταίες δεκαετίες, ωστόσο, ισχυρές κοινωνικές νόρμες της ανεκτικότητας και της καταπολέμησης του ρατσισμού έχουν εγκαθιδρυθεί στην Ευρώπη και αναστέλλουν όλο και περισσότερο την ανοιχτή έκφραση της προκατάληψης. Παραταύτα, σε ποιο βαθμό είναι αποτελεσματικές στην καθημερινή ζωή εξαρτάται από χώρα σε χώρα και από περιβάλλον σε περιβάλλον. [...]

Εμφανείς προκαταλήψεις εκφράζονται με τρόπο, ώστε θετικά συναισθήματα, όπως συμπάθεια, συμπόνια ή θαυμασμός για μια «ξένη» ομάδα, να γίνονται αντικείμενο στέρησης ή

άρνησης. Επίσης, δεν υπάρχει μια εμφανής αντιπάθεια απέναντι σε αυτήν, αλλά ούτε και μια ιδιαίτερη συμπάθεια, η οποία δυσχεραίνει τα μέλη αυτής της «ξένης» ομάδας στο να γίνονται αρεστά προσωπικά, ως άτομα. Σύγχρονες προκαταλήψεις είναι δυνατό, παράλληλα, να εκφραστούν με μια υπερβολική έμφαση στην ατομική ισότητα. Συχνά γίνεται λόγος για την ισότητα, για να απορριφθεί η πρόταση αξιώσεων για τη λήψη μέτρων προς βελτίωση δυνατοτήτων συγκεκριμένων ομάδων. Δομικές ανισότητες και διακρίσεις, επομένως, παραβλέπονται ή γίνονται αντικείμενο άρνησης .[...]

Κείμενο 2

Γέλια

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα του Αντώνη Σουρούνη, συλλογή «Κυριακάτικες ιστορίες», εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 2002.

Διαβάζω ένα ρεπορτάζ στην εφημερίδα για τους Αλβανούς και νομίζω πως διαβάζω το βιογραφικό μου. Κυριακάτικα, λέει, κάθονται στο καφενείο της Ομόνοιας, όπου μαζεύονται και τα λένε. Ό,τι έκανα κι εγώ πριν από τριάντα οχτώ χρόνια στην Κολονία. Προτού δημιουργήσουμε ένα καφενείο, για να τα λέμε, μαζευόμασταν και τα λέγαμε στο σταθμό των τρένων. Ή δεν τα λέγαμε, κοιταζόμασταν μόνο από μακριά και συνεννοούμασταν. Το πρόσχημά μας ήταν πως θέλαμε ν' αγοράσουμε ελληνική εφημερίδα από το μοναδικό κιόσκι που τις πουλούσε και οι πιο συνεσταλμένοι την κρατούσαν ορθάνοιχτη στα χέρια σαν ελληνική σημαία.

«Έλληνας είσαι φίλε;»

Μπορεί να είχαμε την τύχη να καταφθάσει και κανένα τρένο από την πατρίδα φορτωμένο με καινούργιους. Μπορεί να είχαμε ακόμα μεγαλύτερη τύχη, να 'φτανε κανένας συντοπίτης και να μαθαίναμε νέα για γνωστούς μας. Όπως φαινόμασταν εμείς τότε, φαίνονται οι Αλβανοί σήμερα. Αυτοί δεν έρχονται με τρένο, για να μαζεύονται στο σταθμό, έρχονται με τα πόδια και η Ομόνοια είναι το πηγάδι για να ξεδιψάσουν, να πέσουν μέσα και να πνιγούνε ή να τους πετάξουμε εμείς.

Μας κυνηγούν, λένε. Ό,τι έκαναν και σ' εμένα. Μαχαίρωνε κάποιος Ιταλός ένα συμπατριώτη του στο Μόναχο και την πλήρωνα εγώ στην Κολονία. Έκλεβε ένας Έλληνας πορτοφόλι στην άλλη άκρη της Γερμανίας και ψάχνανε τις τσέπες τις δικές μου. Μας εκμεταλλεύονται, ισχυρίζονται. Και σ' εμένα το ίδιο κάνανε. Ο χειρότερος και στυγνότερος εργοδότης που είχα στη ζωή μου ήταν Έλληνας στη Φρανκφούρτη και μάλιστα σπουδαγμένος. Ήμουν χωρίς άδεια εργασίας, χωρίς άδεια παραμονής κι έκρινε σωστό να είμαι και χωρίς μισθό. Μου έδινε δέκα μάρκα κάθε Σάββατο -δούλευα και τα Σάββατα- όσα χρειαζόμουν, για να πηγαиноέρχομαι και να του δουλεύω.

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να απαντήσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις του συγγραφέα του Κειμένου 1:

- α. Οι προκαταλήψεις εκφράζονται με διακριτικό τρόπο για ορισμένες ομάδες ανθρώπων.
- β. Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη ενισχύεται η ανεκτικότητα και γίνονται προσπάθειες για την καταπολέμηση του ρατσισμού, των οποίων η αποτελεσματικότητα διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα.
- γ. Σύμφωνα με παραδοσιακές προκαταλήψεις οι «ξένες» ομάδες έχουν την ευθύνη για φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας.
- δ. Σύγχρονες προκαταλήψεις υποστηρίζουν την ατομική ισότητα, ώστε να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση του τρόπου ζωής και δικαιωμάτων συγκεκριμένων ομάδων.
- ε. Αποτέλεσμα της προκατάληψης είναι η απουσία από την πλευρά των εγχωρίων θετικών συναισθημάτων για μια ομάδα αλλοδαπών.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας επιλέγει να οργανώσει το κείμενό του με παραδείγματα. Γράψε δύο λόγους για τους οποίους κατά τη γνώμη σου γίνεται η παραπάνω επιλογή.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

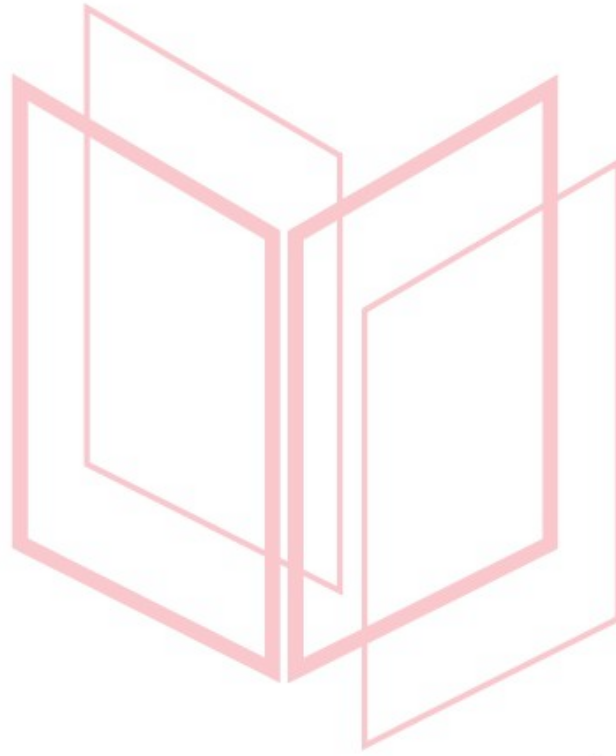
Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται στα ρήματα το τρίτο πρόσωπο. Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που, κατά τη γνώμη σου, δημιουργεί η παραπάνω επιλογή στον αναγνώστη (μονάδες 10); Τι θα άλλαζε αν στη θέση του υπήρχε το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 5);

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

15200

Να παρουσιάσεις το κύριο, κατά τη γνώμη σου, θέμα του Κειμένου 2 με σχετικές αναφορές. Να εκφράσεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σου δημιούργησε η ανάγνωση (100-150 λέξεις).

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15200-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Σωστό
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με τη χρήση παραδειγμάτων επεξηγείται και τεκμηριώνεται η άποψη που διατυπώνεται στη θεματική πρόταση ότι οι προκαταλήψεις μπορούν να εκφραστούν με κάθε τρόπο. Ο λόγος του κειμένου γίνεται εύληπτος και σαφής και το ύφος του κειμένου καθίσταται απλό και οικείο.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η επιλογή του τρίτου προσώπου στην τελευταία παράγραφο προσδίδει αντικειμενικότητα και καθολικό κύρος στα λεγόμενα του συγγραφέα. Καθιστά το ύφος ουδέτερο, απρόσωπο και ταιριάζει με τα νοήματα που διατυπώνονται στις δύο προηγούμενες παραγράφους του κειμένου, στις οποίες γίνεται αναφορά στην προκατάληψη γενικά ως στάση. Μάλιστα, στο τέλος της δεύτερης παραγράφου γίνεται λόγος για ισχυρές κοινωνικές νόρμες της ανεκτικότητας και της καταπολέμησης του ρατσισμού που έχουν εγκαθιδρυθεί στην Ευρώπη και αναστέλλουν όλο και περισσότερο την ανοιχτή έκφραση της προκατάληψης.

Αντίθετα, η επιλογή του πρώτου πληθυντικού ρηματικού προσώπου θα διαφοροποιούσε το ύφος λόγου, καθώς το μήνυμα θα αποδίδονταν με πιο άμεσο τρόπο, με αναφορά στη συλλογική ευθύνη. Το ύφος λόγου θα ήταν πιο επικριτικό, καθώς θα αναδεικνυόταν η ευθύνη της στάσης της ομάδας,

15200-Λύση

της οποίας μέλος είναι και ο συντάκτης του κειμένου. Τα νοήματα της παραγράφου θα διατυπώνονταν με τρόπο που θα εξέφραζε έντονη αυτοκριτική και θα κατεύθυνε τον αναγνώστη με στόχο την ευαισθητοποίηση και την προσωπική αυτοκριτική για τη στάση του προς τους ξένους και τον βαθμό στον οποίο επηρεάζεται από παγιωμένες προκαταλήψεις. Με τη διαφοροποίηση του ρηματικού προσώπου, επομένως, δε μεταβάλλεται μόνο το ύφος λόγου, αλλά και η πρόθεση του πομπού, καθώς αντί για ενημερωτικός γίνεται κατευθυντικός ο λόγος του, στοχεύει στον προβληματισμό του δέκτη και στην αξιολογική κρίση συμπεριφορών συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το θέμα του κειμένου είναι η κοινή μοίρα των μεταναστών και οι δυσκολίες ένταξής τους στις νέες πατρίδες. Ο αφηγητής μεταφέρει τα βιώματά του ως μετανάστης στη Γερμανία και απεικονίζει με ρεαλιστικό τρόπο τη ζωή του Έλληνα μετανάστη. Συνειδητοποιεί την κοινή μοίρα όλων των «ξένων» σε έναν άλλο τόπο και μεταφέρει ένα αίσθημα πικρίας. Υπάρχουν αρκετές κειμενικές ενδείξεις που μπορεί να επικαλεστεί ο/η μαθητής/τρια, ειδικά αυτές που αναδεικνύουν την κοινή μοίρα των μεταναστών με τη μορφή σύγκρισης – παραλληλισμού.

Ανάλογα με τον βαθμό πρόσληψης και συναισθηματικής ανταπόκρισης του κειμένου, αλλά και τον παραστατικό τους κύκλο οι μαθητές/τριες μπορούν να απαντήσουν ελεύθερα.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Τα στερεότυπα που στερούν το δικαίωμα στην εργασία**

Το παρακάτω κείμενο δημοσιεύθηκε στην ηλεκτρονική έκδοση της Εφημερίδας των Συντακτών στις 18.04.2021 και υπογράφεται από τη Νόρα Ράλλη. Αποτελεί μέρος της συνέντευξης του Λάζαρου Τεντόμα, κοινωνικού ανθρωπολόγου, που είναι ο μοναδικός τυφλός καθηγητής σε σχολεία βλεπόντων στην Ελλάδα.

«Όταν η αναπηρία θεωρείται εργασιακή/επαγγελματική κατάσταση καταλαβαίνουμε πόσο ισχυρές είναι οι αρτιμελιστικές αντιλήψεις που θέλουν την αναπηρία σε μια κατάσταση αεργίας, η οποία υπάρχει μόνο με προνοιακά επιδόματα. Αυτό βέβαια συνδέεται άμεσα με τις κυρίαρχες απόψεις που επικρατούν και αντικατοπτρίζεται και στο γεγονός ότι δυστυχώς, εν έτει 2021, ελάχιστοι άνθρωποι με αναπηρία εργάζονται χωρίς προβλήματα. Ή δεν εργάζονται καν! Ενδεικτική είναι η δική μου περίπτωση: είμαι ο μοναδικός γραμμένος στα μητρώα τυφλών εκπαιδευτικός που εργάζεται ως μόνιμος εκπαιδευτικός στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε σχολεία βλεπόντων. Και αυτό είναι κάτι που με πληγώνει βαθύτατα, γιατί γνωρίζω πολύ καλά πως υπάρχουν άνθρωποι πολύ αξιόλογοι, με λιγότερο λειτουργικό περιορισμό από εμένα, οι οποίοι δυστυχώς αποκλείονται από την εργασία, ακριβώς επειδή υπάρχουν αυτές οι αντιλήψεις... Ορισμένοι μπορούν πιο εύκολα να φανταστούν ένα άτομο με αναπηρία να παίζει μια ξεκούρδια κιθάρα σε μια γωνιά παρά να βρίσκεται σε μια θέση εργασίας. Αυτές οι αντιλήψεις με θυμώνουν βαθύτατα και νομίζω ότι είναι πολιτική μας θέση να επισημαίνουμε αυτά τα καίρια ζητήματα. Το να είσαι ανάπηρος είναι κοινωνική κατασκευή: όταν δεν μπορείς να περπατήσεις, επειδή υπάρχουν παρκαρισμένα αυτοκίνητα. Ή οι ράμπες: φτιάχνοντας ράμπες δεν γεφυρώνουμε τις διαφορές μεταξύ μας. Ακριβώς γιατί το ζήτημα δεν είναι μόνο ζήτημα προσβασιμότητας προφανώς».

«Η αναπηρία στις αντιλήψεις για τις οποίες μίλησα παραπάνω κατατάσσεται ως βιολογική κατηγορία ετερότητας και όχι ως ένα σύνθετο κοινωνικό ζήτημα το οποίο χρήζει πολιτικών παρεμβάσεων και ρυθμίσεων, έτσι ώστε να υπάρχει ισότιμη συμμετοχή και εκπαίδευση στην εργασία, στην απασχόληση, αλλά και στην ψυχαγωγία επίσης! Και φυσικά στις καθημερινές πρακτικές - αυτό που ονομάζουμε «καθημερινότητα».

Υπάρχουν ορισμένοι οι οποίοι θεωρούν ότι είναι πιο λογικό το να καθόμαστε στα σπίτια μας εμείς, τα άτομα με αναπηρία, από το να κυκλοφορούμε, πόσο μάλλον σε διάφορους εργασιακούς χώρους! Ότι αυτό δεν είναι για μας - αυτό πιστεύουν! Φυσικοποιείται δηλαδή η αναπηρία ως μη αξιοβίωτη κατάσταση, που δεν έχει καμία σχέση με τον χώρο της εργασίας! Που δεν μπορεί δηλαδή

να συνδεθεί με την παραγωγικότητα και την εργασιακή αποδοτικότητα, που για κάποιους είναι «ιδιότητες» μόνο όσων είναι αρτιμελείς!

[...] Όταν συζητάμε για την αναπηρία, ουσιαστικά συζητάμε για το πώς λειτουργεί η κοινωνία της αρτιμέλειας και όχι πώς λειτουργεί η αναπηρία. Η κοινωνία της αρτιμέλειας καθορίζει το πώς υπάρχουν τα ανάπηρα άτομα! Άρα, όλα αυτά είναι καθρεφτισμοί και απεικονίσεις για το πώς σκέφτονται οι αρτιμελείς!».

Κείμενο 2

Παράκληση στο Θεό για έναν μικρό καμπούρη

Το παρακάτω ποίημα είναι απόσπασμα που ανήκει στον ποιητή και πεζογράφο Νίκο Χάγερ Μπουφίδη (1899-1950) και δημοσιεύθηκε στη Νέα Εστία, τεύχος 679, σελ.1348 – 1349.

Δε φάνηκεν, αλήθεια, (και νυχτώνει...)
σαν κάθε βράδυ τέτοιαν ώρα, στο μπαλκόνι,
δε φάνηκε ο αντικρινός μικρός,
πούναι καμπούρης και καχεκτικός.[...]

Αυτός δεν παίζει κι ούτε που τολμά
να κατεβεί, να τρέξει, στο στενό.
Κάποτε, πούτρεξε κι αυτός, τ' άλλα παιδιά
φύγαν και τον αφήσαν μοναχό...

Κι όταν η μάνα του τού λέει: «Γιατί και συ
δεν πας να παίζεις, όπως τ' άλλα τα παιδιά;»

«Βαριέμαι», απαντάει αυτός σιγά,

Και τον περνούνε για ιδιότροπο παιδί.

Ύστερα, μελετάει το μάθημά του,

δίχως βοήθεια, μόνος, δυνατά...

Κι είν' η φωνή του σαν προμήνυμα θανάτου

ως αντηχεί, βραχνή, στη σκοτεινιά...

Μόλις βραδιάσει, βγαίνει στο μπαλκόνι.

Ούτε διακρίνεται στο σκότος το πυκνό.

15201

Μια οκαρίνα είν' η συντροφιά του η μόνη,
κι όλο σφυράει τον ίδιο το σκοπό.

Απόψε όμως δεν φάνηκε. Και τρέμουν
οι σκιές στο δωμάτιό του το κλειστό. ...
Ω!, πως φοβάμαι, πως φοβάμαι, Θεέ μου,
μην του συνέβη τίποτε κακό...

Είν' η ψυχή του πάντοτε θλιμμένη...
Είναι καμπούρης και καχεκτικός...
Κάμε, τουλάχιστον, Θεέ μου, η πονεμένη
ψυχή του να είναι ήρεμη διαρκώς...

Κι αν είναι να πεθάνει, ας μην το ξέρει...
Σε μια γλυκιά οπτασία ας βλέπει πως
στη γειτονιά του κάθε μεσημέρι,
με τ' άλλα τα παιδιά παίζει κι αυτός...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να απαντήσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις που αναφέρονται σε θέσεις του Κειμένου 1:

- α. Τα τελευταία χρόνια οι άνθρωποι θεωρούν δεδομένες τις διακρίσεις στον εργασιακό χώρο.
β. Ο Λάζαρος Τεντόμας εκφράζει τον θυμό του για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινότητά τους.
γ. Η αναπηρία είναι κοινωνική κατασκευή και χρήζει άμεσης πολιτικής παρέμβασης.
δ. Ο τρόπος που αντιμετωπίζουν οι αρτιμελείς τα άτομα με αναπηρία απεικονίζει τον τρόπο που σκέφτονται.
ε. Σύμφωνα με αντιλήψεις η πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην εργασία και στην ψυχαγωγία είναι ισότιμη για όλους.

αλλημπινίσιας

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τη λογική πορεία με την οποία από τις προηγούμενες παραγράφους ο πομπός του Κειμένου 1 καταλήγει στο συμπέρασμα που διατυπώνει στην τέταρτη παράγραφο «Άρα όλα αυτά είναι καθρεφτισμοί και απεικονίσεις για το πώς σκέφτονται οι αρτιμελείς!».

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Ποιο σημείο στίξης χρησιμοποιεί κατά κύριο λόγο ο συγγραφέας στην τρίτη παράγραφο («Υπάρχουν ορισμένοι ...μόνο όσων είναι αρτιμελείς!») του Κειμένου 1 (μονάδες 5); Να εξηγήσεις τη λειτουργικότητα αυτής της επιλογής ως προς απόδοση του προβληματισμού του κειμένου και τη διέγερση του ενδιαφέροντος του αποδέκτη του μηνύματος (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να παρουσιάσεις το κύριο, κατά τη γνώμη σου, θέμα του Κειμένου 2 με σχετικές αναφορές που το αναδεικνύουν. Να εκφράσεις τα συναισθήματα και τις σκέψεις που σου δημιουργεί η ανάγνωση του ποιήματος (100-150 λέξεις).

Μονάδες 15

15201-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στο κείμενο επιχειρείται να διασαφηνιστεί με ποιο τρόπο η κοινωνία λειτουργεί αποκλειστικά για τα αρτιμελή άτομα αποκλείοντας τα άτομα με αναπηρία από την εκπαίδευση, την εργασία, την ψυχαγωγία. Χρησιμοποιείται το παράδειγμα του Λάζαρου Τεντόμα, για να αποδειχθεί ότι τα ανάπηρα άτομα δεν έχουν ισότιμη πρόσβαση στον εργασιακό χώρο και για να εξηγηθεί πως η αναπηρία είναι κοινωνική κατασκευή και δεν αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό ζήτημα που χρειάζεται πολιτική παρέμβαση για να επιλυθεί. Στην τελευταία παράγραφο, επομένως, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η κοινωνία καθρεφτίζει την κοινωνία της αρτιμέλειας που καθορίζει το πώς υπάρχουν τα ανάπηρα άτομα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το θαυμαστικό, για να εκφράσει με αποφασιστικό τρόπο την έντονη ανησυχία και την αγανάκτησή του για όσους θεωρούν ότι τα ανάπηρα άτομα δεν πρέπει να έχουν πρόσβαση στον εργασιακό χώρο και δεν αντιμετωπίζονται ισότιμα. Στην τελευταία περίπτωση μάλιστα είναι έκδηλη η ειρωνεία προς όσους πιστεύουν ότι αυτό είναι δικαίωμα μόνο των αρτιμελών.

15201-Λύση

Με αυτή την επιλογή πετυχαίνει να διεγείρει το ενδιαφέρον του αποδέκτη του μηνύματος και να αφυπνίσει για τη σοβαρότητα του θέματος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το θέμα του κειμένου είναι η μοναχική πραγματικότητα που βιώνει ένα παιδί με κάποια είδους αναπηρία και ο τρόπος που η διαφορετικότητά του το έχει καταδικάσει στην απομόνωση. Είναι θεατής της ζωής και διώχνει οτιδήποτε του προκαλεί ψυχικό πόνο και το πληγώνει. Είναι αρκετές οι κειμενικές ενδείξεις – στίχοι που οδηγούν στο παραπάνω θέμα - προβληματισμό.

Ανάλογα με τον βαθμό πρόσληψης και συναισθηματικής ανταπόκρισης του ποιήματος, αλλά και τον παραστατικό τους κύκλο οι μαθητές/-τριες μπορούν να απαντήσουν ελεύθερα. Αναμένεται ωστόσο να αναφερθούν με ευαισθησία για το θέμα και να εκφράσουν τη συμπάθεια και τη θλίψη που γεννά η εικόνα ενός μοναχικού παιδιού.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο πονηρός μήνας Αύγουστος]

Το παρακάτω άρθρο (διασκευή) υπογράφεται από τον Δημοσθένη Κούρτοβικ και δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Τα Νέα στις 8 Αυγούστου 2014.

Ποιος έχει πει ότι τον Αύγουστο δεν υπάρχουν ειδήσεις; Ο Ουμπέρτο Έκο¹, φυσικά. Αλλά με τόσες ειδήσεις πρώτης γραμμής στο ξεκίνημα του φετινού Αύγουστου, η περίφημη ρήση του Ιταλού σημειολόγου και μυθιστοριογράφου μοιάζει ειρωνική, μολονότι στην περίπτωση αυτή δεν είχε την πρόθεση να ειρωνευτεί.

Η Ιστορία δεν πάει διακοπές, αφού στην πραγματικότητα, ο Αύγουστος έχει διαχρονικά το ίδιο μερίδιο σε βαρυσήμαντα γεγονότα όσο κάθε άλλος μήνας - ίσως μάλιστα μεγαλύτερο. Με τον ερχομό ενός Αύγουστου άρχισε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος και τις τελευταίες ημέρες ενός άλλου Αύγουστου στήθηκε το σκηνικό για την έναρξη του Δεύτερου. Αύγουστο μήνα ισοπέδωσαν οι ατομικές βόμβες τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι. Για να μην αναφέρουμε τις φυσικές καταστροφές, τις εξοντωτικές επιδημίες, τα πολύνεκρα δυστυχήματα, που ούτε αυτά κάνουν διακοπές τον Αύγουστο. Αύγουστο εξάλλου διεξάγονται κατά κανόνα οι Ολυμπιακοί Αγώνες, που αναγνωρίζονται ως το μείζον διεθνές γεγονός.

Μερικές φορές είναι δύσκολο να αντισταθεί κανείς σε ένα εντυπωσιακό ευφυολόγημα που γαργαλάει τη γλώσσα του, ακόμη και αν καταλαβαίνει ότι είναι ανούσιο ή άτοπο. Το απόφθεγμα ότι τον Αύγουστο δεν υπάρχουν ειδήσεις είναι εντυπωσιακό ως ευφυολόγημα (ή παραδοξολόγημα²). Πάιρνοντας υπόψη, όμως, τα παραδείγματα που δώσαμε ενδεικτικά, διαψεύδεται από την ίδια την πραγματικότητα, αν το πάρει κανείς τοις μετρητοίς. Ωστόσο, ο Έκο δεν είναι με κανένα τρόπο επιπόλαιος. Το νόημα της διάσημης ρήσης του είναι αρκετά πιο σύνθετο από την τρέχουσα ερμηνεία της. Αυτό που ήθελε να πει είναι ότι στην εποχή της ιλιγγιώδους διάδοσης των πληροφοριών και διαφοροποίησης των μέσων μαζικής επικοινωνίας εκείνοι που παράγουν γεγονότα ενδιαφέρονται τα μέγιστα για τον επικοινωνιακό αντίκτυπό τους και πολλές φορές τα παράγουν προπαντός, αν όχι αποκλειστικά, για χάρη του. Επειδή όμως τον Αύγουστο τα ΜΜΕ

¹«Τον Αύγουστο δεν υπάρχουν ειδήσεις», γνωστό βιβλίο του Ιταλού συγγραφέα.

²παραδοξολόγημα: σκέψη, πράξη, λόγος κτλ. ο οποίος αντιτίθεται στην κοινή λογική, παραλογισμός.

15202

υπολειτουργούν ή ληθαργούν και οι χρήστες τους αραιώνουν, μια είδηση δεν θα είχε το επικοινωνιακό αντίκρισμα που επιδιώκει ο πρόξενός της. Έτσι, τα γεγονότα «αναβάλλονται» για μετά τις αυγουσιάτικες διακοπές.

Κείμενο 2

Ομίχλη

Το κείμενο ανήκει στον Γιώργο Ιωάννου και περιλαμβάνεται στα διηγήματά του Η Μόνη Κληρονομιά, Κέδρος 1982.

Δεν ξέρω πια τι γίνεται με την ομίχλη κι αν εξακολουθεί να πέφτει τόσο πηχτή ή μήπως χάθηκε ολότελα κι αυτή, όπως η πάχνη πάνω απ' τα πρωινά κεραμίδια. Βλέποντας την παρθενική πάχνη να γυαλίζει παντού, λέγαμε: «Είχε κρύο τη νύχτα» ή «τα λάχανα θα γίνουν με την πάχνη πιο γλυκά,· πρέπει να κάνουμε ντολμάδες».

Όταν ερχόταν ο καιρός της ομίχλης, είχα πάντα το νου μου σ' αυτήν. Μέρα τη μέρα περίμενα να με σκεπάσει κι εγώ να χώνομαι αθέατος μέσα της. Θλιβόμουν όμως πολύ, όταν έπεφτε τις καθημερινές, την ώρα που βασανιζόμουν με τα χαρτιά στο γραφείο. Παρακαλούσα να κρατήσει ως το βράδυ, συνήθως όμως γύρω στο μεσημέρι διαλυόταν από έναν ήλιο ιδιαίτερα δυσάρεστο.

Μα, καμιά φορά, όταν ξυπνώντας τ' απόγευμα, την ώρα που έλεγα αν θα πάω στο σινεμά ή στο καφενείο, έβλεπα αναπάντεχα απ' το παράθυρο το απέραντο θέαμα της ομίχλης, άλλαζα αμέσως σχέδια και πορείες. Σήκωνα το γιακά της καμπαρντίνας, κατέβαινα με σιγουριά τα σκαλιά κι έφευγα για την παραλία, χωρίς ταλαντεύσεις. Η ομίχλη είναι για να βαδίζεις μέσα σ' αυτήν. Διασχίζεις κάτι που είναι πυκνότερο από αέρας και σε στηρίζει. Αλλά και κάτι ακόμα: ομίχλη χωρίς λιμάνι είναι πράγμα αταίριαστο. Η ομίχλη ήταν ακόμα πιο γλυκιά, όταν την ψιλοκεντούσε εκείνη η βροχή, η πολύ ψιλή βροχή του ουρανού μας. Αυτή που δε σε βρέχει, μα σε ποτίζει μονάχα και φυτρώνουν πιο λαμπερά τα μαλλιά σου την άλλη βδομάδα. Και τότε έπαιρναν νόημα τα φώτα και τα τραμ και τα κορναρίσματα. Ακόμα κι οι πολυκατοικίες γίνονταν ελκυστικές μες στην αχνάδα. Κι ύστερα έφτανα στο καφενείο του λιμανιού, αυτό που από χρόνια είναι γκρεμισμένο, να ξαναβρώ την παρέα μου. Κι όταν δεν ήταν εκεί -και δεν ήταν ποτέ εκεί- καθόμουν ώρες και καρτερούσα. Πίσω απ' τα τζάμια διαβαίνουν αράδα οι σκιές αυτών, που τώρα έχουν πεθάνει. Κολλούσαν το μούτρο τους για μια στιγμή στο θαμπό τζάμι κι άλλοι έμπαιναν μέσα, ενώ άλλοι τραβούσαν ανατολικά για τον Πύργο του Αίματος. Κι αν δε μου έγνεφε κανείς, έβγαινα κι ακολουθούσα μια σκιά, που ποτέ δεν μπορούσα να προφτάσω. Δε θυμάμαι από πού ερχόταν εκείνη η ομίχλη· μάλλον

15202

κατέβαινε από ψηλά. Τώρα, πάντως, ξεκινάει βαθιά απ' τα όνειρα. Αυτά που χρόνια μένανε σκεπασμένα μ' ένα βαρύ καπάκι, που όμως πήρε απ' την πίεση για καλά να παραμερίζει. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι η θέση του συγγραφέα του Κειμένου 1 στην άποψη του Ουμπέρτο Έκο ότι τον Αύγουστο δεν υπάρχουν ειδήσεις (50-60 λέξεις);

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια θέση διατυπώνει ο συγγραφέας του Κειμένου 1 στη δεύτερη παράγραφο και με ποιον τρόπο την αναπτύσσει;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Επειδή όμως τον Αύγουστο τα ΜΜΕ υπολειτουργούν ή ληθαργούν και οι χρήστες τους αραιώνουν, μια είδηση δεν θα είχε το επικοινωνιακό αντίκρισμα που επιδιώκει ο πρόξενός της. Έτσι, τα γεγονότα «αναβάλλονται» για μετά τις αυγουσιάτικες διακοπές.»

Στο παραπάνω χωρίο του Κειμένου 1 η γλώσσα χρησιμοποιείται για να πληροφορήσει ή για να προβληματίσει (μονάδες 5). Να εντοπίσεις και να σχολιάσεις με συντομία δύο (2) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας επιτυγχάνει τον στόχο του (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 δεσπόζει ένας μελαγχολικός τόνος. Να ερμηνεύσεις σε 100-150 λέξεις τον τρόπο με τον οποίο αυτός αποτυπώνεται σε εξωτερικό, αλλά και σε εσωτερικό επίπεδο και να εκφράσεις την προσωπική σου τοποθέτηση σε ανάλογες καταστάσεις.

Μονάδες 15

15202-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η πραγματικότητα διαψεύδει την άποψη του Ουμπέρτο Έκο ότι τον Αύγουστο δεν υπάρχουν ειδήσεις. Θεωρεί ότι είναι σύνθετο ζήτημα καθώς οι λειτουργοί των ΜΜΕ ενδιαφέρονται κυρίως για τον αντίκτυπο των γεγονότων. Γι' αυτό τον λόγο, ενώ πολλά σημειώνονται τον Αύγουστο, προβάλλονται μετά τις αυγουσιάτικες διακοπές, αφού είναι μήνας που η πληροφόρηση ατονεί και το κοινό λιγοστεύει.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η θέση που διατυπώνει ο συγγραφέας είναι ότι τον μήνα Αύγουστο συμβαίνουν σημαντικά γεγονότα.

Χρησιμοποιεί ως τρόπο ανάπτυξης τα παραδείγματα από την ιστορία και την επικαιρότητα. Ειδικότερα αναφέρει τον Α΄ και Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, τις ατομικές βόμβες στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι, τις φυσικές καταστροφές, τις επιδημίες, τα δυστυχήματα και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Με αυτό τον τρόπο τεκμηριώνεται η αρχική του θέση.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η γλώσσα χρησιμοποιείται για να προβληματίσει.

Γλωσσικές επιλογές: - χρήση συνυποδήλωσης π.χ. τα ΜΜΕ υπολειτουργούν ή ληθαργούν

- χρήση εισαγωγικών π.χ. τα γεγονότα «αναβάλλονται»

Οι παραπάνω γλωσσικές επιλογές αποτυπώνουν με ζωντανό και παραστατικό τρόπο την άποψη του συγγραφέα ότι η ενημέρωση τον μήνα Αύγουστο ατονεί και ειρωνεύεται το γεγονός της απόκρυψης σημαντικών γεγονότων τη στιγμή που συμβαίνουν αφού δεν θα υπάρχει ο επικοινωνιακός αντίκτυπος. Με αυτόν τρόπο στοχεύει στον προβληματισμό και την αφύπνιση του δέκτη.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15202-Λύση

Ο/Η μαθητής/τρια παρατηρεί το εξομολογητικό ύφος του κειμένου και τη νοσταλγική διάθεση του αφηγητή όταν αναπολεί στιγμές που η πόλη του – η Θεσσαλονίκη - ήταν καλυμμένη από την ομίχλη. Αναφέρει στοιχεία/εικόνες του εξωτερικού χώρου, όπως ο δρόμος για την παραλία, τα φώτα, το τραμ, τις πολυκατοικίες, το καφενείο κ.ά. που αισθητοποιούν τον μελαγχολικό τόνο του αποσπάσματος. Επιπλέον αναγνωρίζεται η ίδια κατάσταση που αποκαλύπτεται μέσα από το συναίσθημα του αφηγητή σε φράσεις χρόνου παρατατικού όπως «περίμενα να με σκεπάσει κι εγώ να χώνομαι αθέατος μέσα της», «Θλιβόμουν όμως πολύ, όταν έπεφτε τις καθημερινές» και όταν εγκαταλείπει το παρελθόν και επανέρχεται στο παρόν («σε στηρίζει», «Τώρα, πάντως, ξεκινάει βαθιά απ' τα όνειρα»).

Στο δεύτερο σκέλος της ερώτησης ο/η μαθητής/τρια μπορεί να απαντήσει ελεύθερα ανάλογα με την πρόσληψη του νοήματος.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από τον χαιρετισμό της Προέδρου της Δημοκρατίας, Κατερίνας Σακελλαροπούλου, σε σεμινάριο για γυναίκες ηλικίας 18 – 35 του Ιδρύματος Λαμπράκη σε συνεργασία με την οργάνωση «Αποστολή Άνθρωπος».

[...]

Είναι αλήθεια ότι, παρά τη μεγάλη απόσταση που έχουμε διανύσει εμείς οι γυναίκες και τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει για την πλήρη και ίση άσκηση των δικαιωμάτων μας, παρά τις πολλές γυναικείες κατακτήσεις στην πολιτική και κοινωνική ζωή, οι έμφυλες προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα παραμένουν ισχυρά, θέτοντας σοβαρά εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη των νεαρών κοριτσιών και την αυτοπραγμάτωσή τους. Παραμένουν, επίσης, σταθερά η περιορισμένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι ανισότητες μεταξύ τους στη λήψη των αποφάσεων. Για να μη μιλήσω για την έμφυλη βία, τη σωματική, ψυχική και σεξουαλική κακοποίηση των γυναικών – ένα σοβαρότατο πρόβλημα που, παρά την οξύτητά του, δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα αποφασιστικότητα.

Το πλέον αποθαρρυντικό στοιχείο αυτής της λυπηρής πραγματικότητας, ωστόσο, είναι, αν όχι η συμφιλίωση, πάντως σίγουρα η ανοχή απέναντι στις ανισότητες φύλου από πλευράς των ίδιων των γυναικών. Είναι σαν να έχουν ενσωματώσει την κυρίαρχη αντίληψη περί «διαφοράς», η οποία δεν περιορίζεται στο πεδίο της βιολογίας, αλλά επεκτείνεται και σε αυτό των πνευματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Όπως πολύ σωστά επισημαίνουν οι οργανώτριες του προγράμματος Womentors, συχνά οι νέες γυναίκες υιοθετούν υποσυνείδητα τις περιρρέουσες προκαταλήψεις, φτάνοντας κάποτε να θεωρούν ότι «η ισορροπία των πραγμάτων είναι η κατεστημένη και οι γυναίκες οφείλουν να ακροβατούν μοιρολατρικά». Δεν είναι έτσι. Η ιστορία των εμπνευσμένων και δυναμικών γυναικών και των επιτευγμάτων τους, όσο αποσιωπημένη ή περιθωριοποιημένη και αν υπήρξε, φανερώνει ότι με πίστη στις δυνάμεις της, με επιμονή και αφοσίωση, η γυναίκα μπορεί να μεγαλοουργήσει. Ίσως δυσκολευτεί λίγο περισσότερο από έναν άνδρα με τα ίδια προσόντα να διαρρήξει τη διαβόητη «γυάλινη οροφή»¹. Αλλά στο τέλος θα τα καταφέρει.

Γι' αυτό και θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική τη σειρά σεμιναρίων που διοργανώνει το ίδρυμα Λαμπράκη για τις νέες γυναίκες. Σεμινάρια ενημέρωσης, στήριξης, ενδυνάμωσης, που τις

¹ Με τον όρο αυτό αποδίδονται τα αόρατα εμπόδια (βάσει στερεοτύπων) που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και περιορίζουν την επαγγελματικής τους ανέλιξη και σταδιοδρομία.

15203

εξοπλίζουν με τα κατάλληλα γνωσιακά και ψυχικά εφόδια, ώστε να διεκδικήσουν τον ρόλο που τους αναλογεί στην κοινωνική, την οικονομική και την πολιτική σφαίρα. Εύχομαι επιτυχία στο αξιόλογο αυτό έργο, που αποσκοπεί να μετατρέψει ένα περιβάλλον ανισοτήτων και διακρίσεων σε χώρο ελευθερίας και αυτοπραγμάτωσης.

Κείμενο 2

Τζένη Μαστοράκη (1949 –)

Οικογενειακό συμβούλιο

Η Τζένη Μαστοράκη θέτει τον εαυτό της στο κέντρο της σκηνης και της ποιητικής εκφοράς περιγράφοντας τις εμπειρίες της. Το ποίημα που ακολουθεί ανήκει στην ποιητική συλλογή «Το Σόι» (Αθήνα: Κέδρος, 1978).

Οικογενειακό συμβούλιο

Τώρα βέβαια πάλι θα πέσει το σόι

μονό και διπλό

να μαζεύω τη γλώσσα μου

ή πώς όταν κάνω

ψηλά τα μαλλιά μου

κοιμούνται πιο ήσυχοι.

Και με στριμώνουν στο σαλόνι.

Παντού μπαγιάτικα πέπλα

νύφες με παχουλά χέρια

μουστακαλούδες

και τα παιδιά ανήλιαγα

ή μπορεί και πεθαμένα

με πελώριους φιόγκους

σαν αεροπλάνα.

Περνάει η νονά μου η πολίτισσα²

και τρατάρει³ μικρά άσπρα γλυκά.

[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

² με καταγωγή από την Κωνσταντινούπολη

³ κερνάει

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στο Κείμενο 1 αναφέρεται ότι οι οργανώτριες του προγράμματος Womentors επισημαίνουν πως «συχνά οι νέες γυναίκες υιοθετούν υποσυνείδητα τις περιρρέουσες προκαταλήψεις». Ποια είναι η άποψη της Προέδρου της Δημοκρατίας απέναντι σε αυτήν την επισήμανση και με ποιες σκέψεις την υποστηρίζει (50 – 60 λέξεις);

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η ομιλήτρια επιλέγει ως τεχνική ανάπτυξης των σκέψεών της την αντίθεση. Να εντοπίσεις τα μέρη της αντίθεσης (μονάδες 4) και να δικαιολογήσεις την επιλογή της σε σχέση με το θέμα που προσεγγίζει και την πρόθεσή της (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η ομιλήτρια χρησιμοποιεί αρχικά το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος, ενώ στην τελευταία παράγραφο κυρίως το πρώτο ενικό πρόσωπο. Ποιο το επικοινωνιακό αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση (μονάδες 10); Αν στην αρχή της πρώτης παραγράφου άλλαζες το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο σε τρίτο πληθυντικό, θα άλλαζε και το ύφος του λόγου και γιατί (μονάδες 5);

Μονάδες 15

Υποερώτημα 4 (μονάδες 15)

Η ποιητική φωνή που ακούγεται στο ποίημα βιώνει μια καταπιεστική συνθήκη. Να την ερμηνεύσεις με βάση το νόημα του Κειμένου 2 και να εκφράσεις την προσωπική σου τοποθέτηση σ' αυτή της τη στάση. (100 - 150 λέξεις).

Μονάδες 15

15203-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Διαφωνία της Προέδρου με την επισήμανση των οργανωτριών του προγράμματος Womentors.
- Η άποψη της Προέδρου είναι ότι η ιστορία των γυναικών με όραμα και πίστη στις δυνάμεις τους, καθώς και η ιστορία των επιτευγμάτων τους, φανερώνει ότι η γυναίκα μπορεί να μεγαλουργήσει παρά τις δυσκολίες που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στην πορεία της.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Μέρη αντίθεσης:

- Έχουν γίνει σημαντικά βήματα για την πλήρη και ίση άσκηση των δικαιωμάτων των γυναικών – οι γυναικείες κατακτήσεις στην πολιτική και κοινωνική ζωή είναι πολλές.
- Οι έμφυλες προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα παραμένουν ισχυρά στοιχεία, εμποδίζοντας την ισόρροπη ανάπτυξη των νεαρών κοριτσιών και την αυτοπραγμάτωσή τους.

Με την αντίθεση φωτίζεται το περιεχόμενο των αντιτιθέμενων «μερών» και αναδεικνύεται το θέμα (οι ανισότητες φύλου εξακολουθούν να υπάρχουν παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί). Ταυτόχρονα, η ομιλήτρια επιδιώκει με αυτόν τον τρόπο να τονίσει την ανάγκη παρακολούθησης των σεμιναρίων από τις νέες γυναίκες που οργανώνει το ίδρυμα Λαμπράκη για την εξάλειψη των ανισοτήτων φύλου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- α΄ πληθυντικό πρόσωπο πρώτης παραγράφου: δίνεται στις απόψεις που εκφράζονται χαρακτήρας καθολικού ενδιαφέροντος και συνυπευθυνότητας. Ταυτόχρονα, δηλώνεται έτσι η ένταξη της ομιλήτριας στο σύνολο των γυναικών, για τις οποίες γίνεται η εκδήλωση. Η επικοινωνία γίνεται πιο άμεση και ζωντανή.

15203-Λύση

- α' ενικό πρόσωπο τελευταίας παραγράφου: προβάλλεται ο προσωπικός χαρακτήρας των απόψεων της ομιλήτριας και η βιωματική της εμπλοκή στο μήνυμα που εκπέμπει. Ο λόγος γίνεται πιο άμεσος και διαδραστικός στον δέκτη.
- Η μετατροπή του α' πληθυντικού σε γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο στην πρώτη παράγραφο θα μετέτρεπε το ύφος του κειμένου από προσωπικό σε απρόσωπο και ουδέτερο, καθώς το γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο δηλώνει αντικειμενικότητα στην παρουσίαση των πληροφοριών και εκφράζει την «απόσταση» του πομπού από το ίδιο το μήνυμα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο αποκαλύπτει στα μάτια του/της αναγνώστη/-στριας την καταπιεστική συνθήκη που βιώνει. Στο ποίημα παρελαύνουν τα συγγενικά πρόσωπα (το σόι, τα παιδιά, η νονά), οι μικροαστικές συνήθειες («πώς όταν κάνω ψηλά τα μαλλιά μου», «με πελώριους φιόγκους σαν αεροπλάνα», «τρατάρει μικρά άσπρα γλυκά») και τα κοινωνικά σχόλια («να μαζεύω τη γλώσσα μου») του σογιού – η επιλογή του τίτλου είναι εύστοχη συμπύκνωση των προθέσεων της ποιήτριας. Όλα αυτά προκαλούν αίσθημα πνιγμού στο ποιητικό υποκείμενο («Και με στριμώνχουν στο σαλόνι»), που μοιάζει να «εξομολογείται», ενώ ταυτόχρονα ο αναγνώστης γίνεται αποδέκτης και συνένοχος της αποκάλυψης. Στην πραγματικότητα στήνεται ένα πολυάνθρωπο σκηνικό φτιαγμένο από μνήμες και ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να εκφράσει την ταύτισή του/της με το ποιητικό υποκείμενο, καθώς πολλές φορές οι έφηβοι νιώθουν να ασφυκτιούν μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον και τους «περιορισμούς» που αυτό επιβάλλει.

Κείμενο 1

Κήνσορες¹ και σκουπιδοφάγοι.

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί επιφυλλίδα του Δημήτρη Ψυχογιού στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ (διασκευή).

Σκουπίδια, λοιπόν, μας ταΐζει η τηλεόραση, και **μάλιστα** η ιδιωτική; Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζει η Επιτροπή Πολιτών που οργάνωσε εκδήλωση για να επισημάνει την αηδία που προκαλούν στο κοινό ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα. Είναι, **άλλωστε**, γεγονός πως πολλοί πιστεύουν σήμερα ότι τα μέσα επικοινωνίας γενικώς, και η τηλεόραση ιδιαίτερα, ευθύνονται για όλα τα δεινά της εποχής μας, είτε επειδή διαπλέκονται με τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα είτε επειδή υποβαθμίζουν την κουλτούρα είτε επειδή στις ενημερωτικές εκπομπές τους δεν σέβονται τους κανόνες της αμεροληψίας και της προστασίας της προσωπικότητας.

Παρά τις διαπιστώσεις αυτές, κανείς δεν μπορεί να προστατεύσει τους τηλεθεατές από τον εαυτό τους. Κανείς δεν μπορεί να επιβάλει διά της βίας την πολιτική ορθοφροσύνη ή το καλό του γούστο στους άλλους. Ούτε καν τα πανίσχυρα, κατά τους επικριτές τους, μέσα. Υπήρξε κανένα ολοκληρωτικό ή αυταρχικό καθεστώς που να διασώθηκε επειδή είχε υπό τον απόλυτο έλεγχό του τα μέσα μαζικής ενημέρωσης; Κατάφεραν τα μέσα να αλώσουν² τοπικές ή εθνικές κουλτούρες που ήθελαν να αντισταθούν; Μόνο η πολιτική βία, ο καταναγκασμός, είχε και έχει τέτοια αποτελέσματα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν λάθος στόχο.

Επιπλέον, υποτιμούν τη νοημοσύνη όλων συλλήβδην των τηλεθεατών οι προστάτες τους, όταν ισχυρίζονται ότι αυτοί μόνοι είναι σε θέση να διαβάζουν τους κώδικες της τηλεόρασης και να ανακαλύπτουν σκουπίδια, εκεί όπου οι υπόλοιποι ανακαλύπτουν ψυχαγωγία και ενημέρωση. Κανείς δεν είναι ανυποψίαστος στον κόσμο αυτόν, η κριτική ικανότητα δεν είναι προνόμιο μόνο κάποιων εκλεκτών που κατάφεραν να μην αποβλακωθούν, ενώ όλοι οι υπόλοιποι έχουν πέσει θύματα της μεγάλης τηλεοπτικής απάτης. Από απλά φαινόμενα, όπως η άνοδος και η πτώση τηλεοπτικών αστέρων και εκπομπών, ως τα σύνθετα φαινόμενα των απεργιών, των εξεγέρσεων, των εμφυλίων πολέμων και των πολέμων γενικώς, εύκολα συνάγουμε πως, για καλό και για κακό, οι κοινωνίες μας δεν έχουν γίνει κοινωνίες αποχαυνωμένων τηλεθεατών, όπως προχείρως αρκετοί υποστηρίζουν.

Σε τελική ανάλυση, η συνολική απόρριψη της τηλεόρασης ή σταθμών δεν έχει νόημα ούτε παράγει αποτελέσματα. Αυτό που χρειάζεται είναι η συγκεκριμένη κινητοποίηση και καταδίκη

¹ Κριτές, αξιολογητές

² Κατακτήσουν, ισοπεδώσουν

15217

συγκεκριμένων πρακτικών. Όχι για να προστατευθούν οι τηλεθεατές, αλλά τα άτομα που (χάριν των τηλεθεατών) παραβιάζονται τα δικαιώματά τους κι ακόμη οι συγκεκριμένες αξίες που η δημοκρατική κοινωνία μας υποτίθεται ότι έχει υιοθετήσει.

Κείμενο 2

Η γάτα και το πουλί

Το παρακάτω ποίημα είναι του Ζακ Πρεβέρ (Jacques Prévert) και ανήκει στη συλλογή «Ιστορίες και άλλες ιστορίες» (1946). Στα Ελληνικά υπάγεται στην ανθολογία «Ποιήματα» του Πρεβέρ που εκδόθηκε το 1989 σε μετάφραση του Β. Χατζηδημητρίου.

Ένα χωριό ακούει λυπημένο	1
Τραγουδάει ένα πουλί πληγωμένο	
Είναι το μοναδικό πουλί στο χωριό	
Κι η μοναδική γάτα στο χωριό	
Το έφαγε και τ' άφησε μισό	5
Και το πουλί σταματάει να τραγουδάει	
Η γάτα σταματάει να νιαουρίζει	
Και να γλείφεται	
Και το χωριό κάνει στο πουλί	
Μία κηδεία λαμπρή	10
Και η γάτα που είναι καλεσμένη	
Περπατάει πίσω απ' το μικρό αχυρένιο φέρετρο	
Όπου έχουν βάλει το πεθαμένο πουλί	
Το κουβαλάει ένα μικρό κορίτσι	
Που δε σταματάει το κλάμα	15
Αν ήξερα ότι αυτό θα σου έκανε τόσο κακό	
Του λέει η γάτα	
Θα το 'χα φάει ολόκληρο	
Κι έπειτα θα σου έλεγα	
Ότι το είδα να πετάει	20
Να πετάει ως την άκρη του κόσμου	
Εκεί κάτω τόσο μακριά	
Απ' όπου δεν θα ξαναγύριζε ποτέ	
Θα λυπόσουν λιγότερο	
Θλίψη και νοσταλγία μοναχά	25
Δεν πρέπει ποτέ να κάνουμε πράγματα μισά!	

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να αποδώσεις συνοπτικά τα επιχειρήματα, με τα οποία ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι οι τηλεθεατές μπορούν οι ίδιοι να προστατέψουν τον εαυτό τους από τις εκπομπές χαμηλής ποιότητας. (60-70 λέξεις)

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Ποια σημασία έχει η καθεμία από τις παρακάτω συνδυαστικές λέξεις / φράσεις του κειμένου; Να διαλέξεις το σωστό, λαμβάνοντας υπόψη τη θέση τους στο κείμενο και τη νοηματική σχέση που δηλώνουν:

1. και μάλιστα

- α) και ιδιαίτερα
- β) και πρώτον
- γ) και φυσικά
- δ) και βέβαια.

2. άλλωστε

- α) επιπλέον
- β) αντίθετα
- γ) εξάλλου
- δ) αναμφισβήτητα.

3. Παρά τις διαπιστώσεις αυτές

- α) σύμφωνα με τις διαπιστώσεις αυτές
- β) παράλληλα με τις διαπιστώσεις αυτές
- γ) ενάντια προς τις διαπιστώσεις αυτές
- δ) ανεξάρτητα από τις διαπιστώσεις αυτές.

4. Επιπλέον

- α) γι' άλλη μια φορά

- β) επιπρόσθετα
- γ) παρακάτω
- δ) παραπάνω

5. Σε τελική ανάλυση

- α) τελευταία
- β) τελικά
- γ) συνοπτικά
- δ) περιληπτικά.

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Στις παρακάτω υπογραμμισμένες προτάσεις από το κείμενο 1 να γράψεις στο απαντητικό φύλλο τι είδους σύνταξη χρησιμοποιείται (μονάδες 2), να τη μετασχηματίσεις στο αντίθετό της (μονάδες 10) και να προσδιορίσεις ποια αλλαγή παρατηρείς ως προς το ύφος, μετά τον μετασχηματισμό (μονάδες 3).

1. Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζει η Επιτροπή Πολιτών που οργάνωσε εκδήλωση για να επισημάνει την αηδία που προκαλούν στο κοινό ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα.
2. Υποτιμούν τη νοημοσύνη όλων συλλήβδην των τηλεθεατών οι προστάτες τους.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις τη στάση της γάτας, με στοιχεία του Κειμένου 2, και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με το περιεχόμενο του τελευταίου στίχου του ποιήματος. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

15217-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα επιχειρήματα, με τα οποία ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι οι τηλεθεατές μπορούν οι ίδιοι να προστατέψουν τον εαυτό τους από τις εκπομπές χαμηλής ποιότητας, περιλαμβάνονται στη 2^η και την 3^η παράγραφο του κειμένου:

- Το πολιτικό αισθητήριο ή το καλό γούστο δεν επιβάλλονται · τα ΜΜΕ είναι μεν ισχυρά, αλλά δεν μπορούν να διασώσουν πολιτικά καθεστάτα ούτε να εκμηδενίσουν πολιτισμούς, τοπικούς ή εθνικούς, που αντιστέκονται.
- Όσοι προστατεύουν το τηλεοπτικό κοινό υποτιμούν τη νοημοσύνη του, εφόσον η κριτική ικανότητα είναι γνώρισμα όλων των ανθρώπων, άρα και όλων των τηλεθεατών, και όχι μόνο προνόμιο λίγων.
- Τόσο τα απλά όσο και τα σύνθετα φαινόμενα της κοινωνικής ζωής αποδεικνύουν ότι οι τηλεθεατές δεν είναι ούτε ανυποψίαστοι ούτε αποχαυνωμένοι.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1γ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2γ

3δ

4β

5β

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15217-Λύση

Χρησιμοποιείται ενεργητική σύνταξη.

Μετασχηματισμός σε παθητική:

1. Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζεται από την Επιτροπή Πολιτών, από την οποία οργανώθηκε εκδήλωση για να επισημανθεί η αηδία που προκαλείται στο κοινό από ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα.
2. Η νοημοσύνη όλων συλλήβδην των τηλεθεατών υποτιμάται από τους προστάτες τους.

Μεταβολή στο ύφος:

Η παθητική σύνταξη εστιάζει στην πράξη / τη δραστηριότητα, όχι στον δράστη, δηλαδή το ενδιαφέρον του αναγνώστη στρέφεται περισσότερο προς το πληροφοριακό περιεχόμενο του κειμένου και λιγότερο προς το πρόσωπο που ενεργεί. Με τον τρόπο αυτό το ύφος γίνεται ηπιότερο, λιγότερο αιχμηρό, και ταυτόχρονα αποκτά επίσημο και τυπικό χαρακτήρα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

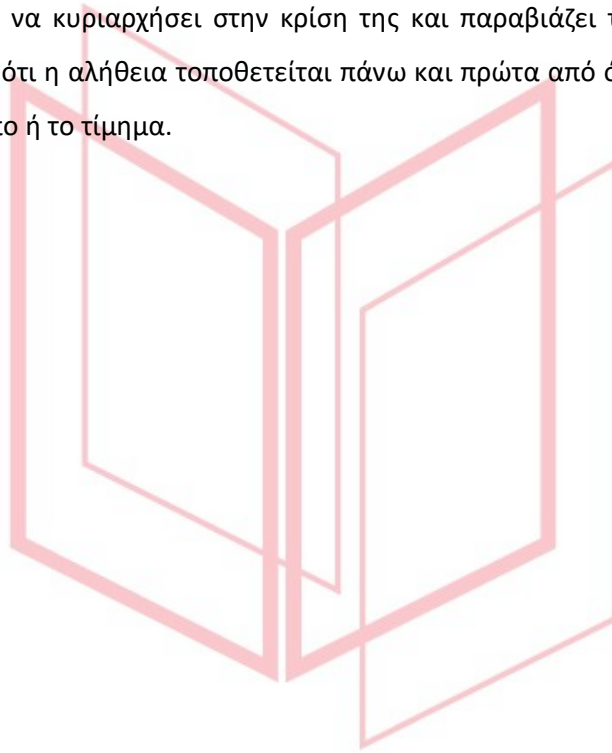
Στο ποίημα όλα τα έμψυχα (το πληγωμένο πουλί, η γάτα, το μικρό κορίτσι) λειτουργούν ως σύμβολα, από τη συνδυαστική δράση των οποίων διαμορφώνεται μία αλληγορική ιστορία.

Συγκεκριμένα η γάτα – το μοναδικό σαρκοβόρο του χωριού (στ. 4) – ακολουθεί το ένστικτό της και τραυματίζει θανάσιμα το μοναδικό πουλί (στ. 6) για λόγους επιβίωσης. Έπειτα, ωστόσο, μπροστά στη συναισθηματική αντίδραση του χωριού (στ.9-10), και ιδίως του μικρού κοριτσιού (στ. 14-15), μετανοεί όχι γιατί κατασπάραξε το πουλί αλλά διότι άφησε το μικρό κορίτσι να καταλάβει την αλήθεια (στ. 16-24). Η γάτα συνειδητοποιεί ότι, όταν το περιβάλλον δεν κατανοεί τους νόμους της επιβίωσης (στ. 11-15), είναι προτιμότερο να ολοκληρώνει κανείς ό,τι πράττει υπό την πίεση της ανάγκης, για να μην αφήνει ίχνη (στ. 18-19), και στη συνέχεια να παρουσιάζει μία ωραιοποιημένη εκδοχή των γεγονότων (στ. 20-23), αυτή που οι άνθρωποι αποδέχονται ευκολότερα (στ. 24-25). Η αλήθεια μπορεί να αποδειχτεί απίστευτα σκληρή και να μην μπορούν να την αντέξουν όλοι.

Ως προς τη συμφωνία ή τη διαφωνία με τον τελευταίο στίχο του ποιήματος, η απάντηση είναι ελεύθερη, αναμένεται ωστόσο:

15217-Λύση

- Αν υπάρξει συμφωνία, να επισημανθεί ότι η γάτα αποφασίζει ότι έπρεπε να καταβροχθίσει τελείως το πουλί, και έτσι να καλύψει τα ίχνη της πράξης της, όχι για λόγους ιδιοτελείς, αλλά από συμπόνια προς τον πόνο του παιδιού· άρα, η ευαισθησία και η ενσυναίσθηση υπαγορεύουν ενίοτε το ψέμα ή τη συγκάλυψη.
- Αν υπάρξει διαφωνία, να τονιστεί ότι η γάτα δεν πράττει σωστά, εφόσον αφήνει το συναίσθημα να κυριαρχήσει στην κρίση της και παραβιάζει τη βασική αρχή που υπαγορεύει ότι η αλήθεια τοποθετείται πάνω και πρώτα από όλα, ανεξάρτητα από τον αντίκτυπο ή το τίμημα.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Αυτή η «νόσος» χτυπά μόνο νέους.**

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί άρθρο της Τασούλας Καραϊσκάκη στην εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ(διασκευή).

Στο ευρωπαϊκό συνέδριο για την απασχόληση των νέων, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη, φάνηκε ότι το 30% των νέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηλικίας 25 έως 34 ετών, εργάζεται σε δουλειά που απαιτεί χαμηλότερα προσόντα από αυτά που κατέχει – επτά χρόνια μετά το πέρας των σπουδών τους είναι σε προσωρινή δουλειά ή σε διαφορετικό αντικείμενο από αυτό που σπούδασαν. Την ίδια στιγμή εμφανίζεται μια ισχυρή αντίφαση στην αγορά εργασίας: ενώ η ανεργία νέων αγγίζει το 61,5% στην Ελλάδα (μέσος ευρωπαϊκός όρος: 23,2%), οι εργοδότες παραπονιούνται πως δεν μπορούν να βρουν υπαλλήλους με τα απαιτούμενα προσόντα.

Βασική αιτία θεωρείται ο λανθασμένος προσανατολισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και ευρύτερα της κοινωνίας αναφορικά με τα εφόδια που πρέπει να έχουν οι νέοι. Παράδειγμα, το επάγγελμα των αρχιτεκτόνων: ενώ η κατασκευαστική αγορά από το 2005 έχει μειωθεί κατά 50%, οι απόφοιτοι της αρχιτεκτονικής έχουν αυξηθεί κατά 50%. Η ελληνική κοινωνία συνεχίζει να στρέφει τους νέους σε επαγγέλματα κορεσμένα και το εκπαιδευτικό σύστημα να παράγει επιστήμονες, τους οποίους δεν μπορεί να απορροφήσει η σχεδόν στάσιμη ελληνική οικονομία.

Το φαινόμενο της ανεργίας των νέων τροφοδοτείται από δύο βασικές πηγές: Από τη μια στη σημερινή κοινωνία της γνώσης, των νέων τεχνολογιών, της καινοτομίας, είναι συντριπτική η πίεση για εκπαίδευση. Ο αριθμός των φοιτητών αυξάνεται, οδηγώντας στην καθολική τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, η οικονομική ύφεση έχει περιορίσει την ανάπτυξη. Έτσι οι νέοι υψηλής ειδίκευσης ωθούνται είτε να καλύψουν χαμηλά αμειβόμενες θέσεις περιστασιακής ή μερικής απασχόλησης, εκτοπίζοντας παράλληλα άτομα χαμηλής ειδίκευσης, είτε να μείνουν άνεργοι. Από την άλλη στην ανεργία οδηγούνται και οι νέοι, που για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους μένουν εκτός εκπαίδευσης, εκτός κατάρτισης. Η «φτωχοποίηση» μεγάλων κοινωνικών στρωμάτων λόγω της κρίσης διεύρυνε τον αριθμό των εφήβων που δεν συνεχίζουν το σχολείο μετά το γυμνάσιο, συγκροτώντας μια διογκούμενη μερίδα νέων μεταξύ 15 και 24 ετών που, απένταροι και αδρανείς, βουλιάζουν στην κλιμακούμενη απαξίωση – τα υψηλότερα ποσοστά τους στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου, τη Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Ιονίου (έρευνα ΓΣΕΕ, Πανεπιστημίου Κρήτης).

Παράλληλα, η ελληνική ασθένεια είναι γνωστή — μικρά ποσοστά κατάρτισης ανέργων, μικρή αποτελεσματικότητα των σχετικών προγραμμάτων. Ωστόσο, η επίγνωση της δυστυχίας δεν

15218

θεραπείει. Το αντίδοτο στη νόσο είναι ένα εθνικό σχέδιο για την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, μια πολιτική που δεν θα εξαντλείται στην ευκαιριακή απορρόφηση κοινοτικών πόρων ή στον πλουτισμό μεμονωμένων ιδιωτών, που εκμεταλλεύονται τα νεανικά όνειρα, που δεν θα μασκαρεύει τα κοινά δηλητήρια σε ανταλλακτικές αξίες, την αισθητή φθορά σε κοινωνικό σφρίγος¹.

Η βάνουση αμφισημία της κρίσης απαιτεί ανά πάσα στιγμή την κυριαρχία της ειλικρίνειας — και της βούλησης. Τις διαθέτει κανείς;

Κείμενο 2

Δημόσιοι υπάλληλοι

Το παρακάτω ποίημα του Κ.Γ. Καρυωτάκη ανήκει στη συλλογή «Ελεγεία και Σάτιρες» (1927).

Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν
Σαν στήλες² δύο-δύο μες στα γραφεία.
(Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία
κι ο Θάνατος που τους ανανεώνουν).

1

Κάθονται στις καρέκλες, μουντζουρώνουν
αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία.
«Συν τη παρούση αλληλογραφία
έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν.

5

Και μονάχα η τιμή τους απομένει,
όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους,
το βράδυ στις οχτώ, σαν κουρνιασμένοι.

10

Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους,
σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους
σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

¹ δύναμη, κύρος (εδώ)

² ηλεκτρικές στήλες, μπαταρίες της εποχής του ποιητή

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις στο απαντητικό φύλλο ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ), σύμφωνα με το Κείμενο 1:

- α) Οι περισσότεροι νέοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ηλικίας 25 έως 34 ετών, απασχολούνται σε δουλειά χαμηλότερων προσόντων από αυτά που διαθέτουν.
- β) Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα προσανατολίζει τους νέους σε επιστημονικά επαγγέλματα χωρίς μεγάλη ανταπόκριση προς την αγορά εργασίας.
- γ) Η υψηλή εξειδίκευση έχει αποδειχτεί απαραίτητο προσόν για την εξασφάλιση σταθερής και μόνιμης εργασίας.
- δ) Η πρόωγη έξοδος από το εκπαιδευτικό σύστημα ωθεί τους νέους στην οικονομική ένδεια και την κοινωνική υποβάθμιση.
- ε) Στην Ελλάδα υπάρχει εθνικό σχέδιο για την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, με μικρή αποτελεσματικότητα μέχρι αυτή τη στιγμή.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σχολιάσεις τον τίτλο του Κειμένου 1 σε σχέση με το θέμα του και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργεί (μονάδες 6). Στη συνέχεια να γράψεις έναν άλλο τίτλο με λειτουργία της γλώσσας (κυριολεκτική – μεταφορική) αντίθετη από αυτή που έχει ο υπάρχων (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις 3 παραδείγματα συνυποδηλωτικής/μεταφορικής χρήσης της γλώσσας στην 4^η παράγραφο του κειμένου 1 (μονάδες 9) και να δικαιολογήσεις την επιλογή της πομπού σε σχέση με το θέμα που προσεγγίζει (μονάδες 6).

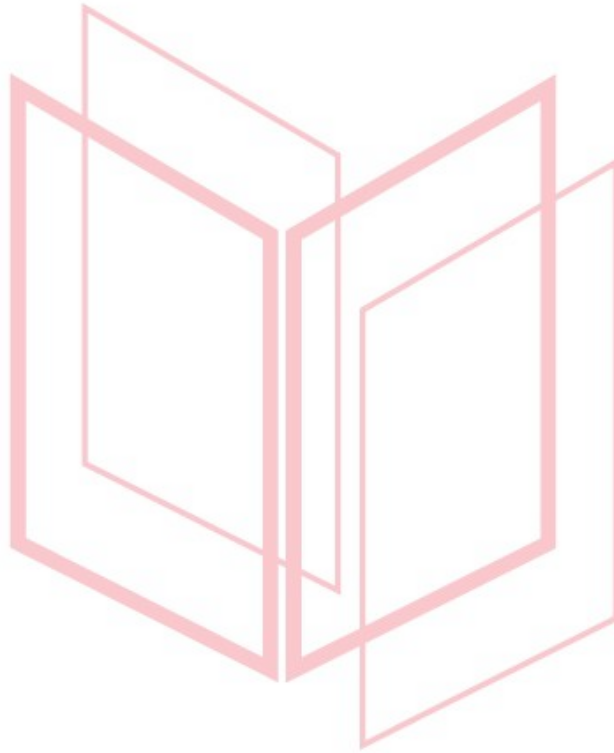
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15218

Ποια θέση προβάλλεται, στο Κείμενο 2, για όσους εργάζονται στον δημόσιο τομέα; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με στοιχεία από το κείμενο και να γράψεις και την προσωπική σου άποψη σχετικά. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αξιμπίνίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15218-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α) Λ
- β) Σ
- γ) Λ
- δ) Σ
- ε) Λ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο τίτλος του Κειμένου 1 «**Αυτή η «νόσος» χτυπά μόνο νέους**» αποδίδει με εύστοχο τρόπο το θέμα του, καθώς σε όλο το κείμενο γίνεται λόγος για την ανεργία, η οποία χαρακτηρίζεται στην προτελευταία παράγραφο ως «νόσος». Επίσης, στο κείμενο το κοινωνικό φαινόμενο της ανεργίας συνδέεται με τους νέους, οι οποίοι παρουσιάζονται ως τα βασικότερα θύματά του. Από την άλλη, ο τίτλος είναι σύντομος, με μεταφορική λειτουργία της γλώσσας, ειδικά η λέξη «νόσος» σε εισαγωγικά αποδίδει την αρνητική διάσταση του φαινομένου της ανεργίας με τρόπο που παρακινεί τον αναγνώστη / την αναγνώστρια να διαβάσει το κείμενο, για να κατανοήσει το περιεχόμενο και νόημα της λέξης. Ενδιαφέρον έχει και το ρήμα «χτυπά» που έχει μεταφορική σημασία και επιτονίζει τους κινδύνους που απειλούν τους νέους. Ανάλογο ρόλο (επιτονισμού) έχει και στην αρχή του τίτλου η δεικτική αντωνυμία «Αυτή».

Ένας τίτλος με κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας θα ήταν ενδεικτικά: «Η ανεργία αποτελεί ένα σύγχρονο πρόβλημα, κυρίως για τους νέους».

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15218-Λύση

Παραδείγματα συνυποδηλωτικής/μεταφορικής χρήσης της γλώσσας:

- η ελληνική ασθένεια
- το αντίδοτο στη νόσο
- που δεν θα μασκαρεύει τα κοινά δηλητήρια σε ανταλλακτικές αξίες.

Η επιλογή της χρήσης συνυποδηλωτικής/μεταφορικής γλώσσας δικαιολογείται με βάση το θέμα του κειμένου (την ανεργία των νέων). Ειδικότερα:

- Με την «ελληνική ασθένεια» γίνεται αναφορά στις δυσλειτουργίες του ελληνικού κρατικού μηχανισμού σε σχέση με την αντιμετώπιση της ανεργίας. Οι δυσλειτουργίες αυτές αναφέρονται πιο συγκεκριμένα αμέσως μετά.
- Το «αντίδοτο στη νόσο» είναι η πρόταση της αρθρογράφου για την κατάρτιση εθνικού σχεδίου ενίσχυσης της απασχόλησης των νέων· η φράση ανταποκρίνεται ακριβώς στην εννοιολογική μεταφορά που διέπει ολόκληρο το κείμενο, ταυτίζοντας τη νεανική ανεργία με «νόσο».
- Με τη φράση «που δεν θα μασκαρεύει τα κοινά δηλητήρια σε ανταλλακτικές αξίες» παρομοιάζονται οι παγιωμένες αντιλήψεις και πρακτικές με δηλητήριο και προβάλλεται το αίτημα να μην αποκτούν κοινωνικό κύρος, με άλλα λόγια να μην μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τους νέους.

Παράλληλα, και οι τρεις φράσεις προσδίδουν ζωντάνια και παραστατικότητα στο κείμενο, προσελκύουν την προσοχή του αναγνώστη και ενισχύουν τον προβληματισμό του.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο ποίημα του Κ. Γ. Καρυωτάκη «Δημόσιοι υπάλληλοι» το ποιητικό υποκείμενο στρέφει τα σατιρικά πυρά του ενάντια στην εργασία στον δημόσιο τομέα και εκφράζεται με πικρό σαρκασμό για τους υπαλλήλους και την καθημερινότητά τους.

Συγκεκριμένα, θεωρεί ότι η δουλειά στο δημόσιο είναι τόσο μονότονη και ψυχοφθόρα που λειώνει τους ανθρώπους (στ. 1) . Επίσης, διαρκεί πολύ – οι υπάλληλοι φθείρονται και πεθαίνουν (στ.1-2), και αμέσως στη θέση τους έρχονται άλλοι, ενώ το κράτος, που τους προσλαμβάνει στην αρχή, και ο θάνατος, που φροντίζει για τον τερματισμό τους στο τέλος, αναλαμβάνουν την τροφοδοσία αυτού του αέναου μηχανισμού (στ. 1-4, με την παρομοίωση της πολιτείας και του θανάτου με ηλεκτρολόγους, οι οποίοι ανανεώνουν την γιγάντια «μπαταρία» της δημόσιας διοίκησης). Παράλληλα, είναι και

15218-Λύση

ανούσια, εφόσον πρόκειται μόνο για μουντζούρωμα χαρτιών που δεν φταίνε σε τίποτε (στ. 5-6) και γεμίζουν με στερεότυπες κοινοτοπίες (στ. 7-8), χωρίς νόημα ή περιεχόμενο.

Αυτού του είδους η δουλειά έχει αντίκτυπο και στους ανθρώπους που την ασκούν. Οι δημόσιοι υπάλληλοι παρουσιάζονται άδαιοι και αδιάφοροι, επηρεασμένοι από την κοινοτοπία και την τυπικότητα της δουλειάς τους (στ. 9-10)· δείχνουν να συμπεριφέρονται ως μάζα, χωρίς να αναπτύσσουν καμία πρωτοβουλία (στ. στ.11)· σκέπτονται τα στοιχεία της δουλειάς τους – ζητήματα νομικά και οικονομικά – ακόμη και όταν επιστρέφουν στο σπίτι τους (στ. 12-13). Για όλους αυτούς τους λόγους χαρακτηρίζονται από το ποιητικό υποκείμενο «καημένοι» (στ.14).

Οπωσδήποτε, ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται στο κείμενο η εργασία στο δημόσιο και οι άνθρωποι που την ασκούν είναι υπερβολικός και μονόπλευρος, αιτιολογείται ωστόσο από τον σατιρικό χαρακτήρα του κειμένου. Η σάτιρα καυτηριάζει τα κακώς κείμενα διά της υπερβολής, δεν αποδίδει πιστά την πραγματικότητα.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Ο ρατσισμός στα σχολεία**

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί άρθρο του Πασχάλη Πούλου, Υπεύθυνου στο Κοινωνικό Φροντιστήριο Νέας Μάκρης, και ανακτήθηκε από το ιστολόγιο zwanatolika.gr στις 28 Σεπτεμβρίου 2017 (με περικοπές).

Ο ρατσισμός είναι ένα φαινόμενο που το συναντάμε όχι μόνο στους ενήλικες, αλλά και στα παιδιά και στους εφήβους. Με δεδομένο ότι σε όλα τα σχολεία βρίσκονται παιδιά με διαφορετικότητες, που προσδιορίζονται από τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, από τις αξίες, τις ιδέες, την αναπηρία, τις μαθησιακές δυσκολίες και άλλα, ο ρατσισμός εκδηλώνεται με τη μορφή διακρίσεων που αφορούν στην εξωτερική εμφάνιση, στο επίπεδο των σχολικών επιδόσεων, στο βάρος του σώματος, στην κοινωνική θέση, στην καταγωγή, στην εθνικότητα, στις σεξουαλικές προτιμήσεις και σε οποιαδήποτε έκφραση της διαφορετικότητας.

Όλοι μας, ανεξαρτήτως ηλικίας, υπήρξαμε μάρτυρες ή θύματα κοινωνικού ή φυλετικού ρατσισμού που εκδηλώνεται, κυρίως, στα προαύλια των σχολείων με σωματική βία, απειλές, ύβρεις και λεκτική βία. Συμβαίνει, όμως, και μέσα στις σχολικές τάξεις, όπου εστιάζεται στην επίδοση των μαθητών. Από τη μία η κακή επίδοση ή μια λαθεμένη απάντηση σε ένα ερώτημα προκαλεί τον χλευασμό, δυσμενή σχόλια, την αρνητική κριτική και την απόρριψη της διαφορετικότητας. Από την άλλη, η πολύ καλή επίδοση επισύρει δυσμενή σχόλια του τύπου «είσαι φυτό» εις βάρος των επιμελών μαθητών που είναι πάντα συνεπείς στις υποχρεώσεις τους και διακρίνονται στην τάξη.

Ο ρατσισμός, με οποιανδήποτε μορφή, όταν εκδηλώνεται, πλήττει όλους, θύτες, θύματα και κοινωνικό σύνολο. Δημιουργεί αίσθημα κατωτερότητας, κυρίως, στα θύματα, Γι' αυτό και επιβάλλεται αναζήτηση και ανεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος.

Κείμενο 2**[Η Αστραδενή στο σχολείο]**

Το ακόλουθο κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Αστραδενή» της Ευγενίας Φακίνου (Κέδρος, 1982). Κεντρικό στοιχείο της πλοκής είναι η ζωή στην Αθήνα ενός μικρού κοριτσιού – μαθήτριάς του δημοτικού – που μεταναστεύει από τη Σύμη.

15219

Σήμερα στο σχολείο πολύ πικράθηκα. Και την περίμενα πως και πώς αυτή τη μέρα. Γιατί σήμερα θα μας έδινε διορθωμένες τις εκθέσεις μας. Η δεσποινίς, λοιπόν, αφού μπήκαμε μέσα, μοίρασε ολονών τα τετράδια. Μόνο σε μένα δεν το 'δωσε.

«Έχω», λέει η δεσποινίς, «εδώ τρεις διαφορετικές εκθέσεις που θέλω να τις ακούσει όλη η τάξη. Η μία είναι της Χατζηπέτρου, η άλλη του Σακίνου και η τρίτη της Πετροπούλου».

Πρώτα λοιπόν, η δεσποινίς μας διάβασε του Σακίνου. Αυτός είναι ο αταξιάρης ο Γιώργος, ο ξάδελφος του Κυριακού. Είχε γράψει πέντε σειρές όλες όλες.

Έλεγε:

«Σήμερα πήγαμε στο Μουσείο. Είχε μέσα κάτι αρχαία πράγματα. Εμένα μ' αρέσουν τα διαστημόπλοια και οι πύραυλοι. Αλλά ακόμα δεν έχουν φτιάξει μουσείο για πυραύλους. Όταν θα φτιάξουν, θα πηγαίνω με τις ώρες».

«Λοιπόν», του είπε η δεσποινίς, όταν τέλειωσε το διάβασμα, «ως πότε θα μας κάνεις τον έξυπνο; Είναι ελληνικά αυτά; Είναι καν έκθεση αυτή; Πες στη μητέρα σου να 'ρθει που τη θέλω».

Θα σας διαβάσω τώρα την έκθεση της Χατζηπέτρου, μας είπε.

(Τρέμουν τα χέρια μου από την αγωνία ... Παγώνουν τα δάχτυλά μου ...)

«Είναι η πρώτη φορά που πήγα σε τόσο μεγάλο Μουσείο. Είχε ωραία παλιά πράγματα μέσα. Είχε κολιέ και βραχιόλια που φορούσαν οι αρχαίες κυρίες, είχε και όπλα και μάσκες που φορούσαν οι αρχαίοι πολεμιστές. Αγάλματα και τεράστια βάζα που τα λένε αμφορείς.

Δυο πράγματα θα θυμάμαι σ' όλη μου τη ζωή από το μεγάλο μουσείο της Αθήνας. Το παιδί πάνω στο άλογο και τον Αριστόδικο. Δεν μπορώ να πω, ποιο απ' τα δυο μου έκανε πιο πολύ εντύπωση.

Το παιδί πάνω στ' άλογο, νόμιζες ότι θα έδινε μια στ' άλογό του κι αυτό θα σαλτάρizε μακριά απ' τα κάγκελα και τα μουσεία. Κι ότι ελεύθερο θα έτρεχε σ' όλη την Ελλάδα. Θα ανέβαινε βουνά, θα κατέβαινε πεδιάδες, θα πήδαγε ποταμάκια κι όλο θα έτρεχε, χωρίς να σταματήσει ποτέ.

Νομίζω ότι το παιδί και το άλογο είναι οι πιο φυλακισμένοι άνθρωποι που έχω δει στη ζωή μου ...

Κι ο πιο αδικημένος ο Αριστόδικος.

Κανένας δεν τον κοιτάει, κανείς δεν του δίνει σημασία. Όλοι τον προσπερνάνε, για να σταθούν πέντε μέτρα πιο κει, στο άγαλμα του Δία ή του Ποσειδώνα. Όλοι βλέπουν το τεράστιο άγαλμα και κανείς, μα κανείς δε βλέπει τον Αριστόδικο. Ούτε κι εγώ ήξερα ότι τον λέγαν έτσι. Μου έκανε όμως εντύπωση που το στήθος και το πρόσωπό του ήτανε όλο γρατζουνιές και χαρακιές. Διάβασα τότε το χαρτάκι που έλεγε, ότι βρέθηκε πριν σαράντα χρόνια στα Μεσόγεια της Αττικής κι ότι οι χαρακιές στο στήθος και στο πρόσωπο είχανε γίνει από το αλέτρι του γεωργού.

15219

Γι' αυτό λέω ότι τον αδικήσαμε. Τον αδικήσαν αυτοί που τον βάλανε δίπλα σ' αυτόν τον υπέροχο Δία. Αλλά τον αδικήσαμε κι εμείς που δεν του ρίξαμε ούτε ένα βλέμμα. Γι' αυτό του αφιερώνω αυτή την έκθεση».

«Είσαι ένα υπερφίαλο¹ πλάσμα, Χατζηπέτρου» είπε η δεσποινίς. «Ποιος σου δίνει, νομίζεις, το δικαίωμα να λυπάσαι ένα έργο τέχνης; Άσε, τις παιδαριώδεις φλυαρίες για το προηγούμενο άγαλμα του παιδιού και του αλόγου ... Δεν ξεύρω τι είδους εκθέσεις γράφατε στο νησί σου, αλλά καιρός είναι να μάθεις να γράφεις πραγματικές εκθέσεις».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ), σύμφωνα με το Κείμενο 1:

- α. Ο ρατσισμός συναντάται σε όλες τις ηλικίες και στρέφεται ενάντια σε όλα τα είδη της διαφορετικότητας.
- β. Ο φυλετικός ή ο κοινωνικός ρατσισμός εμφανίζεται πολύ περισσότερο στα εξωσχολικά περιβάλλοντα και λιγότερο στα σχολεία.
- γ. Η εκδήλωση ρατσιστικών φαινομένων πλήττει τα θύματα και το κοινωνικό σύνολο, αλλά αφήνει ανεπηρέαστους τους θύτες.
- δ. Η κακή επίδοση στα μαθήματα δεν αποτελεί αιτία διαφοροποίησης στο σχολείο.
- ε. Ο ρατσισμός έχει ως συνέπεια το θύμα να αισθάνεται κατώτερο έναντι του θύτη και των άλλων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με συντομία να παρουσιάσεις τη θέση που διατυπώνει στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας και τον τρόπο με τον οποίο την αποδεικνύει.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

¹αλαζονικό

15219

Ποια ρηματικά πρόσωπα επιλέγει ο συγγραφέας στο Κείμενο 1, για να εκφράσει τις σκέψεις του (μονάδες 4); Δώσε από ένα παράδειγμα (μονάδες 4) και αιτιολόγησε ποιο πρόσωπο, κατά τη γνώμη σου, δημιουργεί πιο αντικειμενική απόδοση των νοημάτων (μονάδες 7).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία από το Κείμενο 2 τη στάση της δασκάλας στις εκθέσεις των δύο παιδιών. Ποια συναισθήματα σού προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου και γιατί; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15219-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- α) Σ
- β) Λ
- γ) Λ
- δ) Λ
- ε) Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Η θέση του συγγραφέα, όπως διατυπώνεται στην 1^η § του Κειμένου 1, είναι ότι ο ρατσισμός είναι ένα καθολικό φαινόμενο, που απαντάται σε όλες τις ηλικίες.
- Η θέση αποδεικνύεται με έναν συλλογισμό, που έχει τη μορφή «προϋπόθεση – αποτέλεσμα», και με παραδείγματα που αντιστοιχούν είτε στην προϋπόθεση είτε στο αποτέλεσμα.

Ειδικότερα:

- Ως προϋπόθεση τίθεται ότι σε όλα τα σχολεία υπάρχουν παιδιά που διαφέρουν ως προς ορισμένα χαρακτηριστικά, μερικά από τα οποία αναφέρονται ως παραδείγματα (π.χ. η γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, η αναπηρία, οι μαθησιακές δυσκολίες κ.λπ.).
- Ως αποτέλεσμα θεωρείται η εκδήλωση ρατσιστικών διακρίσεων που στρέφονται ενάντια σε αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά και αναφέρονται και παραδείγματα (π.χ. διακρίσεις βάσει εθνικότητας, κοινωνικής θέσης, βάρους σώματος, σχολικών επιδόσεων κ.λπ.).

15219-Λύση

Σημείωση: Μεταξύ των παραδειγμάτων της προϋπόθεσης και του αποτελέσματος υπάρχει σχέση (π.χ. γλώσσα – εθνικότητα), αλλά δεν παρατηρείται αντιστοίχιση 1:1.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1 ο συγγραφέας επιλέγει

- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο και
- γ' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο.

Παραδείγματα:

- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο → *το συναντάμε // όλοι μας // υπήρξαμε μάρτυρες*.
- γ' ρηματικό πρόσωπο → (γ' ενικό) *ο ρατσισμός εκδηλώνεται // όπου εστιάζεται στην επίδοση // προκαλεί τον χλευασμό // επισύρει δυσμενή σχόλια // πλήττει όλους // δημιουργεί αίσθημα κατωτερότητας // επιβάλλεται αναζήτηση (γ' πληθυντικό) διαφορετικότητας που προσδιορίζονται // (διακρίσεις) που αφορούν // διακρίνονται στην τάξη*.

Το γ' ρηματικό πρόσωπο αποδίδει πιο αντικειμενικά τα νοήματα, διότι:

- δημιουργεί αποστασιοποίηση από τα χαρακτηριστικά, τα γεγονότα και τα φαινόμενα που αναφέρονται.
- παρουσιάζει τις κρίσεις και τις απόψεις που περιλαμβάνονται στο κείμενο ως γενικές και καθολικές, και όχι ως προσωπικές (του συγγραφέα) ή ομαδικές (μίας κοινωνικής ομάδας, την οποία εκπροσωπεί ο συγγραφέας).
- όταν συνδυάζεται με την παθητική σύνταξη (π.χ. εκδηλώνεται, εστιάζεται κ.λπ.) δίνει έμφαση στην πράξη, τη συμπεριφορά, το φαινόμενο κ.λπ. και όχι στο πρόσωπο που ενεργεί.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο απόσπασμα του μυθιστορήματος «Αστραδενή» η δασκάλα στο δημοτικό σχολείο της Αθήνας διαβάζει επιλεκτικά δύο από τις εκθέσεις των παιδιών και τις σχολιάζει.

Αρχικά, διαβάζει την πολύ σύντομη έκθεση ενός αγοριού – του Σακίνου – και αντιδρά εντελώς αρνητικά, κάνοντάς του παρατηρήσεις (ως τότε ... *Είναι καν έκθεση αυτή;*) και καλώντας τον να φέρει τη μητέρα του στο σχολείο, για να της μιλήσει («*Πες στη μητέρα*

15219-Λύση

σου να 'ρθει που τη θέλω»). Στη συνέχεια διαβάζει την έκθεση της Αστραδενής και σχολιάζει και πάλι με απαρέσκεια, στρέφοντας τα βέλη της κριτικής της τόσο ενάντια στο ίδιο το παιδί (υπερφίαλο πλάσμα // παιδαριώδεις φλυαρίες) όσο και ενάντια στον τόπο καταγωγής του και στην εκπαίδευση που μέχρι τότε είχε δεχτεί («Δεν ξεύρω τι είδους ... πραγματικές εκθέσεις») – εκδηλώνει, με άλλα λόγια, ρατσιστικές διακρίσεις ενάντια στην Αστραδενή.

Ο λόγος, για τον οποίο η δασκάλα εκδηλώνει αυτού του είδους τη συμπεριφορά, έγκειται στις στερεοτυπικές αντιλήψεις που έχει υιοθετήσει για τα παιδιά, τη διδασκαλία και τη μάθηση. Αυτά τα δύο παιδιά – ο Σακίνος και η Αστραδενή – ξεφεύγουν από το πρότυπο του καλού παιδιού και του καλού μαθητή που έχει στο μυαλό της, αλλά δεν μπαίνει στον κόπο να εξηγήσει το γιατί ούτε να τα προσεγγίσει, απλά τα απορρίπτει. Τον μεν Σακίνο τον απορρίπτει, διότι ο ίδιος αντιδρά σε αυτά που του ζητά να γράψει, εκφράζοντας διαφορετικές προτιμήσεις («Σήμερα πήγαμε ... θα πηγαίνω με τις ώρες»), τη δε Αστραδενή δεν την κατανοεί («Ποιος σου δίνει το δικαίωμα να λυπάσαι ένα έργο τέχνης;»), δεν αντιλαμβάνεται τον ψυχικό και πνευματικό της πλούτο («Το παιδί πάνω στ' άλογο νόμιζες ... από το αλέτρι του γεωργού»), δεν συμμαρτίζεται την ευαισθησία της («Γι' αυτό λέω ότι τον αδικήσαμε ... την έκθεση»), αντίθετα την υποτιμά, επειδή είναι εσωτερική μετανάστρια από κάποιο νησί (τη Σύμη) και δεν μεγάλωσε ούτε πήγε σχολείο από την αρχή στην πρωτεύουσα. Η δασκάλα εκπροσωπεί το πρότυπο του κακού εκπαιδευτικού: δεν αγαπά τα παιδιά, δεν θέλει να τα κατανοήσει.

Οπωσδήποτε η ανάγνωση του κειμένου εγείρει συναισθήματα θυμού και αγανάκτησης ενάντια στη δασκάλα και συμπόνιας απέναντι στα παιδιά. Πάντοτε, βέβαια, πρέπει να συνυπολογίζεται ο τόπος και ο χρόνος της ιστορίας – εν προκειμένω η Αθήνα της δεκαετίας του 1970 –ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, το συναίσθημα που υπερισχύει στον αναγνώστη είναι η πικρία – με τα λόγια της μικρής ηρωίδας του κειμένου: «Σήμερα στο σχολείο πολύ πικράθηκα».

Σημείωση: Για να θεωρηθεί πλήρης η απάντηση των μαθητών / μαθητριών χρειάζονται τρεις (3) μόνο επισημάνσεις, με τις αντίστοιχες αναφορές στο κείμενο.

Κείμενο 1

[Διαφορές επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο φύλα]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από επιστημονικό άρθρο της Ρούλας Τσολακίδου, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 25.9.2014 (διασκευή)

[...] Οι διαφορές των δύο φύλων στη χρήση της γλώσσας, και κυρίως στις επικοινωνιακές στρατηγικές, έχουν μελετηθεί συστηματικά. Με βάση αυτές τις μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι οι διαφορές αυτές αφενός παρεμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα δύο φύλα και αφετέρου συντελούν στον κοινωνικό αποκλεισμό των γυναικών. Χαρακτηριστικά, η χρήση υποστηρικτικών εκφράσεων από τις γυναίκες, όπως οι φράσεις «ναι», «μάλιστα» και άλλες, παρερμηνεύεται συχνά ως συμφωνία με τα λεγόμενα του συνομιλητή, ενώ η έλλειψη αυτών από τον λόγο των αντρών εκλαμβάνεται ως έλλειψη προσοχής απέναντι στις συνομιλήτριές τους. Η συχνή χρήση ερωτήσεων και αιτήσεων από τις γυναίκες ερμηνεύεται από τους συνομιλητές τους μόνο ως επιθυμία για περισσότερες πληροφορίες, ενώ στόχος των γυναικών μπορεί να είναι η εγκαθίδρυση ενός δίαυλου επικοινωνίας.

Επίσης, οι γυναίκες συχνά μιλούν ταυτόχρονα με τον συνομιλητή τους, για να δείξουν τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον τους για το θέμα της συζήτησης, στοιχείο που οι άντρες το θεωρούν διακοπή και αγένεια. Η μετάβαση από ένα θέμα συζήτησης προς ένα άλλο γίνεται από τις γυναίκες βαθμιαία και βάσει των προηγούμενων λεγομένων των συνομιλητριών τους, αφού έχει προηγηθεί αρκετός χρόνος συζήτησης για το κάθε θέμα. Οι άντρες, από την άλλη μεριά, δεν αφιερώνουν παρά λίγο χρόνο στο κάθε θέμα και αλλάζουν θέματα γρήγορα, με συνέπεια οι συνομιλήτριές τους να νιώθουν ότι δεν ενδιαφέρονται αρκετά.

Οι γυναίκες, παράλληλα, συζητούν ανοιχτά προσωπικές τους εμπειρίες και θέματα, με σκοπό να τις μοιραστούν και να αποσπάσουν κάποια διαβεβαίωση ή παρηγοριά, σε αντίθεση με τους άντρες, οι οποίοι συχνά θεωρούν τις προσωπικές συζητήσεις επικίνδυνες ή περιττές. Έτσι, όταν συμμετέχουν σε αυτές, αναλαμβάνουν συμβουλευτικό κυρίως ρόλο. Τέλος, ως ακροάτριες σε μια συνομιλία, οι γυναίκες υιοθετούν ενεργό ρόλο με το να ενθαρρύνουν τους άλλους συνομιλητές και συνομιλήτριές τους να παίρνουν μέρος στη συζήτηση και με το να έχουν διαρκή οπτική επαφή με το άτομο που κάθε φορά έχει τον λόγο. [...]

Κείμενο 2

[Η εκδίκηση]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη «Πίστομα¹» και ανήκει στα διηγήματα «Κορφιάτικες ιστορίες».

Όταν ύστερα από την αναρχία πού 'χεν ανταριάσει² τον τόπο δίνοντας εις όλα τα κακά στοιχεία το ελεύτερο να πράξουν κάθε λογής ανομία, η τάξη είχε πάλε στερεωθεί, κ' είχε δοθεί αμνηστία³ στους κακούργους, τότες επίστρεφαν τούτοι απ' τα βουνά κι από τα ξένα στα σπίτια τους, κι ανάμεσα στους άλλους που ξαναρχόνταν, εγύριζε στο χωριό του κι ο Μαγουλαδίτης Αντώνης Κουκουλιώτης. [...]

Ο άνθρωπος τούτος, πριν ακόμα ρεμπελέψουν⁴ ο κόσμος, είχε παντρευτεί. Κι όταν πήρε των βουνών το δρόμο, για το φόβο της εξουσίας, άφηκε τη γυναίκα του μόνη στο σπίτι και τούτη δεν του εστάθη πιστή, αλλά με άλλον (νομίζοντας ίσως πως ο Κουκουλιώτης είτουν σκοτωμένος ή αλλιώς πεθαμένος) είχε πιάσει έρωτα κι απ' τον έρωτα τούτον είχε γεννηθεί παιδί που άξαινεν ωστόσο χαριτωμένα και που η γυναίκα περσά⁵ αγαπούσε. Εγύριζε λοιπόν ο ληστής στο χωριό του την ώρα όπου βάφουν τα νερά. Κ' εμπήκε ξάφνης σπίτι του χωρίς κανείς να το προσμένει, εμπήκε σα θανατικό, αναπάντεχα τέλεια, κ' εκατατρόμαξεν η άτυχη γυναίκα, ετρόμαξε τόσο, που, παίρνοντας το ξανθό της παιδί στην αγκαλιά, το 'σφιγγε στα στήθια της τρεμάμενη, έτοιμη να λιγοθυμήσει και χωρίς να δύναται να προφέρει λέξη καμία.

Αλλά ο Κουκουλιώτης πικρά χαμογελώντας τής είπε:

Μη φοβάσαι γυναίκα. Δε σου κάνω κανένα κακό, αγκαλά⁶ και σου πρόπον. Είναι το παιδί τούτο δικό σου; Ναι; Μα όχι δικό μου! Με ποιον, λέγε, το 'χεις κάμει;"

Τ' αποκρίθη εκείνη λουχτουκιώντας⁷.

Αντώνη, τίποτε δε μπορώ να σου κρούψω. Το φταίσιμα μου είναι μεγάλο. Μα, το ξέρω, κ' η εγδίκησή σου θα 'ναι μεγάλη·κ' εγώ, αδύνατο μέρος, και το νήπιο τούτο, που από το φόβο τρέμει, δε δυνόμαστε να σ' αντρειευτούμε. Κοίτα πώς η τρομάρα με κλονίζει

¹ Μπρούμυτα, με το πρόσωπο στο χώμα

² Είχε δημιουργήσει μεγάλη αναταραχή

³ Απόδοση χάριτος για εγκλήματα που έχουν διαπραχθεί

⁴ επαναστατήσουν

⁵ Πάρα πολύ

⁶ μολονότι

⁷ Κλαίγοντας με λυγμούς

15220

καθώς σε τηρώ⁸. Κάμε από με ό,τι θέλεις, μα λυπήσου το άτυχο πλάσμα που δεν έχει προστασία."

Καθώς εμιλούσεν η γυναίκα εσκοτεινίαζεν η όψη του αλλά δεν την αντίκοβγε. Εσώπασε λίγο κ' έπειτα της είπε:

Γυναίκα κακή! Δεν ρωτώ τώρα ουδέ συμβουλή σου, ουδέ σε λυπούμαι, ουδέ το λυπούμαι. Τ' όνομα εκείνου θέλω. Εσέ δε θα σε πειράξω. Δε μολογάς το; θα το μάθω· το χωριό όλο γνωρίζει με ποιον εζούσες και τότες θα θυσιάσω και τους τρεις σας, θα πλύνω τη ντροπή πόχω λάβει από σας, πλάσματα άτιμα!"

Εμολόησε. Κι ο Κουκουλιώτης εβγήκε αμέσως. Κι αφού ύστερα από ώρα ξαναμπήκε στο σπίτι, εβρήκε τη γυναίκα στον ίδιο τόπον ασάλευτη με τ' αποκοιμισμένο τέκνο στην αγκάλη· τον αναντράνιζε⁹. Μα αυτός εξαπλώθη κατά γης και σα χορτάτος εκοιμήθη ύπνον βαθύν ως το ξημέρωμα.

Την άλλην ημέραν αφού εξύπνησαν της είπε.

Θα πάμε στα χτήματά μας να ιδώ μη και κείνα μού'χουν αρπάξει, καθώς μού'χε πάρει και σε ο σκοτωμένος."

Τον σκότωσες!"

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 60-70 λέξεις να αποδώσεις τις διαφορές που, κατά τη συγγραφέα του Κειμένου 1, αποτυπώνονται στις στρατηγικές επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι γυναίκες, σε αντίθεση με τους άντρες.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το Κείμενο 1 οργανώνεται δομικά και λογικά στη βάση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από μελέτες και της αντιθετικής έκθεσής τους. Να εκφράσεις τεκμηριωμένα τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την παραπάνω διαπίστωση.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

⁸ βλέπω

⁹ παρατηρούσε

15220

«...ότι οι διαφορές αυτές αφενός παρεμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία ανάμεσα στα δύο φύλα και αφετέρου συντελούν στον κοινωνικό αποκλεισμό των γυναικών.»:

Στο παραπάνω χωρίο από την πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1: Ποιου είδους σύνταξη (ενεργητική ή παθητική) εντοπίζεις; (μονάδες 6) Συμφωνεί με τη σύνταξη που παρατηρείται στην υπόλοιπη παράγραφο; Τεκμηρίωσε την απάντησή σου (μονάδες 4) και εξέτασε ποια σύνταξη ταιριάζει με το είδος του κειμένου. (μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την αντίδραση του ήρωα στο Κείμενο 2 και να γράψεις τα συναισθήματα που σου προκάλεσε η όλη στάση του. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αλλημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15220-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι στρατηγικές επικοινωνίας που χρησιμοποιούν οι γυναίκες, σε αντίθεση με τους άνδρες, σύμφωνα με τη συγγραφέα του Κειμένου 1 είναι:

Οι γυναίκες

- χρησιμοποιούν υποστηρικτικές εκφράσεις στον λόγο τους, ενώ οι άνδρες όχι· η στάση αυτή παρερμηνεύεται από το αντίθετο φύλο·
- καταφεύγουν συχνά σε ερωτήσεις και αιτήσεις, τις οποίες αξιοποιούν ως μέσο επικοινωνίας·
- μιλούν ταυτόχρονα με τον συνομιλητή τους, ενώ οι άνδρες όχι, ως ένδειξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος·
- μεταβαίνουν σε άλλο θέμα σταδιακά και μετά την παρέλευση αρκετού χρόνου, ενώ οι άνδρες αλλάζουν θέμα γρήγορα·
- συζητούν ανοιχτά προσωπικά ζητήματα, ενώ οι άνδρες θεωρούν αυτά τα θέματα επικίνδυνα·
- ως ακροάτριες είναι ενεργητικές και ενθαρρύνουν τους υπόλοιπους συμμετέχοντες να λάβουν μέρος στη συζήτηση.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Αναμένεται η συμφωνία με τη διαπίστωση ότι το Κείμενο 1 οργανώνεται δομικά και λογικά στη βάση συμπερασμάτων που προκύπτουν από μελέτες και αντιθετικής έκθεσής τους.

Τεκμηρίωση:

15220-Λύση

Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου γίνεται λόγος για το ότι οι διαφορές των δύο φύλων στη χρήση της γλώσσας, και κυρίως στις επικοινωνιακές στρατηγικές, έχουν μελετηθεί συστηματικά. Στη συνέχεια της παραγράφου, αλλά και στις επόμενες δύο παραγράφους, εκτίθενται με τη μορφή συμπερασμάτων –διαπιστώσεων βασικές από αυτές τις διαφορές που έχουν μελετηθεί. Χαρακτηριστικά επισημαίνεται η παρουσία λέξεων και φράσεων με επεξηγηματικό/ερμηνευτικό χαρακτήρα (παρερμηνεύεται ως, εκλαμβάνεται ως, ερμηνεύεται ως (1η§), στοιχείο που το θεωρούν ως (2η§), θεωρούν τις προσωπικές συζητήσεις επικίνδυνες (3η§)).

Επίσης, η έκθεση των συμπερασμάτων γίνεται αντιθετικά, όπως φαίνεται από την εμφάνιση αντιθετικών δομών («Η μετάβαση από ένα θέμα συζήτησης προς ένα άλλο γίνεται από τις γυναίκες βαθμιαία ... Οι άντρες, από την άλλη μεριά, δεν αφιερώνουν παρά λίγο χρόνο στο κάθε θέμα και αλλάζουν θέματα γρήγορα, 2η§ / Οι γυναίκες συζητούν ανοιχτά προσωπικές τους εμπειρίες και θέματα ... σε αντίθεση με τους άντρες, οι οποίοι συχνά θεωρούν τις προσωπικές συζητήσεις επικίνδυνες ή περιττές, 3η§).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- Στο χωρίο της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1 εντοπίζεται ενεργητική σύνταξη.
- Δεν παρατηρείται συμφωνία σύνταξης με την υπόλοιπη παράγραφο, καθώς στο σύνολό της παρατηρείται η παθητική σύνταξη.

Τεκμηρίωση:

- *παρεμποδίζουν, συντελούν* → ενεργητική σύνταξη
- *παρερμηνεύεται, εκλαμβάνεται, ερμηνεύεται* → παθητική σύνταξη

Σε ανάλογα κείμενα (επιστημονικά άρθρα) προτιμάται γενικά η παθητική σύνταξη, εφόσον δίνεται έμφαση σε πράξεις, στάσεις, συμπεριφορές κ.λπ., καθώς και στα αίτια που τις προκαλούν, και όχι στα υποκείμενα που δρουν ή συμπεριφέρονται.

Άρα, η παθητική σύνταξη ταιριάζει περισσότερο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η αντίδραση του ήρωα Αντώνη Κουκουλιώτη απέναντι στην άπιστη σύζυγο, τον αντίζηλό του και το νόθο τέκνο τους κλιμακώνεται ως προς την ένταση και τη σφοδρότητα: αρχικά καθησυχάζει τη γυναίκα, για να αποσπάσει τις πληροφορίες που επιθυμεί («Μη φοβάσαι ... το 'χεις κάμει;»), στη συνέχεια φανερώνει οργή και μίσος («εσκοτείνιασεν η όψη του») και απαντά με αναλγησία και απανθρωπιά στις παρακλήσεις της γυναίκας («γυναίκα

15220-Λύση

κακή ...πλάσματα άτιμα») και, τέλος, σκοτώνει τον αντίζηλό του και στη συνέχεια κοιμάται ήρεμος και ανακουφισμένος («κι ο Κουκουλιώτης ... τον εσκότωσες!»).

Αυτού του είδους η αντίδραση, και κυρίως η πράξη της δολοφονίας, ερμηνεύεται με τρόπο διττό. Από τη μία πλευρά φαίνεται να προκαλείται από τον αυστηρό και άτεγκτο χαρακτήρα του ήρωα, ο οποίος δείχνει να κρύβει στην ψυχή του μεγάλο μίσος και αβυσσαλέα διάθεση για εκδίκηση: ο ψυχισμός του δεν συγχωρεί, δε λαμβάνει υπόψη του συνθήκες και περιστάσεις ούτε κάνει διάκριση μεταξύ ενόχων (γυναίκα, εραστής) και αθώων (το παιδί). Από την άλλη, η αντίδρασή του ερμηνεύεται κυρίως με βάση τους άγραφους νόμους της εκδίκησης που επιτάσσουν τα αυστηρά ήθη της κλειστής αγροτικής κοινωνίας της εποχής; η απιστία και η γέννηση νόθου τέκνου θίγουν την τιμή του Κουκουλιώτη, ο οποίος αισθάνεται ότι πρέπει «να ξεπλύνει» από πάνω του τη «ντροπή» και μόνο όταν το καταφέρνει, δολοφονώντας τον εραστή της γυναίκας του, ηρεμεί και ησυχάζει. Πρόκειται για μια πράξη αυτοδικίας, αντεκδίκησης, για έγκλημα τιμής.

Οπωσδήποτε στον σύγχρονο αναγνώστη αυτή η στάση σοκάρει με τη σκληρότητά της και προκαλεί απέχθεια και αποτροπιασμό. Ο σύγχρονος κόσμος, τα σύγχρονα ήθη αλλά και το γραπτό δίκαιο σε καμία περίπτωση δεν εξισώνουν την απιστία, ή οποιοδήποτε άλλο ζήτημα σχέσεων, με την αφαίρεση μιας ανθρώπινης ζωής.

Σημείωση: Η αντίδραση του ήρωα δεν είναι απαραίτητο να περιγραφεί αναλυτικά. Εδώ αναγράφεται για λόγους πληρότητας.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Οι ψυχολογικές ρίζες του ρατσισμού.

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί επιφυλλίδα της Λ. Βαρβόγλη στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ (διασκευή).

Από τον Ξένιο Δία, που προστάτευε τους ξένους, και τον αρχαίο θεσμό της φιλοξενίας, που θεωρούσε το πρόσωπο του ξένου ιερό, έγινε ένα τεράστιο ψυχολογικό άλμα και το κοινωνικό – πολιτισμικό μας εκκρεμές **σήμανε** την ώρα της ξενοφοβίας, όπως δείχνουν τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που πραγματοποιήθηκε από γνωστή εταιρεία δημοσκοπήσεων. Η Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού έρχεται κατ' αρχάς να μας θυμίσει τα ίσα δικαιώματα των ανθρώπων στη ζωή και κατά δεύτερο λόγο να μας φέρει αντιμέτωπους με τα στερεότυπα και τη στάση απέναντι στους «διαφορετικούς».

Οι σπόροι του ρατσισμού εμφυτεύονται από πολύ νωρίς στην κοινωνική συνείδηση του ατόμου και γίνονται μέρος της ψυχοσύνθεσής του και της στάσης του απέναντι στους άλλους. Γενιές ολόκληρες Ελλήνων μεγάλωσαν με τις στερεότυπες απειλές του τύπου «φάε τη σούπα σου, γιατί θα έρθει να σε πάρει ο αράπης» - δηλαδή με παραδείγματα προς γνώση και συμμόρφωση από πολιτισμικές, κοινωνικές, θρησκευτικές μειονότητες. Στις μέρες μας αυτές οι απειλές ξεθώριασαν, έχασαν την πειθώ που κάποτε είχαν και αντικαταστάθηκαν από άλλες που αντλούνται από διαφορετικές ανθρώπινες ομάδες.

Γιατί όμως οι άνθρωποι γίνονται ρατσιστές; Γιατί κάποιοι κατά τα άλλα καλοί, ανοιχτόκαρδοι, κοινωνικοί και εξυπηρετικοί άνθρωποι υιοθετούν ξαφνικά τέτοια στερεότυπα απειλών; Γιατί γίνονται δύσπιστοι και εχθρικοί απέναντι στους ξένους; Ο φόβος του διαφορετικού και του αγνώστου αποτελεί τον καταλύτη μιας ψυχολογικής διαδικασίας που στηρίζεται στην αρχή της ομοιότητας. Οι όμοιοι με εμάς ανήκουν στην ίδια ομάδα και επομένως είναι ακίνδυνοι. Ο αλλιώτικος, ο ξένος εμπεριέχει εξ ορισμού το διαφορετικό και κατ' επέκταση το επικίνδυνο. Ακόμη και αν ο φόβος για το επικίνδυνο **απορροφηθεί**, ο διαφορετικός τρόπος ζωής και η εμφάνιση είναι αρκετά για να κριθούν κατώτερα από τα δικά μας και επομένως να απορριφθούν. Έτσι δημιουργούνται προκαταλήψεις που υψώνονται σαν φράγμα ανάμεσα στους διαφορετικούς ανθρώπους.

Επιπλέον, ενώ ζούμε σε μια κοινωνία με πολιτισμικό πλουραλισμό που ολοένα **αυξάνεται**, οι γονείς και οι δάσκαλοι μιλάνε ελάχιστα στα παιδιά για τον ρατσισμό. Η στάση των ενηλίκων είναι ότι «δεν μιλώ για την προκατάληψη, άρα δεν υπάρχει» και αυτό ακριβώς ενθαρρύνει τις ρατσιστικές απόψεις. Ωστόσο, όταν οι γονείς και οι δάσκαλοι

15222

παραμένουν σιωπηλοί, κάποιοι άλλοι θα βρεθούν να επηρεάσουν τα παιδιά. Η παραπάνω έρευνα, πάντως, έδειξε ότι τα παιδιά νιώθουν άνετα με τα άλλα όμοια παιδιά και η παραμονή στην κοινή ομάδα τους **δημιουργεί** αίσθημα ασφάλειας. Προσοχή όμως: *κοινή ομάδα* δεν σημαίνει απαραίτητα *ομοιογενής ομάδα*! Η έρευνα έδειξε ότι ακόμη και ετερογενείς ομάδες παιδιών, στις οποίες η έμφαση **δίνεται** στη φιλία και όχι στην εθνικότητα, εμπνέουν εξίσου το αίσθημα της ασφάλειας.

Κείμενο 2

[Η Σοφία πιάνει δουλειά στο σπίτι του προέδρου]

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα «Η μπόρα» της Αλκυόνης Παπαδάκη (1989) που αφηγείται τις δυσκολίες, τις οποίες αντιμετωπίζει η Σοφία, πάμπτωχη χήρα με δύο παιδιά, σε ένα χωριό της Κρήτης κατά τη δεκαετία του 1950.

Με φωνάζανε στου προέδρου να καθαρίσω το σπίτι. Εμείνανε πολύ ευχαριστημένοι και μου αναθέσανε να τους ξεσκουληκιάζω¹ ταχτικά, γιατί η νοικοκερά δηλώνει άρρωστη.

Σαν τη φράπα² είναι, δεν ξέρω πού την έχει την αρρώστια. Πάντως δε δείχνει κακή. Κι ο πρόεδρος είναι αγαθός άνθρωπος. Μόνο η γριά η μάνα της. Αυτή είναι το φαρμάκι. Το μεσημέρι βάλανε να φάνε μπακαλιάρo. Στην κουζίνα, εχτός από το μεγάλο τραπέζι που τρώνε, έχουνε κι ένα παρατράπεζο για τα τσουμπλέκια³. Φάγανε κείνοι στο μεγάλο κι εγώ στο παρατράπεζο.

Και να ξέρει κανείς, πως ο γιος της αυτηνής της γριάς και αδερφός της Φράπας δεν είναι πολλά χρόνια που τον εσφάξανε στα βουνά σαν τ' αρνί, γιατί ήθελε να τρώνε όλοι οι άνθρωποι στο ίδιο τραπέζι. Ας είναι.

Εγώ τη γνωρίζω καλά τη μοίρα μου, και δε μου κάνει εντύπωση κάθε φορά που μου δείχνει τα μούτρα της. Έκρυψα στα στήθια μου δυο κομμάτια χάσικο ψωμί⁴ για τα παιδιά μου. Τους παράγγειλα να μην έρθουνε καθόλου από κει, μ' αυτά φαίνεται πως τα θέρισε η πείνα και κατά τ' απόγεμα να τα και καταφτάνουνε πιασμένα χέρι χέρι. Αμέσως η Φράπα κατέβασε το προγούλι⁵ της. Έχει και αυτή ένα γιο, Πέπο τότε λένε και τον έβαλε μέσα στη στιγμή, να μην τον μολύνουνε τα παιδιά μου. Κι ύστερα, βγαίνει κι η γριά, ξεγλωσσοισμένη⁶.

¹Ξεβρωμίζω

²Μεγάλο, στρογγυλό φρούτο, ανήκει στα εσπεριδοειδή.

³Οικιακά σκεύη

⁴Το λευκό ψωμί, το ψωμί καλύτερης ποιότητας

⁵Το πηγούνι

⁶Λαχανιασμένη

15222

- Άκου να δεις, Σοφία. Εδώ θα 'ρχεσαι να δουλεύεις , όπως ε συμφωνήσαμε. Παιδιά και φασαρίες εμείς δε θέλομε. Είμαστε άρρωστοι άνθρωποι και κουρασμένοι. Εντάξει;

- Και παρατάξει, είπα. Έδωσα στα παιδιά μου το ψωμάκι και τους είπα να φύγουνε.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς απαντά το κείμενο στο ερώτημα «γιατί οι άνθρωποι γίνονται ρατσιστές»; Να αποδώσεις συνοπτικά τις αιτίες σε ένα κείμενο 60-70 λέξεων.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να διαβάσεις τις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου 1 και να καταγράψεις δύο ειδικές αναφορές, που υπάρχουν σε αυτές (μονάδες 6), αιτιολογώντας τον ρόλο της καθεμίας μέσα στο κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Να γράψεις στο απαντητικό σου φύλλο τρία (3) παράγωγα, ένα ουσιαστικό, ένα επίθετο και μια μετοχή, για το καθένα από τα παρακάτω ρήματα του κειμένου. Συμβουλεύσου και το παράδειγμα:

Παράδειγμα: προσάτεψε → προστασία → προστατευτικός → προστατευμένος

1. σήμανε →
2. (αν) απορροφηθεί →
3. αυξάνεται →
4. δημιουργεί →
5. δίνεται →

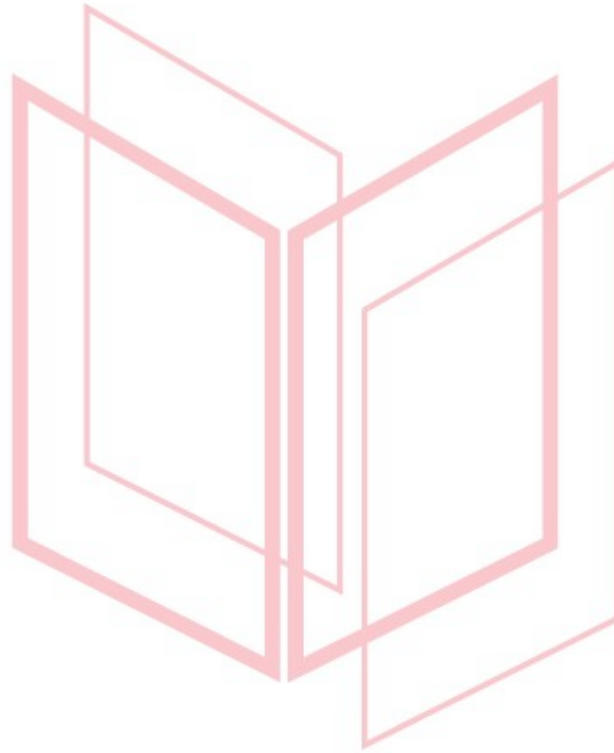
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15222

Πώς αντιμετωπίζει τη Σοφία και τα παιδιά της η οικογένεια του προέδρου και γιατί; Ποια συναισθήματα σου προξενεί εσένα αυτή η αντιμετώπιση; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15222-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η απάντηση στο ερώτημα «γιατί οι άνθρωποι γίνονται ρατσιστές;» βρίσκεται στην 3η και στην αρχή της 4^{ης} παραγράφου του κειμένου (απόσπασμα: «Γιατί όμως ... τις ρατσιστικές απόψεις»). Τα αίτια έχουν ως ακολούθως:

- Η βαθιά ριζωμένη ψυχολογική διαδικασία που υπαγορεύει ότι, όσοι ανήκουν στην ίδια ή σε παρόμοια ομάδα με μας, θεωρούνται ακίνδυνοι, ενώ οι διαφορετικοί είναι εξ ορισμού επικίνδυνοι (αρχή της ομοιότητας) · επομένως, οι άνθρωποι φοβούνται το διαφορετικό διότι φοβούνται το επικίνδυνο.
- Αυτή καθαυτή η διαφορετικότητα, ακόμη και όταν έχει εξουδετερωθεί ο φόβος, εφόσον οι άνθρωποι κρίνουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά (π.χ. την εμφάνιση) ως κατώτερα και έτσι τα απορρίπτουν.
- Η αποσιώπηση του φαινομένου του ρατσισμού από την οικογένεια και το εκπαιδευτικό σύστημα, εφόσον, ότι δεν συζητείται, διασπείρεται περισσότερο στην κοινωνία, αντί να εξαλειφθεί.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι ειδικές αναφορές που υπάρχουν στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου είναι:

- Ο Ξένιος Δίας, που προστάτευε τους ξένους και ο αρχαίος θεσμός της φιλοξενίας, που θεωρούσε το πρόσωπο του ξένου ιερό ·
- η Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού ·
- οι στερεότυπες απειλές του τύπου «φάε τη σούπα σου, γιατί θα έρθει να σε πάρει ο αράπης».

15222-Λύση

Οι ειδικές αυτές αναφορές χρησιμοποιούνται από τη συγγραφέα για να διασαφηνίσουν τα νοήματα, να ενισχύσουν την αξιοπιστία των επιχειρημάτων και να εστιάσουν στις προβαλλόμενες θέσεις. Συγκεκριμένα:

- Η αναφορά στον Ξένιο Δία και στον αρχαίο θεσμό της φιλοξενίας λειτουργεί ως πρώτο μέλος της αντίθεσης ανάμεσα στο τότε και στο τώρα και επισημαίνει εμφατικά τη διαφορά ανάμεσα στην αρχαία και τη σύγχρονη στάση απέναντι στους ξένους .
- Η Παγκόσμια Ημέρα Κατά του Ρατσισμού αποτελεί την αφορμή για να διατυπωθεί η βασική θέση του κειμένου, ότι δηλ. υπάρχουν στερεότυπα και ρατσιστικές συμπεριφορές, παρά το ότι ουδείς αμφισβητεί τη θέση περί ίσων δικαιωμάτων των ανθρώπων στη ζωή.
- Η απειλή του τύπου «φάε τη σούπα σου, γιατί θα έρθει να σε πάρει ο αράπης» επιστρατεύεται ως παράδειγμα στερεοτύπου που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, καταλήγοντας μέρος της ψυχοσύνθεσης των Νεοελλήνων.

Σημείωση: Στην απάντηση καταγράφονται και επεξηγούνται και οι τρεις (3) ειδικές αναφορές των δύο πρώτων παραγράφων του κειμένου, για λόγους πληρότητας. Οι μαθητές και οι μαθήτριες, ωστόσο, καλούνται να επισημάνουν και να αιτιολογήσουν μόνο 2, όποιες επιλέξουν.

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Τα παράγωγα έχουν ως ακολούθως:

1. σήμανε → σήμανση → σημαντικός → σεσημασμένος
2. (αν) απορροφηθεί → απορρόφηση → απορροφητικός → απορροφημένος
3. αυξάνεται → αύξηση → αυξητικός → αυξημένος
4. δημιουργεί → δημιουργία → δημιουργικός → δημιουργημένος
5. δίνεται → δόση → δοτικός → δεδομένος

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η οικογένεια του προέδρου δίνει δουλειά στη Σοφία, προσλαμβάνοντάς την ως οικιακή βοηθό. Δεν της μιλούν ούτε της φέρονται βίαια, ωστόσο η στάση και η συμπεριφορά τους δείχνει περιφρόνηση: κατ' αρχάς η Σοφία τρώει μόνη της, στο

15222-Λύση

βοηθητικό τραπεζάκι της κουζίνας και όχι μαζί με τους υπόλοιπους («Στην κουζίνα παρατράπεζο»)- έπειτα, η κυρία του σπιτιού εκδηλώνει με μορφασμούς τη δυσαρέσκειά της, όταν τα παιδιά της Σοφίας τολμούν να εμφανιστούν στο σπίτι, όπου εργαζόταν η μητέρα τους («Αμέσως η Φράπα ...το προγούλι της»), και, το κυριότερο, μαζεύει μέσα αμέσως το δικό της παιδί, για να μην έλθει σε επαφή με τα παιδιά της Σοφίας («Έχει και αυτή Τα παιδιά μου» - στο απόσπασμα ας προσεχθεί ιδιαίτερα ο λεξιλογικός δείκτης «να μην τον μολύνουνε» και ο σαρκασμός του ύφους)- τέλος, η γιαγιά της οικογένειας αναλαμβάνει να ξεκαθαρίσει την κατάσταση, απευθυνόμενη προς τη Σοφία με ύφος προπετές, και λέγοντας ότι η ίδια είναι επιθυμητή στο σπίτι, ως εργαζόμενη, αλλά τα παιδιά της όχι, διότι θα κάνουν φασαρία και θα τους ενοχλήσουν στην ασθένεια και την κούρασή τους («Κι ύστερα Εντάξει;»).

Προφανώς η συμπεριφορά της οικογένειας του προέδρου προς την οικιακή βοηθό ερμηνεύεται ως ένα χαρακτηριστικό δείγμα κοινωνικού ρατσισμού: η πλούσια οικογένεια θεωρεί τη φτωχή χήρα και τα παιδιά της κατώτερα όντα και εκφράζει ανοιχτά την περιφρόνησή της, χωρίς καν να συνειδητοποιεί ότι δεν πράττει σωστά. Φυσικά τα αισθήματα του σύγχρονου αναγνώστη δεν μπορεί παρά να είναι θυμός και αγανάκτηση απέναντι στις αποκάλυπτες κοινωνικές διακρίσεις και τη ρατσιστική συμπεριφορά, πολύ περισσότερο εφόσον πρόκειται για ανθρώπους που ζουν στο ίδιο χωριό και έχουν, ως έναν βαθμό, κοινές προσλαμβάνουσες και εμπειρίες.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Πρώθηση εθελοντισμού και διαγενεακής¹ επικοινωνίας**

Το (διασκευασμένο) κείμενο αντλήθηκε από τη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία της Ευδοκίας Ρούτση με τίτλο «Προγράμματα Υγιούς Γήρανσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου» (ΕΑΠ – Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πάτρα, Μάρτιος 2019).

Η επικράτηση αρνητικών στερεοτύπων για τους ηλικιωμένους, ότι είναι, για παράδειγμα, ανάπηροι, άρρωστοι, αδύναμοι, ευπαθείς, ευάλωτοι, ανίκανοι, απαθείς, ιδιόρρυθμοι, ανόητοι, δυστυχισμένοι, τους καθιστά αυτομάτως μη λειτουργικούς με αποτέλεσμα να αποσύρονται από την κοινωνική ζωή και γενικότερα τη ζωή, ενώ θα μπορούσαν να είναι λειτουργικοί, ανεξάρτητοι και να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Η προσφορά των ηλικιωμένων στην κοινωνία γίνεται εμφανής μέσω του εθελοντισμού και της διαγενεακής επικοινωνίας. Συγκεκριμένα, οι ηλικιωμένοι που συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες του δήμου ή άλλων κοινωνικών φορέων στην πόλη είναι δραστήρια και ενεργά μέλη της κοινωνίας. Ακόμα, η συναναστροφή των ατόμων τρίτης ηλικίας με άλλες γενιές, όπως συμβαίνει στις προγραμματισμένες επισκέψεις των ηλικιωμένων σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία με συγκεκριμένο σκοπό, λόγου χάρη την αφήγηση παραμυθιού, ιστορικών ή βιωματικών γεγονότων, την αναβίωση εθίμων, την κατασκευή παιχνιδιών άλλης εποχής, την αναβίωση ομαδικών παιχνιδιών, διαγωνισμούς επιτραπέζιων παιχνιδιών μεταξύ παιδιών και ηλικιωμένων, έχει σημαντικά οφέλη για τους ηλικιωμένους.

Η ανθρώπινη αλληλεπίδραση και η ανάπτυξη σχέσεων δρα προφυλακτικά για τη σωματική, ψυχοσυναισθηματική και πνευματική υγεία των ηλικιωμένων, μειώνοντας τα ποσοστά νοσηρότητας και θνησιμότητας. Άρα, οι παρεμβάσεις υγιούς γήρανσης πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στο κοινωνικό κεφάλαιο.

Απαραίτητος είναι ο σχεδιασμός δράσεων που προωθούν την επανένταξη των ηλικιωμένων σε δραστηριότητες της τοπικής κοινωνίας που σχετίζονται με την πολιτική, την οικονομία, και τον πολιτισμό. Η συμμετοχή τους συμβάλλει στην βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και υποστήριξης, στην πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης και του αποκλεισμού και στην ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων και της ψυχικής τους υγείας. Μπορούν,

¹μεταξύ των γενεών

επίσης, να οργανωθούν ενημερωτικές εκστρατείες για την πληροφόρηση του κοινωνικού συνόλου σχετικά με τη βιολογική και κοινωνική ταυτότητα των ηλικιωμένων, τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζουν και τις δυνατότητες εμπλοκής τους στην κοινωνική ζωή.

Κείμενο 2

Το Δαιμόνιο (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοδοκά (1905 – 1966) με τίτλο «Δαιμόνιο», που εκδόθηκε το 1938 (εκδ. Εστία, Αθήνα, 2005).

Θα ήμασταν απάνω-κάτω είκοσι χρονώ όταν συνδεθήκαμε ο Ρωμύλος Χριστοφής κι εγώ. Ήμασταν τότε στην Αθήνα, φοιτητές της τρίτης χρονιάς, εκείνος της φυσικής κι εγώ της νομικής. Γνωριζόμασταν από μικρά παιδιά, είχαμε κάμει κι όλο το γυμνάσιο στην ίδια τάξη, στο νησί μας, δεν είχαμε όμως πολλές σχέσεις πριν από την εποχή που λέω. Το ύφος του κι οι τρόποι του δεν μου πολυάρεζαν, κι αυτός ούτε που με λογάριζε καθόλου.

Πατέρας του ήταν ο καθηγητής μας των μαθηματικών, ο περίφημος Χριστόφορος Χριστοφής, που έπασχε πάντα από τα μάτια του κι είχε τυφλωθεί ολότελα τη χρονιά ακριβώς που τελειώναμε το γυμνάσιο κι είχε τραβηχτεί από την υπηρεσία. Περίφημος, θέλω να πω, μονάχα στο νησί μας, γιατί παραέξω κανείς δεν τον ήξερε. Ο Ρωμύλος, όπως τον θυμούμαι τα χρόνια του σχολείου, ήταν ένας μαθητής πολύ εγωιστής και μάλιστα εγωπαθής και καθόλου δημοφιλής στις συντροφίες μας. Ήταν φαντασμένος και περιαυτολόγος· είχε την ιδέα πώς ήταν καλύτερος απ' όλους, πως ήξερε πολύ περισσότερα πράγματα από μας. Όταν κανείς διαφωνούσε μαζί του στη συζήτηση, θύμωνε κι έλεγε λόγια προσβλητικά. Πήγαινε συχνά περίπατο μοναχός του κι έκανε τάχα πως δεν μας έβλεπε αν μας συναντούσε στο δρόμο. Όταν ήμασταν συναγμένοι πολλοί μαζί, ξεχνιότανε και συλλογιζότανε άλλα πράγματα. Μια μέρα που ήταν έτσι αφαιρεμένος, τον ρωτήσαμε: «Τι συλλογίζεσαι τέλος-πάντων;». Κι αυτός αποκρίθηκε: «Συλλογίζομαι διάφορα πράγματα πολύ ανώτερα από την παρέα». Αυτό έκαμε πολύ κακή εντύπωση στους μαθητικούς μας κύκλους.

Ύστερα, ξαφνικά, έπιανε τον καβγά κι έβριζε και δερνότανε και πετούσε πέτρες και κανείς δεν ήξερε να εξηγήσει ποιος ήταν ακριβώς ο λόγος του θυμού του. Το πιο περίεργο και το πιο δυσάρεστο ήταν ότι αυτές τις σκηνές δεν τις έκανε ποτέ στο σχολείο, όπου ήμασταν τέλος-πάντων αναμεταξύ μας, αλλά το βράδυ, την ώρα του περιπάτου, σε μέρη πολυσύχναστα, και μαζευότανε κόσμος και μας έβλεπε κι έλεγαν ύστερα πως τα παιδιά του γυμνασίου ήταν αλάνια και παλιόπαιδα. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς μπορεί να συμβάλει ο εθελοντισμός στην άρση των αρνητικών στερεοτύπων για τους ηλικιωμένους, σύμφωνα με το Κείμενο 1; (50-60 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 ο λόγος οργανώνεται με παραδείγματα. Να ανιχνεύσεις δύο σκοπούς της κειμενογράφου που εξυπηρετεί η συγκεκριμένη επιλογή.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. «Η επικράτηση αρνητικών στερεοτύπων για τους ηλικιωμένους, ότι είναι, για παράδειγμα, ανάπηροι, άρρωστοι, αδύναμοι, ευπαθείς, ευάλωτοι, ανίκανοι, απαθείς, ιδιόρρυθμοι, ανόητοι, δυστυχημένοι,...» (1^η παράγραφος): το ασύνδετο σχήμα χρησιμοποιείται για να

- α. αποδώσει συνοπτικά πολλά στοιχεία
- β. προσδώσει στον λόγο γοργότητα και ένταση
- γ. καταστήσει τον λόγο απλό και λιτό
- δ. ενισχύσει το επιμελημένο ύφος

2. Στην πρόταση «Απαραίτητος είναι ο σχεδιασμός δράσεων...» (4^η παράγραφος) ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται από τον συγγραφέα το μήνυμα είναι με

- α. βεβαιότητα
- β. επιθυμία
- γ. πρόθεση

δ. υποχρέωση/ αναγκαιότητα

3. Η πρόταση «που σχετίζονται με την πολιτική, την οικονομία, και τον πολιτισμό» (4^η παράγραφος) είναι

α. αναφορική παραθετική και δεν αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου

15233

β. αναφορική προσδιοριστική και αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου

γ. αναφορική προσδιοριστική και δεν αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου

δ. αναφορική παραθετική και αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου

4. Στη φράση «τις δυνατότητες εμπλοκής τους στην κοινωνική ζωή» (4^η παράγραφος): η λέξη «εμπλοκής» στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως συνώνυμή της τη λέξη

α. συμπλοκής

β. λειτουργίας

γ. συμμετοχής

δ. εξέλιξης

5. Στη φράση «στην πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης και του αποκλεισμού» (4^η παράγραφος): η λέξη «αποκλεισμού» στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως αντώνυμή της τη λέξη

α. παρεμπόδισης

β. ενσωμάτωσης

γ. αποδοκίμασias

δ. επιδοκίμασias

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις τον Ρωμύλο με βάση τα νοήματα του Κειμένου 2 και να αιτιολογήσεις με συντομία αν θα ήθελες να γίνει φίλος σου. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15233-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- νιώθουν ανεξάρτητοι και ικανοί να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο ανάλογα με τις δυνατότητές τους
- δρα προφυλακτικά για τη σωματική, ψυχοσυναισθηματική και πνευματική υγεία των ηλικιωμένων → τους διευκολύνει ώστε να είναι δραστήρια και ενεργά μέλη της κοινωνίας
- η άμεση εμπλοκή με τους νεότερους καταρρίπτει έμπρακτα τα στερεότυπα

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα παραδείγματα εθελοντικών δράσεων που εμπλέκουν τους ηλικιωμένους με τις νεότερες γενιές αποτελούν τεκμήριο επιτυχίας της διαγενεακής επικοινωνίας. Επομένως, αποδεικνύουν στην πράξη την κύρια θέση της κειμενογράφου, ότι δηλαδή η δημιουργία δεσμών επικοινωνίας των γενεών μέσω του εθελοντισμού ενισχύει την κοινωνική συνοχή.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. α
2. δ
3. β
4. γ
5. β

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

15233-Λύση

- επιδείκνυε υπεροπτική συμπεριφορά, είχε μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του και χαρακτήρα αλαζονικό: «εγωιστής, εγωπαθής, καθόλου δημοφιλής στις συντροφικές» των μαθητών του γυμνασίου, «φαντασμένος, περιαυτολόγος»
- υποτιμούσε, περιφρονούσε τους συμμαθητές του ως κατώτερους: «ούτε που με λογάριζε καθόλου», «είχε την ιδέα πώς ήταν καλύτερος απ' όλους, πως ήξερε πολύ περισσότερα πράγματα από μας», «Πήγαινε συχνά περίπατο μοναχός του κι έκανε τάχα πως δεν μας έβλεπε αν μας συναντούσε στο δρόμο», «Συλλογίζομαι διάφορα πράγματα πολύ ανώτερα από την παρέα»
- χαρακτηριζόταν από αιφνίδιες εξάρσεις θυμού, η συμπεριφορά του έδειχνε άνθρωπο οξύθυμο: «θύμωνε κι έλεγε λόγια προσβλητικά», «ξαφνικά, έπιανε τον καβγά κι έβριζε και δερνότανε και πετούσε πέτρες και κανείς δεν ήξερε να εξηγήσει ποιος ήταν ακριβώς ο λόγος του θυμού του», όχι στον σχολικό χώρο, αλλά δημοσίως, και μάλιστα σε πολυσύχναστα μέρη, γεγονός που προκαλούσε αρνητικά σχόλια του κόσμου γενικότερα για τους συνομηλικούς του: «κι έλεγαν ύστερα πως τα παιδιά του γυμνασίου ήταν αλάνια και παλιόπαιδα»
- ρητή δήλωση αν θα ήθελε και γιατί να γίνει προσωπικός/ή φίλος/η του Ρωμούλου.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Εικονικός πολιτισμός]

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Τσουρβάκα «Μειονότητες, φύλα και κοινωνικές τάξεις στην τηλεοπτική επικοινωνία. Ανάλυση του περιεχομένου της επικοινωνίας και των επιδράσεών του. Προβλήματα και Επισημάνσεις II». (Αθήνα: Ι. Σιδέρης, 1998).

Η τηλεοπτική επικοινωνία οδηγεί κυρίως στη φυγή από την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, η τηλεόραση κατασκευάζει ένα μοντέλο της πραγματικότητας ολότελα «εξωπραγματικό», στο οποίο «βασιλεύει» η ισότητα, η αλληλεγγύη, η αποδοχή, προσφέροντας στον μέσο θεατή την ευκαιρία να ζήσει άγνωστες καταστάσεις και εμπειρίες, την αυταπάτη μιας άλλης ζωής. «Καταναλώνοντας» τα προϊόντα της, ο σύγχρονος άνθρωπος μπορεί να κινηθεί σε κόσμους διαφορετικούς από τον δικό του, να αποκτήσει κοινωνική ταυτότητα και να υποδυθεί κοινωνικούς ρόλους, που στην καθημερινή του ζωή είναι εντελώς απρόσιτοι. Σ' αυτόν τον ονειρικό κόσμο που χτίζει, δίνεται ένα επίχρισμα ρεαλισμού μέσω του οποίου η φαντασίωση μεταμφιέζεται σε πραγματικότητα.

Ακόμη, ο τρόπος προβολής συμβάλλει, ώστε τα πρόσωπα και τα γεγονότα που βλέπουμε στην οθόνη να μοιάζουν πραγματικά και φυσικά. Το αποτέλεσμα είναι ο θεατής να αισθάνεται ότι και οι ανθρώπινες σχέσεις, έτσι όπως παρουσιάζονται στην οθόνη, πρέπει να είναι και αυτές αληθινές. Αυτό αποτελεί ένα χαρακτηριστικό της αληθοφάνειας, που καθιστά τη φυγή στον κόσμο της τηλεόρασης δυνατή. Στους μοντέρνους καιρούς η πραγματικότητα έχει υποκύψει και έχει εξαλειφθεί από την προβολή των ειδώλων που μεταφέρονται και κυριαρχούν στην τηλεόραση.

Άλλωστε, σε μεγάλο βαθμό η τηλεόραση μιλά τη γλώσσα των συγκινήσεων και των συναισθηματικών καταστάσεων, από τις οποίες εκμαιεύονται εσωτερικές συγκρούσεις, ταυτίσεις και επιθυμίες παράλληλα με τα ιδεολογικά μηνύματα. Για να κατακτήσει, λοιπόν, ένα ευρύ κοινό, η τηλεόραση πρέπει να στοχεύει στις συναισθηματικές ανάγκες και στις προσωπικές επιθυμίες του, επειδή η τηλεοπτική επικοινωνία δίνει διέξοδο στις καταπιεσμένες επιθυμίες, στις φιλοδοξίες και στα όνειρα του σύγχρονου ανθρώπου, καθηλώνοντάς τον έτσι στο επίπεδο της φαντασίωσης και της αυταπάτης. Αναμφίβολα, ο ονειρεμένος κόσμος, τον οποίο προβάλλει η τηλεόραση, παρέχει στο κοινό τη δυνατότητα αυτής της φυγής. Μόνο που η φυγή είναι απατηλή, δεν λειτουργεί ως φυγή, αλλά ως κοινωνική επανένταξη ή ενσωμάτωση, καθώς πείθει το κοινό, ώστε να δέχεται το αντίθετο

του πραγματικού ως φυσικό. Συμπερασματικά, το κοινό των μηνυμάτων της τηλεόρασης ζει σ' έναν κόσμο, στον οποίο η φαντασία υποκαθιστά την πραγματικότητα, ενώ η εικόνα έχει περισσότερη σημασία από το πρωτότυπο.

Κείμενο 2

Αφιέρωμα στη Σαντορίνη (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο οδοιπορικό του Ηλία Βενέζη (1904-1974), που δημοσιεύτηκε την 1η Αυγούστου 1956 στο Περιοδικό «Νέα Εστία», τεύχ. 698.

[...] Σαν αέρας βίαιος να μας έσεισε. Κάμαμε ακόμα λίγα βήματα. Και τότε πρόβαλε μπρος στα μάτια μας, όραμα θαμπωτικό, αλησμόνητο για πάντα, πάντα, άσπρο, πάλλευκο: η «Θεοσκέπαστη». Πάνω απ' τα κρεμαστά νερά, στον άγριο βράχο, πάνω απ' το ηφαίστειο.

Οι ύμνοι τώρα έρχονταν πιο καθαροί. Προχωρήσαμε, μπήκαμε στη Θεοσκέπαστη. Κατακάθαρο, γυμνό, κατάγυμνο ήταν το ξωκκλήσι, καθώς όλα τα ξωκκλήσια των Ελλήνων. Μοναχά ένα ξυλόγλυπτο, παλιό, παμπάλαιο τέμπλο με δυο όφεις. Και μπρος στο Ιερό, κάτω απ' το φαγωμένο τέμπλο, γονατισμένες πάνω στις πλάκες, με σκυφτό κεφάλι, απορροφημένες στη δέησή τους, μόνες με τον εαυτό τους και με το Θεό, ξυπόλυτες, οι μαυροφορεμένες γυναίκες, που είχαμε δει από μακριά, έψελναν. [...]

Σαν τέλειωσε η παράκληση και οι γυναίκες σηκωθήκαν απ' τις πλάκες, ωχρές, γαλήνη ήταν στο πρόσωπό τους πολλή. Μας τριγυρίσανε, είπαν τα δικά τους, είπαμε τα δικά μας. Η μια είχε παιδί σκοτωμένο στον πόλεμο, η άλλη έχει γιο στο στρατό, η άλλη έχει γιο που ταξιδεύει στη θάλασσα. Κάθε χρονιά έχουνε τάμα να πάρουν βόλτα το νησί, με τα πόδια, ν' ανάψουν τα καντήλια στα ξωκκλήσια. Έτσι και φέτος ξεκινήσανε. Με τα χαράματα πέρασαν στο δρόμο απ' τον Πύργο, ξυπόλυτες, κ' η σκόνη σκέπαζε τα σκληρά, τυραγνισμένα πόδια τους. Τώρα, ύστερα απ' τη χάρη της, μετά τη Θεοσκέπαστη, θ' ανηφορίζαν για τ' άλλα τα ξωκκλήσια, κατά τα δυτικά.

Βγάλανε απ' το μπογαλάκι τους το γιόμα τους, ψωμί σταρένιο, τις μικροσκοπικές ντομάτες της Σαντορίνης, ψαράκια της τράτας τηγανητά. «Ήντλησαν» νερό απ' τη μικρή στέρνα, νερό βρόχινο, μας φιλέψαν νερό και ψωμί. Δε θέλαμε να τους το στερήσουμε που το είχαν λιγοστό - το ψωμί και το νερό. Μα επιμείνανε να το πάρουμε κοιτάζοντάς μας παρακαλεστικά μες στα μάτια, σα να το γυρεύαν για χάρη.

«Τώρα μας ένωσε η Θεοσκέπαστη», είπαν.

Αποχαιρετιστήκαμε. Εμείς μείναμε να ζήσουμε λίγο ακόμα στη Θεοσκέπαστη, μια ακόμα ελληνική ώρα. Καθώς έβλεπα ν' ανηφορίζουνε το, σκαλισμένο στο βράχο, μονοπάτι του Σκάρου οι μαυροφορεμένες, ξυπόλυτες γυναίκες της Σαντορίνης, πηγαίνοντας ν'

15235

ανάψουν τα καντήλια στ' άλλα εξωκλήσια, ικέτιδες για τα παιδιά τους, πεινασμένες, διψασμένες στην άνυδρη γη τους, -θυμήθηκα απότομα τη μακρινή μεγάλη πόλη, την πρωτεύουσα των Ελλήνων. Ω, τι ξένη πόλη, ξεκομμένη απ' τον κορμό της Ελλάδας, απληροφόρητη για τα βάσανά της, για την πικρία και την καρτερία της, αδιάφορη και αλαζών¹, αυτή η πόλη των Αθηνών!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι ακριβώς υποστηρίζει ο Γιώργος Τσουρβάκας στο Κείμενο 1;

- α. Η τηλεόραση προσφέρει στον θεατή ένα εφικτό πρότυπο ζωής.
- β. Η τηλεόραση επιβάλλεται στον θεατή εκμεταλλευόμενη τις συναισθηματικές του ανάγκες.
- γ. Στον κόσμο της τηλεόρασης αποδίδεται μεγαλύτερη αξία στην πραγματικότητα από ό,τι στην εικόνα της.

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση (μονάδες 3) και να την εξηγήσεις σε μία παράγραφο 40-50 λέξεων (μονάδες 7).

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η νοηματική σύνδεση ανάμεσα στη δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος λόγου του Κειμένου 1 είναι σοβαρό και ουδέτερο. Να εντοπίσεις δύο εκφραστικές επιλογές που τεκμηριώνουν τον συγκεκριμένο χαρακτηρισμό (μονάδες 10) και να εξηγήσεις πώς υπηρετούν τον σκοπό του κειμενογράφου (μονάδες 5).

Μονάδες 15

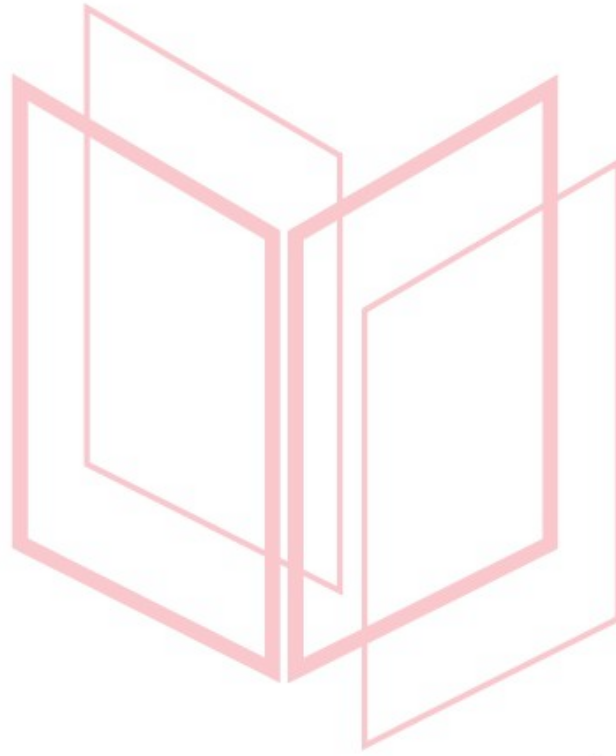
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

1 αλαζονική

15235

Να ερμηνεύσεις σε 100-150 λέξεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα του αφηγητή τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2.

Μονάδες 15

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15235-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σωστή απάντηση: β.

Η τηλεόραση επιβάλλεται στον θεατή εκμεταλλευόμενη τις συναισθηματικές του ανάγκες:

- μιλά τη γλώσσα των συγκινήσεων και των συναισθηματικών καταστάσεων, από τις οποίες εκμαιεύονται εσωτερικές συγκρούσεις, ταυτίσεις και επιθυμίες παράλληλα με τα ιδεολογικά μηνύματα
- στοχεύει στις συναισθηματικές ανάγκες και στις προσωπικές επιθυμίες του ευρέος κοινού
- δίνει διέξοδο σε καταπιεσμένες επιθυμίες, φιλοδοξίες και όνειρα, καθλώνοντας τον άνθρωπο στο επίπεδο της φαντασίωσης και της αυταπάτης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σχέση προσθήκης επεξηγηματικών στοιχείων, τα οποία υποστηρίζουν την κύρια θέση που παρατίθεται στη δεύτερη παράγραφο, ότι δηλαδή ο αληθοφανής τρόπος προβολής προσώπων και γεγονότων στην τηλεόραση καθιστά για τον σύγχρονο άνθρωπο δυνατή τη φυγή στον τηλεοπτικό κόσμο. Στην τρίτη παράγραφο επεξηγούνται οι συναισθηματικές διεργασίες που δεσμεύουν το κοινό στον εικονικό κόσμο της τηλεόρασης.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- γ' πρόσωπο (οδηγεί..., κατασκευάζει..., χτίζει..., δίνει..., μιλά..., προβάλλει..., πείθει...): προσδίδει αντικειμενικότητα στον λόγο

- παθητική σύνταξη (έτσι όπως παρουσιάζονται στην οθόνη - Στους μοντέρνους καιρούς η πραγματικότητα έχει υποκύψει και έχει εξαλειφθεί από την προβολή των ειδώλων που μεταφέρονται και κυριαρχούν στην τηλεόραση - από τις οποίες εκμαιεύονται εσωτερικές συγκρούσεις, ταυτίσεις και επιθυμίες παράλληλα με τα ιδεολογικά μηνύματα): καθιστά τον λόγο πιο απρόσωπο και αποδίδει εύστοχα πιο σύνθετα νοήματα.

15235-Λύση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

- έχει μείνει έκθαμβος αντικρίζοντας το λιτό κι απέριττο ξωκκλήσι, που δένει αρμονικά με το συγκλονιστικό φυσικό τοπίο
- συγκινήθηκε από την ευσέβεια, τη βαθιά πίστη, την απλότητα και τη φιλόξενη διάθεση των γυναικών, αλλά και από την προσπάθειά τους να μη χάνουν το θάρρος τους, να δίνουν νόημα στη δύσκολη, βασανισμένη από τις στερήσεις ζωή τους
- συνειδητοποίησε πόσο υπέφεραν οι άνθρωποι της ελληνικής επαρχίας και πόσο αδιάφορη, απομακρυσμένη, απληροφόρητη, μα και αλαζονική ήταν η Αθήνα σχετικά με αυτή την πραγματικότητα.

αξιμπίνίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Τα στερεότυπα των φύλων στα παιδιά]

Το κείμενο είναι του Ανδρέα Κακαβούλη, 1997: Στερεότυπα των φύλων και σχολική αγωγή. Φύλο και σχολική πράξη. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας, 512-514 (διασκευή)

Στην εποχή μας τα στερεότυπα των φύλων έχουν γίνει αντικείμενο συστηματικής έρευνας τόσο από την πλευρά της Κοινωνιολογίας, όσο και από τον χώρο της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης. Πρόκειται για τις αντιλήψεις που επικρατούν σε μια κοινωνία για τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που έχουν ή πρέπει να έχουν τα άτομα του ανδρικού και του γυναικείου φύλου, αντιλήψεις οι οποίες έχουν επηρεάσει δυσμενώς την κοινωνική ισοτιμία των δύο φύλων. Παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες του φεμινιστικού κινήματος και η σχετική επιστημονική έρευνα έχουν οδηγήσει προς μια θετικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας, διατηρούνται αντιλήψεις, στάσεις και προκαταλήψεις για κοινωνικές και ψυχολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι οποίες ακόμη και σήμερα περνούν στα παιδιά όχι μόνο από την οικογένεια, αλλά και από τη σχολική εκπαίδευση. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η πίεση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας δεν ασκείται σήμερα μόνο από το γυναικείο κίνημα, αλλά και από το ανδρικό, το οποίο παρουσιάζει άνοδο και διεκδικεί άρση των αδικιών που έχουν γίνει σε βάρος των ανδρών.

Σε μια από τις παλιότερες έρευνες για τα κοινωνικά στερεότυπα των φύλων ζητήθηκε από φοιτητές να αξιολογήσουν μια μεγάλη ποικιλία ανθρώπινων χαρακτηριστικών ως προς τον βαθμό στον οποίο, κατά τη γνώμη τους, το καθένα από αυτά είναι τυπικό γνώρισμα των ανδρών ή των γυναικών. Συγκεκριμένα, η έρευνα έδειξε ότι οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο ανδρικό φύλο, όπως είναι η δύναμη, η λογική, η αυτοπεποίθηση κ.ά., συνιστούν τα οργανωτικά λεγόμενα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, ενώ οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο γυναικείο φύλο, όπως η τρυφερότητα, η φροντίδα, η συγκίνηση κ.ά., συνιστούν τα εκφραστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η διάκριση οργανωτικών και εκφραστικών χαρακτηριστικών είναι μια ευρύτατα διαδεδομένη στερεοτυπική αντίληψη για την ψυχολογία του άνδρα και της γυναίκας και για τις διαφορές των δύο φύλων σε όλο τον κόσμο.

Εξάλλου, μια σημαντική πλευρά της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών είναι η διαδικασία με την οποία από πολύ μικρή ηλικία αποκτούν και ενσωματώνουν στην

15236

προσωπικότητα και στη συμπεριφορά τα στερεότυπα των φύλων, που επικρατούν στην κοινωνία μέσα στην οποία γεννιούνται και αναπτύσσονται. Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους που ταιριάζουν στο ανδρικό ή γυναικείο φύλο, όπως αυτές εκδηλώνονται κυρίως στην οικογένεια, στο σχολείο, στην ευρύτερη κοινωνία, στην ομάδα των ομηλικών και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.

Στη χώρα μας έχουν δημοσιευθεί αξιόλογες μελέτες σχετικά με τα στερεότυπα των φύλων, όπως για τη διαφοροποίηση των φύλων στα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου και στα παιδικά βιβλία προσχολικής αγωγής, καθώς και στη συμμετοχή των νηπίων στο παιχνίδι. Στις μελέτες αυτές επιβεβαιώνονται γενικά τα δεδομένα ξένων σχετικών μελετών, αλλά αποκαλύπτεται και ο ξεχωριστός χαρακτήρας της ελληνικής κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας ως προς τα στερεότυπα των φύλων και το πέρασμα των στερεοτυπικών ρόλων και αντιλήψεων στα παιδιά.

Κείμενο 2

Οι κακοί έμποροι

Το ποίημα είναι του Δημήτριου Αντωνίου (1906-1994) και είχε δημοσιευτεί στο περιοδικό Νέα Γράμματα το 1936.

Κύριε, άνθρωποι απλοί
πουλούσαμε υφάσματα,
(κι' η ψυχή μας
είταν το ύφασμα που δεν τ' αγόρασε κανείς).

Την τιμή δεν κανονίζαμε απ' την ούγια¹
η πήχη² και τα ρούπια³ είχαν σωστά

τα ρετάλια⁴ δεν τα δώσαμε μισοτιμής ποτέ:
η αμαρτία μας.

Είχαμε μόνο ποιότηταςπραμάτεια⁵.

1 ούγια: άκρη υφάσματος

2 πήχης: μακρόστενο λεπτό κομμάτι ξύλου που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση των υφασμάτων.

3 ρούπι: υποδιαίρεση του εμπορικού πήχη που ισοδυναμεί με οκτώ εκατοστά.

4 ρετάλι: το ύφασμα που απομένει από ένα τόπι

5πραμάτεια: το εμπόρευμα

Έφτανε στη ζωή μας μια στενή γωνιά
-πιάνουν στη γη μας λίγο τόπο τα πολύτιμα-
Τώρα με την ίδια πήχη που μετρήσαμε
μέτρησέ μας· δε μεγαλώσαμε το εμπορικό μας·
Κύριε, σταθήκαμε έμποροι κακοί!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εκθέσεις σε 60-70 λέξεις τα συμπεράσματα που εξάγονται, σύμφωνα με το Κείμενο 1, από έρευνες που έχουν γίνει για το θέμα των στερεοτύπων ανάμεσα στα δύο φύλα.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 τα αποτελέσματα ερευνών αποδίδονται αντιθετικά. Ποιο είναι το κριτήριο με το οποίο γίνεται η σύγκριση – αντίθεση (μονάδες 5) και πώς σχετίζεται με το θέμα του κειμένου (μονάδες 5);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Τι πετυχαίνει, κατά τη γνώμη σου, ο συγγραφέας του Κειμένου 1 με την επιλογή της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής στην τελευταία παράγραφο; (μονάδες 4) Να μετατρέψεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, τη σύνταξη σε ενεργητική (μονάδες 6) και να εντοπίσεις την αλλαγή που σημειώνεται στον τρόπο μετάδοσης του μηνύματος (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις το περιεχόμενο των παρενθετων στίχων του Κειμένου 2 συνδέοντάς τους με αυτούς του υπόλοιπου ποιήματος. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15236-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- διαδεδομένο στερεότυπο για την ψυχολογία τους και τις διαφορές των δύο φύλων παγκοσμίως η διάκριση βάσει οργανωτικών και εκφραστικών χαρακτηριστικών
- οι φορείς κοινωνικοποίησης μεταφέρουν αντιλήψεις για ιδιότητες και ρόλους που ταιριάζουν στα φύλα, επηρεάζουν τα παιδιά από τη βρεφική ηλικία και διαμορφώνουν τη συμπεριφορά τους
- ελληνικές μελέτες επιβεβαιώνουν δεδομένα αντίστοιχων ξένων, αποκαλύπτουν την τάση της κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας για αναπαραγωγή στερεοτύπων

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Κριτήριο με το οποίο γίνεται η σύγκριση – αντίθεση: ο βαθμός στον οποίο ορισμένα από τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά θεωρούνται τυπικό γνώρισμα για το κάθε φύλο.

Παρουσιάζονται πρώτα οι ιδιότητες που αποδίδονται στους άντρες, που χαρακτηρίζονται/ονομάζονται γενικά ως οργανωτικά γνώρισμα και έπειτα παρατίθενται οι ιδιότητες που αποδίδονται στις γυναίκες, τα λεγόμενα εκφραστικά χαρακτηριστικά.

Η επιλογή της αντιθετικής παράθεσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διάκριση οργανωτικών και εκφραστικών χαρακτηριστικών συνιστά ευρύτατα διαδεδομένη στερεοτυπική αντίληψη αναφορικά με την ψυχολογία ανδρών και γυναικών και τις διαφορές των δύο φύλων σε όλο τον κόσμο. Σχετίζεται άμεσα με το θέμα του κειμένου, που αφορά στον τρόπο που καλλιεργούνται στα παιδιά τα στερεότυπα για τους ρόλους και τις ιδιότητες των δύο φύλων.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- Λειτουργία παθητικής σύνταξης έναντι ενεργητικής: τονίζεται η πράξη/ η ενέργεια (έχουν δημοσιευθεί, επιβεβαιώνονται, αποκαλύπτεται), που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, δηλαδή οι

15236-Λύση

ερευνητικές διαδικασίες και τα πορίσματα στα οποία οδηγούν, όχι το υποκείμενο (ποιοι τις διενήργησαν) → προσδίδει αντικειμενικότητα, επιστημονική εγκυρότητα στον λόγο και καθιστά το ύφος σοβαρό, απρόσωπο. Με την επιλογή της παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής ο λόγος γίνεται πιο πειστικός και προσιδιάζει με το είδος του κειμένου (: απόσπασμα από επιστημονικό βιβλίο).

- Μετατροπή: Στη χώρα μας (ειδικοί, ερευνητές) έχουν δημοσιεύσει αξιόλογες μελέτες σχετικά με τα στερεότυπα των φύλων, όπως για τη διαφοροποίηση των φύλων στα αναγνωστικά του δημοτικού σχολείου και στα παιδικά βιβλία προσχολικής αγωγής, καθώς και στη συμμετοχή των νηπίων στο παιχνίδι. Οι μελέτες αυτές επιβεβαιώνουν γενικά τα δεδομένα ξένων σχετικών μελετών, αλλά αποκαλύπτουν και τον ξεχωριστό χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας ως προς τα στερεότυπα των φύλων και το πέρασμα των στερεοτυπικών ρόλων και αντιλήψεων στα παιδιά.

- Με την ενεργητική σύνταξη ο λόγος γίνεται πιο άμεσος. Ο τρόπος μετάδοσης του μηνύματος διαφοροποιείται, καθώς προβάλλεται το υποκείμενο, οι ερευνητές και τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν με τις έρευνές τους σχετικά με το θέμα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Εντοπισμός των παρένθετων στίχων του Κειμένου 2:

1η στροφή: (κί' η ψυχή μας / είταν το ύφασμα που δεν τ' αγόρασε κανείς)

2η στροφή: -πιάνουν στη γη μας λίγο τόπο τα πολύτιμα-

Σύνδεση με το υπόλοιπο ποίημα:

- άμεση σύνδεση με τους στίχους του υπόλοιπου ποιήματος: λειτουργούν συμπληρωματικά για την κατανόησή του και για την ερμηνεία του χαρακτηρισμού «κακοί έμποροι», ο οποίος είναι κομβικής σημασίας, εξ ου και αναφέρεται στον τίτλο και ολοκληρώνει το ποίημα (αποτελεί δηλαδή την αρχή και το τέλος του)
- υποδηλώνουν τη φιλοσοφημένη στάση ζωής που υιοθέτησαν οι «κακοί έμποροι», απαρνούμενοι την ουσία του εμπορίου, δηλαδή το κέρδος· απεναντίας, επέδειξαν εντιμότητα και σοβαρότητα στο επάγγελμά τους, προσπαθώντας πάντοτε να έχουν ποιοτικά προϊόντα και να μη μετέρχονται ευτελή μέσα, για να ξεπουλήσουν το εμπόρευσμά τους, μόνο και μόνο για να εισπράξουν περισσότερα χρήματα

15236-Λύση

- φανερώνουν τη θρησκευτική διάσταση του ποιήματος (προφανώς επικαλούνται τον Θεό, που θα τους κρίνει για τις πράξεις και τις παραλείψεις τους, τα αμαρτήματά τους και την εν γένει συμπεριφορά τους στη γη, εξ ου και η προσφώνηση Κύριε):
 - α) η αναφορά στην ψυχή παραπέμπει στην ώρα του απολογισμού της ζωής τους, είναι περήφανοι μάλιστα που δεν την ξεπούλησαν, παρότι στο επάγγελμά τους είναι σύνηθες να χάνουν την ψυχή τους οι έμποροι, να χρησιμοποιούν διάφορα μέσα, για να ξεγελάσουν τους πελάτες, προκειμένου να κερδίσουν περισσότερα χρήματα.
 - β) η αναφορά στον λίγο τόπο που πιάνουν στη γη τα πολύτιμα δηλώνει ότι ήταν ολιγαρκείς και δεν υπήρξαν άπληστοι, αρκέστηκαν στα λίγα (μια στενή γωνιά) και καλά (μόνο ποιότηταςπραμάτεια).
- ως «κακοί έμποροι», αλλά καλοί άνθρωποι, προσδοκούν μια δίκαιη κρίση, ανάλογη της δικής τους μετρημένης ζωής.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο άνθρωπος ως πολίτης στην κοινωνία της πληροφορίας]

Το (διασκευασμένο) κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Παναγιώτη Αναστασιάδη «Στον αιώνα της Πληροφορίας» (εκδ. Λιβάνη, Αθήνα, 2000).

Η διάχυση της πληροφορίας από και προς όλο τον κόσμο, που στις μέρες μας είναι εφικτή χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας και την πληθώρα των επικοινωνιακών διαύλων, θα ενισχύσει την πολυφωνία σε ιδέες και απόψεις και θα διευκολύνει την πρόσβαση του πολίτη στη δημόσια πληροφόρηση. Ακόμη, θα ανοίξει τις πόρτες του δυσκίνητου δημόσιου τομέα, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εργασιών του. Η κοινωνία μας μπορεί να μετεξελιχθεί στην κοινωνία της διά βίου μάθησης, στο πλαίσιο της οποίας η εκπαιδευτική διαδικασία θα συντροφεύει τον πολίτη στο σύνολο του επαγγελματικά ενεργού του βίου, έτσι ώστε το άτομο να μπορεί να ανταποκρίνεται σ' ένα διαρκές εναλλασσόμενο περιβάλλον. Στον τομέα των επιχειρήσεων, η εισαγωγή πλήθους εφαρμογών και η εξέλιξη των τεχνολογικών αυτοματισμών θα συμβάλει στη μείωση των κοστολογίων, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, στην οικονομική μεγέθυνση και στη βελτίωση των κερδών.

Επιπλέον, στην κοινωνία της πληροφορίας η τεχνολογία προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες στον εργαζόμενο να διαχειριστεί με μεγαλύτερη ευελιξία τον ελεύθερο χρόνο του, να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας και το εισόδημά του. Οι δικαιολογημένοι φόβοι για πλήρη κοινωνική απομόνωση και αποξένωση μπορούν να αντιμετωπιστούν με την εναλλαγή και τον συνδυασμό διαφορετικών μορφών τηλεργασίας. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι κάτοικοι ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών θα επωφεληθούν τα μέγιστα από τη νέα πραγματικότητα, καθώς η επικοινωνία θα έχει πλέον άλλη εμβέλεια και η πρόσβασή τους στις εξελίξεις και στην ίδια τη ζωή θα ενισχυθεί σημαντικά.

Μια νέα κοινωνία γεννιέται λοιπόν. Μπορούμε σήμερα να φανταστούμε σε γενικές γραμμές το περίγραμμα της νέας κοινωνίας, της νέας ψηφιακής εποχής; Ναι, μπορούμε! Διαθέτουμε τα απαραίτητα τεχνολογικά και επικοινωνιακά εργαλεία τα οποία θα μας οδηγήσουν στη νέα ηλεκτρονική πραγματικότητα; Ναι, τα διαθέτουμε και συνεχώς διευρύνουμε τις δυνατότητές τους! Έχουμε προετοιμαστεί κατάλληλα ως αυριανοί «πολίτες του δικτύου» για την ένταξή μας στο παγκόσμιο καλωδιωμένο χωριό; Η απάντηση στην

τελευταία ερώτηση είναι όχι! Σ' αυτό το σημείο εντοπίζεται η μεγάλη αντίφαση της εποχής μας.

Αναλυτικότερα, ενώ οι πάντες - κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, επιστήμονες - έχουν εστιάσει την προσοχή τους στην τεχνολογική υπόσταση της νέας εποχής και εγκωμιάζουν τα κατορθώματά της, κανένας δεν ασχολείται σοβαρά με τους πολίτες και τον άνθρωπο όχι ως παραγωγό και καταναλωτή προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά ως φορέα αξιών, συναισθημάτων και ιδεών. Έτσι, αποκαλύπτεται ένα απίστευτο κοινωνικό έλλειμμα, το οποίο τείνει να προσλάβει απρόβλεπτες διαστάσεις, με συνέπεια οι αναμφισβήτητες δομικές μεταβολές που επιφέρει η κοινωνία της πληροφορίας στο πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής καθημερινότητας να προκαλούν δέος στο σύνολο των πολιτών που έρχονται πρόσωπο με πρόσωπο μ' αυτήν.

Ο κίνδυνος της δημιουργίας μιας κοινωνίας στην οποία θα υπάρχουν πολλές διακριτές κατηγορίες πολιτών είναι υπαρκτός. Ο νέος διαχωρισμός, εκτός των άλλων, θα γίνει με κριτήριο τη δυνατότητα πρόσβασής τους στις νέες τεχνολογικές και επικοινωνιακές εφαρμογές. Στην πρώτη ομάδα θα ενταχθούν τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς αυτά χαρακτηρίζονται από την εξοικείωσή τους σε μεγάλο βαθμό με τα νέα τεχνολογικά εργαλεία και τις σύγχρονες εφαρμογές που τα συνοδεύουν. Σε μια δεύτερη ομάδα θα σωρευτούν τμήματα του πληθυσμού τα οποία θα χαρακτηρίζονται από χαμηλά γνωστικά προσόντα και την αδυναμία προσαρμογής τους στις επερχόμενες αλλαγές, με πιθανό κίνδυνο να βρεθούν στο περιθώριο με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως λόγω χάρη η τρίτη ηλικία, αλλά και τ' ασθενή στρώματα με χαμηλά γνωστικά προσόντα και δεξιότητες είναι πιθανό να πληγούν ιδιαίτερα από την έλευση της κοινωνίας της πληροφορίας.

Κείμενο 2

Όσο μπορείς

Το ποίημα του Κωνσταντίνου Π. Καβάφη προέρχεται από το βιβλίο «Τα Ποιήματα 1897-1933», (εκδ. Ίκαρος, 1984).

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,
μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Μην την εξευτελίζεις πηαίνοντάς την,
γυρίζοντας συχνά κ' εκθέτοντάς την
στις σχέσεων και των συναναστροφών
την καθημερινήν ανοησία,
ως που να γίνει σα μια ξένη φορτική.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις με την ένδειξη Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) στις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες αναφέρονται σε νοήματα του Κειμένου 1:

1. Ένα θετικό αποτέλεσμα της ανάπτυξης των νέων τεχνολογικών μέσων επικοινωνίας στις κοινωνίες είναι ο πλουραλισμός.
2. Η κοινωνία της πληροφορίας δεν πρέπει να συνδέεται με την κοινωνία της δια βίου μάθησης.
3. Στην κοινωνία της πληροφορίας είναι δύσκολο ο εργαζόμενος να διαχειριστεί με μεγαλύτερη ευελιξία τον ελεύθερο χρόνο του.
4. Αν και οι άνθρωποι διαθέτουν τα κατάλληλα τεχνολογικά εργαλεία, δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι, για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της σημερινής ψηφιακής εποχής.
5. Οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες δεν θα έχουν πρόβλημα προσαρμογής στην κοινωνία της πληροφορίας.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας επιλέγει την τεχνική της διαίρεσης, για να οργανώσει τον λόγο του. Ποια είναι τα δύο σκέλη της διαίρεσης (μονάδες 4), ποιο είναι το κριτήριο με το οποίο αυτή γίνεται (μονάδες 2) και ποια θέση αποδεικνύει με αυτό τον τρόπο (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15237

Να εντοπίσεις πέντε μεταφορικές φράσεις που χρησιμοποιεί στο Κείμενο 2 ο συγγραφέας (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις την επιλογή του με κριτήριο την πρόθεσή του (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια είναι η συμβουλή που το ποιητικό υποκείμενο διατυπώνει στον αναγνώστη στο Κείμενο 2; Να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου απέναντι σε αυτή την παρότρυνση. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15237-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. Σ
2. Λ
3. Λ
4. Σ
5. Λ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σκέλη της διαίρεσης:

- άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς αυτά χαρακτηρίζονται από την εξοικείωσή τους σε μεγάλο βαθμό με τα νέα τεχνολογικά εργαλεία και τις σύγχρονες εφαρμογές που τα συνοδεύουν.
- τμήματα του πληθυσμού (Ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ασθενή στρώματα) τα οποία θα χαρακτηρίζονται από χαμηλά γνωστικά προσόντα και την αδυναμία προσαρμογής τους στις επερχόμενες αλλαγές, με πιθανό κίνδυνο να βρεθούν στο περιθώριο

Κριτήριο διαίρεσης: η δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στις νέες τεχνολογικές και επικοινωνιακές εφαρμογές

Η επιλογή του συγγραφέα να διακρίνει σε δύο ομάδες τους πολίτες, αυτούς που θα έχουν πρόσβαση και άνεση στη χρήση των νέων τεχνολογικών μέσων και σε αυτούς που θα αποκλειστούν από αυτήν, αποσαφηνίζει την κύρια θέση του, ότι η κοινωνία της πληροφορίας θα καθορίσει την επερχόμενη πραγματικότητα και επιφυλάσσει σαρωτικές αλλαγές στη ζωή του ανθρώπου ως πολίτη.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15237-Λύση

- Η διάχυση της πληροφορίας
- θα ανοίξει τις πόρτες του δυσκίνητου δημόσιου τομέα
- η εκπαιδευτική διαδικασία θα συντροφεύει τον πολίτη
- ένταξή μας στο παγκόσμιο καλωδιωμένο χωριό
- έρχονται πρόσωπο με πρόσωπο μ' αυτήν

Οι παραπάνω μεταφορικές φράσεις αφορούν στην επιδραστική δύναμη που αποκτά ολοένα και περισσότερο η νέα ψηφιακή πραγματικότητα στις ζωές των πολιτών, καθώς επικρατεί σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της: με την επιλογή τους το ύφος λόγου καθίσταται πιο άμεσο και τα νοήματα γίνονται πιο εύληπτα και κατανοητά από τον αναγνώστη. Επίσης, δημιουργείται ερέθισμα για γόνιμο προβληματισμό αναφορικά με την κύρια θέση του πομπού και τα νοήματα που διατυπώνονται στο κείμενο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

Το ποιητικό υποκείμενο συμβουλεύει τον αναγνώστη:

- να διαφυλάξει την ατομική του αξιοπρέπεια, ακόμη κι αν δεν μπορεί να ελέγξει όλες τις παραμέτρους που καθορίζουν την εξέλιξη της ζωής του
- να μην εκθέτει άκριτα τον εαυτό του σε κοινωνικού τύπου συναναστροφές που ευτελίζουν την ποιότητα της ζωής του
- να μη χάσει τον προσανατολισμό και τις προσωπικές του αξίες μέσα στη συνάφεια του κόσμου, να μην αλλοτριωθεί, να μην αποξενωθεί από τον πραγματικό εαυτό του, γιατί δεν θα αντέχει τη ζωή του, θα την αντιμετωπίζει ως φορτίο, ως βάρος
- να διατηρήσει την ουσία της υπόστασής του, παρότι αναγνωρίζει ότι είναι μια δύσκολη διαδικασία λόγω των προκλήσεων που ενέχει το κοινωνικό πλαίσιο.

Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται να διατυπώσει προσωπική θέση απέναντι στις παραπάνω προτροπές. Ενδεχομένως, να εκφράσει προσωπικές του/της εμπειρίες σχετικά με το θέμα του ποιήματος.

Κείμενο 1

[Τα στερεότυπα των φύλων στα παιδιά]

Το (διασκευασμένο) απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Αλέξανδρου Κακαβούλη «Στερεότυπα των φύλων και σχολική αγωγή. Φύλο και σχολική πράξη.» (εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 1997).

Στην εποχή μας τα στερεότυπα των φύλων έχουν γίνει αντικείμενο συστηματικής έρευνας τόσο από την πλευρά της Κοινωνιολογίας, όσο και από τον χώρο της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης. Πρόκειται για τις αντιλήψεις που επικρατούν σε μια κοινωνία για τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που έχουν ή πρέπει να έχουν τα άτομα του ανδρικού και του γυναικείου φύλου, αντιλήψεις οι οποίες έχουν επηρεάσει δυσμενώς την κοινωνική ισοτιμία των δύο φύλων. Παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες του φεμινιστικού κινήματος και η σχετική επιστημονική έρευνα έχουν οδηγήσει προς μια θετικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας, διατηρούνται αντιλήψεις, στάσεις και προκαταλήψεις για κοινωνικές και ψυχολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι οποίες ακόμη και σήμερα περνούν στα παιδιά όχι μόνο από την οικογένεια, αλλά και από τη σχολική εκπαίδευση. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η πίεση για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανισότητας δεν ασκείται σήμερα μόνο από το γυναικείο κίνημα, αλλά και από το ανδρικό, το οποίο παρουσιάζει άνοδο και διεκδικεί άρση των αδικιών που έχουν γίνει σε βάρος των ανδρών.

Σε μια από τις παλιότερες έρευνες για τα κοινωνικά στερεότυπα των φύλων ζητήθηκε από φοιτητές να αξιολογήσουν μια μεγάλη ποικιλία ανθρώπινων χαρακτηριστικών ως προς τον βαθμό στον οποίο κατά τη γνώμη τους το καθένα από αυτά είναι τυπικό γνώρισμα των ανδρών ή των γυναικών. Συγκεκριμένα, η έρευνα έδειξε ότι οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο ανδρικό φύλο, όπως είναι η δύναμη, η λογική, η αυτοπεποίθηση και άλλα παρόμοια, συνιστούν τα οργανωτικά λεγόμενα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, ενώ οι ιδιότητες που αποδίδονται πιο πολύ στο γυναικείο φύλο, όπως η τρυφερότητα, η φροντίδα, η συγκίνηση κ.ά., συνιστούν τα εκφραστικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι η διάκριση οργανωτικών και εκφραστικών χαρακτηριστικών είναι μια ευρύτατα διαδεδομένη στερεοτυπική αντίληψη για την ψυχολογία του άνδρα και της γυναίκας και για τις διαφορές των δύο φύλων σε όλο τον κόσμο.

Εξάλλου, μια σημαντική πλευρά της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών είναι η διαδικασία με την οποία από πολύ μικρή ηλικία αποκτούν και ενσωματώνουν στην

προσωπικότητα και στη συμπεριφορά τα στερεότυπα των φύλων, που επικρατούν στην κοινωνία μέσα στην οποία γεννιούνται και αναπτύσσονται. Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους που ταιριάζουν στο ανδρικό ή γυναικείο φύλο, όπως αυτές εκδηλώνονται κυρίως στην οικογένεια, στο σχολείο, στην ευρύτερη κοινωνία, στην ομάδα των ομηλικών και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ψυχαγωγίας, επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.

Κείμενο 2

Δύσκολες νύχτες (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο μυθιστόρημα της Μέλπως Αξιώτη (1905-1973) (Εκδόσεις Κέδρος, 1988).

[...] «Ετοίμασε τη μικρή να την πάρω μαζί μου», έλεγε η γιαγιά πολλές φορές. Είχα μια χαρά! Μου 'βαζε η νταντά τα ναυτικά με τα άσπρα σειρήτια και τις βαθιές καλοσιδερωμένες πιέτες γύρω που, όταν έστριβα το κορμί, ανοίγανε ψηλά ψηλά κι εφούσκωναν σαν τεντωμένη ομπρέλα. Τα βαριόμουνα εκείνα τα σκούρα ολόδια μπλε φουστάνια πάντοτε το χειμώνα κι ολόδια κάτασπρα το καλοκαίρι. Τ' άλλα παιδιά φορούσανε χρωματιστά, ένα σωρό φιόγκους και κορδέλες και πράματα... Όλοι όμως λέγαν πως τα δικά μου ήτανε πάντα τα καλύτερα, αγορασμένα πάντα παραγγελιά απ' τον «Παράδεισο των Παιδών» που δεν βρίσκονταν φαίνεται πολλοί να μπορούν να μπουν εκεί μέσα. Πάλι δεν καταλάβαινα γιατί να 'μαι υπερήφανη έπρεπε δηλαδή, επειδή το φουστάνι μου ήταν αγορασμένο από κει μέσα, ενώ εγώ κοιτάζα πάντα με ζήλια τα κόκκινα της εγγονής της μαγέρισσας που 'ρχότανε την Κυριακή να πάρει το πακέτο με τα πράματα που της είχαν μαζέψει μες στη βδομάδα. Είχε και μαύρα γοβάκια που γυάλιζαν. Γύριζα κι έβλεπα τότε τις ειδικές μου μπότες κάτασπρες από γάντι πετσι και τις σιχαινόμουνα. Με παίρναν όμως στην άλλη κάμαρα και λέγανε, σιγά σιγά να μην ακούσει το κοριτσάκι, πως όλα τούτα που φορούσε ήτανε πρόστυχα, κι εγώ δεν έκανε να τα βάλω. Τότε προσπάθησα πάρα πολύ θυμούμαι να τους εξηγήσω ότι εμένα μ' αρέσανε εκείνα καλύτερα... Την ειδικιά μου γνώμη ωστόσο δε φάνηκε ποτέ κανένας να την παίρνει στα σοβαρά.[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

15238

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να πυκνώσεις σε 50-60 λέξεις τα νοήματα της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιον ρόλο επιτελεί στη συνοχή των νοημάτων, κατά τη γνώμη σου, η λέξη «Συγκεκριμένα» στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 2), ποια νοηματική σχέση εκφράζει (μονάδες 4) και σε ποιο νόημα αναφέρεται (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

«Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους ... επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.» (3^η παράγραφος): Να αναγνωρίσεις το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) που υπάρχει στις παραπάνω κύριες προτάσεις του Κειμένου 1 (μονάδες 4), να μετατρέψεις τη σύνταξη στην αντίθετή της (μονάδες 8) και να περιγράψεις με συντομία ποια διαφορά παρατηρείς σε επίπεδο ύφους λόγου μετά την αλλαγή (μονάδες 3).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις την αφηγήτρια με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τη συμφωνία ή διαφωνία σου με την τελευταία της φράση – παράπονο. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15238-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Άξονες πύκνωσης:

- στερεότυπα των φύλων: αντικείμενο επιστημονικής έρευνας
- οι επικρατούσες αντιλήψεις για τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που (πρέπει να) έχουν οι άνδρες και οι γυναίκες ως τροχοπέδη για την ισοτιμία των φύλων
- θετικότερη αντιμετώπιση της ανισότητας
- διατηρούνται προκαταλήψεις, περνούν στα παιδιά από φορείς κοινωνικοποίησης
- διεκδικήσεις των ανδρικών δικαιωμάτων.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ρόλος στη συνοχή των νοημάτων:

- συγκεκριμενοποιεί τα πορίσματα της έρευνας,
- εισάγει τον αναγνώστη στην παρουσίαση των δεδομένων, τα οποία επεξηγούν την προηγούμενη περίοδο λόγου.

Νοηματική σχέση που εκφράζει: επεξήγηση.

Σε ποιο νόημα αναφέρεται: στο νόημα της θεματικής περιόδου της παραγράφου, η οποία αναφέρεται σε μία έρευνα για τα τυπικά γνωρίσματα των δύο φύλων.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Οι αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους ... επηρεάζουν τα παιδιά ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και διαμορφώνουν αντίστοιχα τους ρόλους και τη συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.»: ενεργητική σύνταξη

Μετατροπή σε παθητική σύνταξη: «Από τις αντιλήψεις για τις ιδιότητες και τους ρόλους... τα παιδιά επηρεάζονται ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία και αντίστοιχα διαμορφώνονται οι ρόλοι και η συμπεριφορά τους ως αγοριών ή κοριτσιών.»

15238-Λύση

Διαφορά σε επίπεδο ύφους λόγου μετά την αλλαγή: καθώς ο λόγος γίνεται πιο σύνθετος/πολύπλοκος, το ύφος καθίσταται πιο επίσημο και σοβαρό, κατάλληλο για να αποδώσει την επιστημονική χροιά που έχει το κείμενο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συνομία ορισμένα από τα εξής σημεία:

- η αφηγήτρια – ηρωίδα ένιωθε καταπιεσμένη από τις επιλογές που της επέβαλαν στο σπίτι της· ήταν μια νεαρή επαναστάτρια, που, αναζητώντας τη δική της ταυτότητα, πίστευε ότι είχε δικαίωμα στις δικές της προτιμήσεις και στο προσωπικό της γούστο· επεδίωκε να άρει τους περιοριστικούς κανόνες που υπαγόρευε η κοινωνική της καταγωγή, ξεκινώντας από το ντύσιμό της
- αν και ακόμη μικρή (είχε νταντά), ωστόσο με ήδη διαμορφωμένη προσωπική αντίληψη και κρίση, διατύπωνε ξεκάθαρη άποψη περί αισθητικής: της άρεσαν τα χρώματα και τα χαρούμενα, διαφορετικά ρούχα και αξεσουάρ που φορούσαν τα συνομήλικά της κορίτσια (εκοίταζα πάντα με ζήλια τα κόκκινα της εγγονής της μαγέρισσας), που προέρχονταν από χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα και λόγω φτώχειας ντύνονταν όπως μπορούσαν, αλλά είχαν μια ελευθερία στις επιλογές τους (Τ' άλλα παιδιά φορούσανε χρωματιστά, ένα σωρό φλόγκους και κορδέλες και πράγματα...) και δεν περιορίζονταν από την ομοιομορφία που επέβαλαν οι βαρετοί κοινωνικοί κανόνες περί αξιοπρεπούς περιβολής, τους οποίους εκείνη έπρεπε να ακολουθεί διαρκώς και απαρέγκλιτα (Τα βαριόμουνα εκείνα τα σκούρα ολόιδια μπλε φουστάνια πάντοτε το χειμώνα κι ολόιδια κάτασπρα το καλοκαίρι.)
- διόλου δεν εκτιμούσε το προνόμιο να φορά πάντα τα ίδια ρούχα, εν είδει στολής κατάλληλης για την ηλικία της, αγορασμένα από το καλύτερο κατάστημα ρούχων για παιδιά της εποχής της -και μάλιστα με ειδική παραγγελία-, αφού δεν ήταν προσωπική της επιλογή (Όλοι όμως λέγαν πως τα δικά μου ήτανε πάντα τα καλύτερα, αγορασμένα πάντα παραγγελιά απ' τον «Παράδεισο των Παίδων» που δεν βρίσκονταν φαίνεται πολλοί να μπορούν να μπουν εκεί μέσα. Πάλι δεν

15238-Λύση

καταλάβαινα γιατί να 'μαι υπερήφανη έπρεπε δηλαδή, επειδή το φουστάνι μου ήταν αγορασμένο από κει μέσα)

- ως κόρη καλής και εύπορης οικογένειας, έπρεπε να ακολουθεί τους τύπους και τους περιορισμούς που επέβαλε η υψηλή κοινωνική της τάξη στη δημόσια εμφάνισή της, ως εκ τούτου και στον τρόπο που ντυνόταν· το γεγονός αυτό τη δυσαρεστούσε, γιατί δεν εισακουόταν ποτέ η δική της γνώμη, εφόσον ερχόταν σε αντίθεση με τα στερεοτυπικά πρότυπα που είχε υιοθετήσει η οικογένειά της, η οποία, ως ανώτερη, υποτιμούσε/ περιφρονούσε τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις και τις επιλογές τους (όλα τούτα που φορούσε ήτανε πρόστυχα , κι εγώ δεν έκανε να τα βάλω).

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Οι στερεότυποι ρόλοι των δύο φύλων:

«τα αγόρια δεν κλαίνε!» ή «αυτά δεν είναι παιχνίδια για κορίτσια!»]

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από άρθρο της Ζωής Μπαμπλέκου, που περιλαμβάνεται στο βιβλίο «Διαφυλικές Σχέσεις, Τόμος II» (Επιμ. Παρασκευόπουλος Ι., Μπεζεβέγκης Η., Γιαννίτσας Ν., Καραθανάση Α., 1996).

Είναι γνωστό ότι όλες οι κοινωνίες ορίζουν συγκεκριμένα –και διαφορετικά– ενδιαφέροντα, χαρακτηριστικά προσωπικότητας, εργασίες και ασχολίες ως κατάλληλα για το καθένα από τα δύο φύλα. Βέβαια, είναι λιγότερο γνωστό ότι διαφορετικές κουλτούρες έχουν διαφορετική θεώρηση σχετικά με το ποιες συμπεριφορές αρμόζουν στον ανδρικό και ποιες στον γυναικείο πληθυσμό. Έτσι, στους πολιτισμούς δυτικού τύπου ακούγονται πολύ συχνά φράσεις ή δηλώσεις του τύπου «τα αγόρια είναι πιο ανεξάρτητα, ενώ τα κορίτσια πιο παθητικά», «τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα», «τα κορίτσια παίρνουν καλύτερους βαθμούς, αλλά δεν κάνουν για όλα τα επαγγέλματα».

Ποιοι, όμως, απ' αυτούς και άλλους παρόμοιους ισχυρισμούς αποτελούν μύθο και ποιοι πραγματικότητα; Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; Τα ευρήματα πολλών μελετών που εξέτασαν πιθανές διαφορές σε συμπεριφορές, όπως το άγχος, το επίπεδο δραστηριότητας του ατόμου, η συμμόρφωση σε εντολές, είναι αντικρουόμενα. Αποκάλεσαν αυτές και παρόμοιες στερεότυπες πεποιθήσεις πολιτιστικούς μύθους που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα. [...]

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί πως, εκτός του ότι οι διαφορές των φύλων είναι ελάχιστες σε σχέση με τις ομοιότητες, είναι και σε γενικές γραμμές μικρές και αμβλύνονται σημαντικά με τις κατάλληλες μαθησιακές ευκαιρίες και την εξάσκηση. Υποστηρίζεται μάλιστα ότι το φύλο που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό – εκπαιδευτικό περιβάλλον αναπτύσσει υψηλότερη ευφυΐα. Παρ' όλα αυτά, στην καθημερινή ζωή οι διαφορές στη συμπεριφορά αγοριών και κοριτσιών είναι θεαματικές. [...]

Κείμενο 2

Η μενεξεδένια πολιτεία (απόσπασμα)

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Άγγελου Τερζάκη (1907-1979) «Η μενεξεδένια πολιτεία», το οποίο εκδόθηκε το 1937.

Κάθε Πέμπτη βράδυ, το χειμώνα, η σκαλίτσα που ανεβάζει στο χαγιάτι του Μαλβέικου τρίζει από βήματα πολλά.

Είναι πρώτα ο κύριος και η κυρία Ποντικενά, που έρχονται πάντοτε νωρίς, ν' ανοίξουνε τη βεγγέρα¹. Έπειτα ο θεϊός Αργύρης με τη θεία, αυτός μπροστά, εκείνη πίσω, όπως βαδίζουν και στο δρόμο. Τέλος, οι δυο αντικρινές γριές με την αναιμική κοπέλα. Όλη τούτη η κομπανία² συνάζεται³ σιγά-σιγά μέσα στην τραπεζαρία, παίζει τόμπολα και τρώει κάστανα ή καρύδια.

Στις δέκα παρά πέντε, λίγο προτού ακουστούν τα βήματα του «ζεύγους Ποντικενά», ο Μελέτης ο Μαλβής θα σηκωθεί από το τραπέζι, όπου διάβαζε μετά το φαΐ την εφημερίδα του, και θα πάει γρήγορα-γρήγορα να εγκατασταθεί στο γραφείο. Ανοίγει μια δικογραφία στην τύχη, βουτάει την πέννα στο καλαμάρι⁴ και χώνει τα δάχτυλά του στα μαλλιά του. Με το περισπούδαστο αυτό ύφος θα τον δουν οι επισκέπτες ανεβαίνοντας.

- Εργάζεται, λέει πάντα σιγανά, με σεβασμό, ο κύριος Ποντικενάς.

- Εργάζεται, αποκρίνεται κι η Σοφία, που τους άκουσε κι άνοιξε την πόρτα, να τους φωτίζει.

Η κυρία Ποντικενά, νεάζοντας πάντα και μυρωμένη, πολύ κοινωνική, περνούσε πρώτη στην τραπεζαρία και ξαπλωνότανε στον καναπέ. [...]

Ο κύριος Μαλβής, αυτός, θα παρουσιαζότανε σε λίγο στην πόρτα του γραφείου, με τα μαλλιά ανάστατα -από την πολλή δουλειά τάχατες- για να πει με πρόσωπο αχιδοβόλο:

- Δε σας άκουσα καθόλου! Δε μου φωνάζατε;

- Μα εργαζόσουν, παρατηρούσε με ύφος σπουδαίο ο κύριος Ποντικενάς. Η εργασία είναι πράγμα ιερό!

Αυτός, είχε για την πνευματική δουλειά τη φοβισμένη ευλάβεια του αγράμματου.

- Ναι, κάτι προτάσεις έγγραφα, έλεγε χαμογελώντας τάχατες ανέμελα ο κύριος Μαλβής μ' όλο που η αγαλλίαση άστραφτε κάτω από τ' ανασηκωμένα του φρύδια.

Και περνούσε το χέρι στο μέτωπό του, που, για μια στιγμή, υποδύθηκε το συγγένιασμα του μεγάλου κόπου.

Αυτά γίνονταν σχεδόν πάντα, στερεότυπα, μ' ελάχιστες παραλλαγές.

1η επίσκεψη
2συντροφιά
3συγκεντρώνεται
4δοχείο με μελάνι

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Ποια απάντηση δίνεται στο Κείμενο 1 στην ερώτηση σχετικά με το αν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα και πώς μπορούν αυτές να περιοριστούν; (50 – 60 λέξεις)

Μονάδες 10**2° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η νοηματική σύνδεση ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να δικαιολογήσεις τη χρήση των σημείων στίξης στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1:

«τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα» (1η παράγραφος)

Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; (2η παράγραφος)

που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό περιβάλλον (3η παράγραφος)

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση του κυρίου Μαλβή και να εκφράσεις τη συναισθηματική αντίδραση που σου προκάλεσε. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15239-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- οι διαφορές των φύλων είναι ελάχιστες σε σχέση με τις ομοιότητες, αν και στην καθημερινή ζωή σε νεαρές ηλικίες φαίνονται θεαματικές,
- είναι γενικά μικρές διαφορές,
- αμβλύνονται σημαντικά με τις κατάλληλες μαθησιακές ευκαιρίες και την εξάσκηση,
- το φύλο που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό – εκπαιδευτικό περιβάλλον αναπτύσσει υψηλότερη ευφυΐα.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η νοηματική σύνδεση των δύο παραγράφων γίνεται με επεξήγηση των συμπεριφορών που παρουσιάζουν οι άντρες και οι γυναίκες στην πορεία της ζωής τους, με στοιχεία ερευνών οι οποίες απαντούν και στα δύο αρχικά ερωτήματα της 2ης παραγράφου: Ποιοι, όμως, απ' αυτούς και άλλους παρόμοιους ισχυρισμούς αποτελούν μύθο και ποιοι πραγματικότητα; Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; Τα ερωτήματα αυτά συνοψίζουν τους προβληματισμούς που προκύπτουν από την 1η παράγραφο (στους πολιτισμούς δυτικού τύπου ακούγονται πολύ συχνά φράσεις ή δηλώσεις του τύπου... τα επαγγέλματα»).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- «τα κορίτσια έχουν καλύτερη μνήμη, αλλά τα αγόρια πιο ανεπτυγμένη αφαιρετική ικανότητα» (1η παράγραφος): τα εισαγωγικά περικλείουν αυτούσια τα λόγια κάποιων ανθρώπων, που διατυπώνουν στερεοτυπικές αντιλήψεις
- Υπάρχουν πράγματι διαφορές μεταξύ των φύλων και, αν ναι, σε τι συνίστανται; (2η παράγραφος): ερωτηματικό· η ερωτηματική πρόταση δηλώνει απορία ή/και προβληματισμό.

15239-Λύση

- που εκτίθεται σε πιο «εμπλουτισμένο» μαθησιακό περιβάλλον (3η παράγραφος): τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται, για να υπογραμμίσουν τη μεταφορική διάσταση της λέξης που περικλείουν.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

- επιδιώκει να δείχνει άνθρωπος πνευματώδης, πολυάσχολος και πολυπράγμων, απορροφημένος από τον φόρτο εργασίας, για να κερδίζει τον σεβασμό και την εκτίμηση των καλεσμένων του
- νιώθει σπουδαίος που οι επισκέπτες κρατούν μια σχεδόν ευλαβική στάση απέναντί του, αν και προκαλεί αυτή τη συμπεριφορά με πονηρό, δόλιο τρόπο
- είναι άνθρωπος του «φαίνεσθαι», εισπράττει ικανοποίηση και νιώθει αγαλλίαση, αν και εμπνέει τον σεβασμό για κάποια ιδιότητα που στην πραγματικότητα δεν έχει· δεν διστάζει μάλιστα να υποδύεται τον ρόλο αυτό συστηματικά σε όλες τις βεγγέρες που οργάνωνε στο σπίτι του
- είναι, προφανώς, ένας επιφανειακός, επιδειξιομανής κοσμικός άνθρωπος που ενδιαφέρεται περισσότερο για τη θετική κοινωνική του εικόνα και όχι για την ουσία (της ζωής του, αλλά και των διαπροσωπικών σχέσεων).

Κείμενο 1

Διαδόσεις και κουτσομπολιό

Το απόσπασμα προέρχεται από το κείμενο της Jean Seaton με τίτλο «Δημόσιο, ιδιωτικό και μέσα ενημέρωσης» και αντλήθηκε από το βιβλίο «Τα μέσα ενημέρωσης στον 21ο αιώνα» (Επιμέλεια: Στ. Παπαθανασόπουλος, εκδ. Καστανιώτη, 2011).

Οι αλλαγές στην τεχνολογία των μέσων επικοινωνίας και η επιτάχυνση στην ειδησεογραφική διαδικασία έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων. Μια πτυχή αυτής της τάσης είναι η αναφορά «γεγονότων» που, πολύ απλά, δεν είναι αλήθεια, εξαιτίας της πίεσης να διαδοθούν με ταχύτητα παρά να «αναλωθούν» χρόνος και πηγές για να ελεγχθούν τα στοιχεία. Ένα άλλο στοιχείο είναι η κατασκευή ιστοριών που «πουλάνε» και οι οποίες προέρχονται από κομμάτια που μπορεί να είναι ακριβή. Μια σειρά γεγονότων μπορούν να συνδεθούν και να οδηγήσουν σε ένα ψέμα -κι αυτό συμβαίνει συχνά. Οι δημοσιογράφοι εκπαιδεύονται να ελέγχουν την ακρίβεια αυτών που μπορεί να ονομάζουμε «συστατικά» μιας ιστορίας. Αλλά αυτό είναι εντελώς διαφορετικό από το να ρωτάμε εάν η ιστορία είναι μια ακριβής απεικόνιση της πραγματικότητας, η οποία θα αξίζει να της δοθεί χώρος και θα προσελκύσει αναγνώστες και θεατές. Αγνοούν, απορρίπτουν και αποκλείουν με αδίστακτο τρόπο κάθε στοιχείο που δεν υποστηρίζει την ιστορία. **Πράγματι**, ελάχιστοι δημοσιογραφικοί οργανισμοί (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) έχουν την πολυτέλεια ή την τάση να θέτουν ευρύτερα και πιο γενικά ερωτήματα για τη σημασία των ιστοριών. Και ακόμα και αυτοί οι οργανισμοί υποτάσσουν συνήθως τα ερωτήματά τους αυτά στις απαιτήσεις της αφήγησης μιας ιστορίας που θα είναι εύκολο για το κοινό να την κατανοήσει.

Η ιστορία που για τους δημοσιογράφους είναι συνήθως ελκυστική δεν είναι μια νέα ή δύσκολη ιστορία, αλλά μάλλον ένα εύληπτο αφήγημα που όλοι οι άλλοι συναγωνίζονται να πουν. Πράγματι, από τη στιγμή που θα ξεκινήσει μια τρέλα, μπορεί να τροφοδοτηθεί με κάτι λίγο περισσότερο από μια απλή επανάληψη, ίσως αρκετά αστήρικτη, κάποιων παλαιότερων δημοσιευμάτων του Τύπου. [...] Έτσι, καθώς η προσφορά των ειδήσεων αυξάνεται, υπάρχει ένας πιο ανελέητος αγώνας να προσελκύσουν την προσοχή του κοινού μακριά από τον θόρυβο των άλλων μέσων ενημέρωσης -κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας-, που αδημονούν να προσελκύσουν μέσα από κραυγές και ψιθύρους τα μέλη του κοινού. Σε ένα τέτοιο καταπιεστικό κλίμα, οι προβλέψιμες και συναρπαστικές ειδήσεις σχετικά με

προσωπικές αποτυχίες πουλάνε πιο εύκολα παρά οι πολύπλοκες ατελέσφορες αφηγήσεις. **Συνεπώς**, τα ιδιωτικά παραπτώματα αποτελούν καλύτερες ιστορίες από την πολιτική.

Κείμενο 2

Τενεσί των Αμπελοκήπων (απόσπασμα)

Το απόσπασμα προέρχεται από το ομότιτλο διήγημα του Κωνσταντίνου Μούσσα και περιλαμβάνεται στη συλλογή «Μεσοτοιχίες» (εκδ. Κέδρος, 2021).

Παρατήρησε, ακολουθώντας το περιεργό όραμα, την οθόνη με τα έντονα κόκκινα γράμματα και τις τονισμένες: *Έκτακτη Επικαιρότητα*. [...] Μια σαδιστική πραγματικότητα, που εδώ και μερικές βδομάδες βίωνε ολόκληρος ο πλανήτης και για εκείνον παρέμενε εντελώς αδιάφορη.

Δεν φοβόταν, όχι γιατί δεν είχε τίποτα να χάσει, αλλά γιατί ό,τι του είχε απομείνει ήταν ασήμαντο γι' αυτόν. Μόλις έξι εφτά μήνες φερμένος από ένα ορεινό χωριό της Κορινθίας, φοιτητής πλέον στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο, δεν είχε φίλους, δεν ήξερε καλά την απρόσωπη πόλη και δεν έβγαине έτσι κι αλλιώς συχνά. Πριν από την καραντίνα κατέβαινε τη λεωφόρο Αλεξάνδρας αργά το βράδυ, ακούγοντας δυνατά μουσική από το κινητό και πίνοντας καφέ στο χέρι. Παρατηρούσε τις γερασμένες πολυκατοικίες, τα κλειστά μαγαζιά, με πρώτο και καλύτερο το θρυλικό ζαχαροπλαστείο Σόνια, τα παρατημένα παρκάκια με τους άστεγους και τους μετανάστες, τις πιτσαρίες και τα κέντρα αισθητικής με τις φωτεινές επιγραφές και τις κακόγουστες επωνυμίες. Κατέβαινε τη φαρδιά λεωφόρο σαν σε νεκρική πομπή των δικών του αναμνήσεων ή άλλοτε σαν σε γιορτινή και επινίκια παρέλαση για όλες τις μέχρι τότε χαμένες μάχες, για όλες τις ταπεινωτικές ήττες. Ο ξαφνικός χωρισμός του από τη Μυρτώ, μια γλυκιά, μοναχική κοπέλα, συμμαθήτριά του στο λύκειο, ο θάνατος σε αυτοκινητικό δυστύχημα του καλύτερου του φίλου Αλέξη, ως κι αυτή η «επιτυχία» στις Πανελλήνιες, που τον οδήγησε στα σπλάχνα του κήτους των Αθηνών, στην κοιλιά του θηρίου, στο αρχαίο χωνευτήριο τόσων και τόσων ψυχών. Εκείνος αγαπούσε το θέατρο, τα φώτα, τη σκηνή. Τι γύρευε σ' αυτή την πόλη, σ' αυτή τη σχολή, σ' αυτό το διαμέρισμα; [...]

Διέσχισε απειλητικά και πάλι την οθόνη της τηλεόρασης, μια αρμάδα κατακόκκινων τετραγωνισμένων γραμμάτων -σχημάτιζαν ηχηρές λέξεις και προτάσεις, που σάλπιζαν γενικό συναγερμό στους έντρομους τηλεθεατές: «*Έκτακτη Επικαιρότητα. Δελτίο Ειδήσεων σε τίτλους...*».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Πώς κατασκευάζονται από τους δημοσιογράφους οι ιστορίες που «πουλάνε» στο κοινό, σύμφωνα με το Κείμενο 1; Να απαντήσεις σε μία παράγραφο 40-50 λέξεων.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Πράγματι (παράγραφος 1), **Συνεπώς** (παράγραφος 2): Ποιος είναι ο ρόλος των λέξεων στη συνοχή των νοημάτων (μονάδες 2), ποια νοηματική σχέση εκφράζουν (μονάδες 4) και ποια νοήματα προσδιορίζουν (μονάδες 4);

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

α. ... έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων (1^η παράγραφος)

β. ... να «αναλωθούν» (1^η παράγραφος)

γ. -κι αυτό συμβαίνει συχνά. (1^η παράγραφος)

δ. (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) (1^η παράγραφος)

ε. - κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας – (2^η παράγραφος)

Στα παραπάνω χωρία του Κειμένου 1 να εξηγήσεις τη χρήση των σημείων στίξης με κριτήριο την πρόθεση κάθε φορά της κειμενογράφου.

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με άξονα το Κείμενο 2 τη συναισθηματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ήρωας (μονάδες 10) και να εκθέσεις την προσωπική σου τοποθέτηση στην ποιότητα ζωής που αναδεικνύει η αφήγηση (μονάδες 5). Ανάπτυξε σε 120-150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

15261-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- ιστορίες προερχόμενες από συστατικά ακριβή, συνδεδεμένα, όμως, με τρόπο που οδηγούν σε ένα ψέμα
- αγνοούν, απορρίπτουν, αποκλείουν στοιχεία που δεν τις υποστηρίζουν
- υποτάσσουν τα ερωτήματα ελέγχου της σημασίας τους στις απαιτήσεις ενός εύληπτου αφηγήματος

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πράγματι (παράγραφος 1):

ρόλος στη συνοχή του νοήματος (μονάδα 1) → γλωσσική σύνδεση νοημάτων – διαρθρωτική λέξη

νοηματική σχέση (μονάδες 2) → επιβεβαίωση - έμφαση

προσδιοριζόμενο νόημα (μονάδες 2) → η τάση των δημοσιογράφων να αξιοποιούν επιλεκτικά τα γεγονότα που έχουν στη διάθεσή τους, ακόμη κι αν δεν είναι απόλυτα ακριβή ή αξιόλογα, προκειμένου να διαμορφώσουν μια συναρπαστική είδηση.

Συνεπώς (παράγραφος 2):

ρόλος στη συνοχή του νοήματος (μονάδα 1) → γλωσσική σύνδεση νοημάτων – διαρθρωτική λέξη

νοηματική σχέση (μονάδες 2) → συμπέρασμα

προσδιοριζόμενο νόημα (μονάδες 2) → το πλαίσιο που καθιστά ευπώλητες σε σχέση με τις πολύπλοκες ατελέσφορες αφηγήσεις τις προβλέψιμες και συναρπαστικές ειδήσεις σχετικά με προσωπικές αποτυχίες.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

15261-Λύση

α. ...έχουν συμβάλει σε μια άλλη τάση: στη διόγκωση των διαδόσεων (1^η παράγραφος) → με τη χρήση της διπλής τελείας (ή άνω κάτω τελείας) προεξαγγέλλεται emphaticά η επόμενη ονομαστική φράση (διόγκωση των διαδόσεων), που εξηγεί ποια είναι η «άλλη τάση» στη δημοσιογραφία.

β. ...να «αναλωθούν» (1^η παράγραφος) → τα εισαγωγικά περικλείουν τη λέξη «αναλωθούν», γιατί η συγγραφέας τη χρησιμοποιεί με μεταφορική σημασία, επιδιώκοντας να καυτηριάσει/ ειρωνευτεί έμμεσα το γεγονός ότι θεωρείται κατανάλωση/ σπατάλη χρόνου και ενέργειας η αναζήτηση της αλήθειας στη δημοσιογραφία.

γ. -κι αυτό συμβαίνει συχνά. (1^η παράγραφος) → η κειμενογράφος σχολιάζει την προηγούμενη περίοδο λόγου· προσθέτει το σχόλιό της μετά την παύλα, γιατί αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο.

δ. (και οι περισσότεροι από αυτούς υπό πίεση) (1^η παράγραφος) → η κειμενογράφος συμπληρώνει τα λεγόμενά της με ένα σχόλιο εντός παρενθέσεων, για να διευκρινίσει ότι αποτελεί πολυτέλεια η εξακρίβωση της σημασίας μιας είδησης, ακόμη και για τους μεγάλους δημοσιογραφικούς οργανισμούς

ε. - κι άλλων πηγών ψυχαγωγίας – (2^η παράγραφος) → διακόπτεται η κανονική ροή του λόγου, ώστε να προσθέσει η κειμενογράφος μια απαραίτητη, κατά τη γνώμη της, πληροφορία σχετικά με τις πηγές ενημέρωσης της κοινής γνώμης, η οποία συμπληρώνει τα λεγόμενά της.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

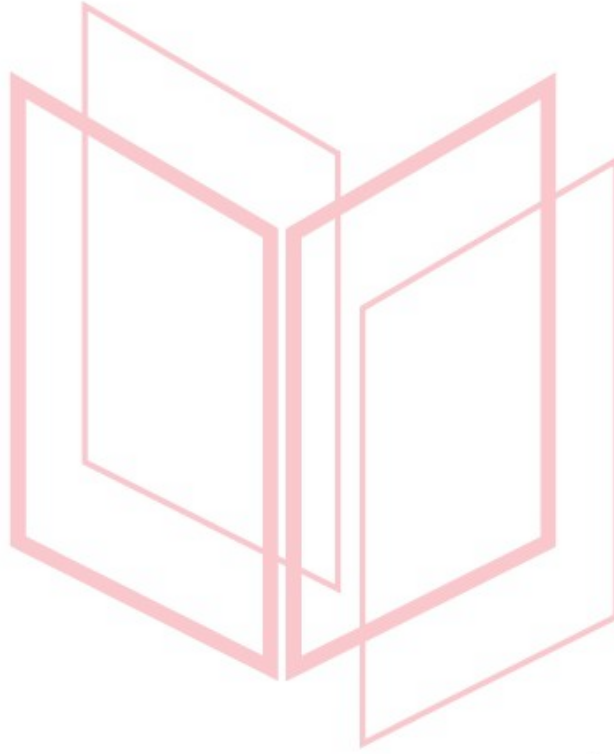
Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία:

- τις έντονες εσωτερικές διεργασίες που πλαισιώνει η συνηθισμένη πλέον για την καθημερινότητα του ήρωα προβολή της τρομακτικής «Έκτακτης Επικαιρότητας» στην οθόνη της τηλεόρασης και πυροδοτεί αναδρομή στο παρελθόν του κι έντονη κριτική στο παρόν του: ανάκληση δυσάρεστων αναμνήσεων, νοσταλγία, παρουσίαση των γεγονότων που τον οδήγησαν στην τωρινή κατάσταση, αμφισβήτηση ακόμη και της αξίας που έχει η φοίτησή του στο Πανεπιστήμιο

15261-Λύση

- δυσκολία προσαρμογής στη νέα πραγματικότητα, μοναξιά, αποξένωση, θλίψη για την απογοητευτική εικόνα της άλλοτε λαμπερής Αθήνας, που εξελίσσεται σε μια ακαλαίσθητη και αφιλόξενη πόλη
- την έντονη αντίθεση ανάμεσα σε όσα βιώνει και σε όσα πραγματικά επιθυμεί, την αίσθηση του ανολοκλήρωτου της ζωής του

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ